

Навчально-методичний посібник для ЗЗСО

ГУМАННІСТЬ ЯК КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО

Методичний інструментарій для інтеграції
ціннісного виховання у навчальний процес
у базовій середній школі.

Автори:

Шпара Марко Анатолійович
Завидовський Богдан Іванович

СЛОВО ДО ВЧИТЕЛЯ

Ми живемо в епоху стрімкого розвитку штучного інтелекту, де знання стали загальнодоступними. У цьому новому світі головною конкурентною перевагою людини стане те, що неможливо "оцифрувати" — гуманність.

Ставлення дитини до тварин є найпершим і найточнішим лакмусовим папірцем її моральної зрілості. Якщо ми навчимо учнівство бачити у тваринах не ресурс чи іграшку, а суб'єкт, гідний поваги та захисту, ми закладемо фундамент суспільства, де немає місця насильству та байдужості.

Ці матеріали створені так, щоб навчити учнівство допомагати безпечно, ефективно і системно. Кожен урок, проведений за матеріалами посібника, — інвестиція у світ, де емпатія та милосердя вважаються силою. Дитина, яка сьогодні навчилася співчувати, завтра ніколи не пройде повз.

***Дякуємо, що даєте дітям шанс відчувати:
я можу впливати та допомагати.
Дякуємо, що виховуєте людей.***

ЗМІСТ

04	Біоетика: тварини, наука і ми.
04	Тварини, наука і ми. Матеріал для вчителя
35	Наука, тварини і ми. Робочий зошит дослідника гуманного світу
55	Академія гуманних метанавичок
93	Місія порятунку безпритульних тварин
115	Місія допомоги притулкам
144	Місія інформаційної допомоги адопції тварин
164	Animal World: Senses, Feelings & Emotions
190	Кіноісторії, що навчають розуміти тварин

НАУКА, ТВАРИНИ І МИ

ВІД БАЙДУЖОСТІ ДО ДІЇ. МАТЕРІАЛ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Очікувані результати навчання:

5-6 КЛАСИ:

- ✓ Учнівство розуміє потреби тварин та важливість гуманного ставлення до них.
- ✓ Наводить приклади етичного та неетичного використання тварин.
- ✓ Знає про можливості волонтерської діяльності для допомоги тваринам.

7-9 КЛАСИ:

- ✓ Учнівство аналізує етичні аспекти використання тварин у різних сферах.
- ✓ Розробляє та презентує власні проєкти, спрямовані на покращення умов життя тварин.
- ✓ Виявляє активну громадянську позицію щодо захисту прав тварин.

ДСБСО:

5-6 КЛАСИ:

- ✓ Розуміє взаємозв'язки в природі та відповідальність людини за збереження біорізноманіття – [6 ПРО 3.1.1-3]
- ✓ Виявляє турботу про живих істот та навколишнє середовище – [6 СЗО 4.10.1-2]
- ✓ Обґрунтовує необхідність дотримання етичних норм у ставленні до тварин – [6 ГІО 6.1.1-2]

7-9 КЛАСИ:

- ✓ Аналізує вплив людської діяльності на живі організми та екосистеми – [9 ПРО 1.6.2-1]
- ✓ Усвідомлює значення волонтерської діяльності для суспільства – [9 СЗО 4.10.1]
- ✓ Розробляє та реалізує ініціативи, спрямовані на захист прав тварин – [9 ГІО 6.3.1-3]

ТЕМА УРОКУ:

БІОЕТИКА: ТВАРИНИ, НАУКА І МИ.
ВІД БАЙДУЖОСТІ ДО ДІЇ

Презентація до уроку
за QR кодом

Місце уроку в тематиці предметів та інтегрованих курсів ДСБСО:

Цей урок спрямований на **формування** в учнів розуміння принципів біоетики, гуманного ставлення до тварин, а також на **розвиток** критичного мислення щодо використання тварин у різних сферах людської діяльності. Він може бути **застосований** у предметах природничої, соціальної та здоров'язбережувальної, громадянської та історичної освітніх галузей.

Проблема уроку:

Як ми можемо **забезпечити** етичне та гуманне ставлення до тварин у сучасному суспільстві?

Ключові слова:

біоетика, експерименти на тваринах, хутряна індустрія, цирку, зоопарки, дельфінарії, відповідальність, критичне мислення, гуманність, емпатія, волонтерство.

План уроку:

- 1. Мотивація:** Біоетика: де межа? (5 хв)
- 2. Тобі може знадобитися:** Біоетика в дії (10 хв)
- 3. Життєва ситуація:** Етичний вибір: чи є альтернативи? (20 хв)
- 4. Попрактикуймо самостійно:** Мій вибір (5 хв)
- 5. Рефлексія:** Що я взяв/-ла з уроку та можу змінити? (5 хв)
- 6. У вільний від відпочинку час:** Завдання на вибір.

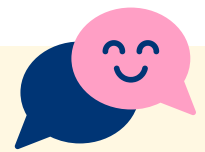
Колонка для
вчителя/вчительки:

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ УРОКУ:

- ✓ Я усвідомлюю, що домашні улюбленці та інші тварини – живі істоти з власними потребами, емоціями та правами.
- ✓ Я аналізую реальні ситуації та розрізняю гуманне й негуманне ставлення до тварин.
- ✓ Я формую власну позицію щодо використання тварин у науці, індустрії розваг і моді.
- ✓ Я знаходжу і пропоную реальні рішення для допомоги тваринам.
- ✓ Я відчуваю емпатію та відповідальність у стосунках із тваринами.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ:

- ✓ Використані інтерактивні методи для розвитку критичного мислення.
- ✓ Учнівство аналізує етичні дилеми та шукає можливі рішення.
- ✓ Учнівство розуміє власну відповідальність за гуманне ставлення суспільства до домашніх улюбленців та інших тварин.
- ✓ Учнівство здатне створити атмосферу діалогу та співпраці.

Колонка для
вчителя/вчительки:

МОТИВАЦІЯ

БІОЕТИКА – ДЕ МЕЖА?

Уявіть, що вчені винайшли ліки від невиліковної хвороби, але для цього провели **тисячі дослідів на тваринах**.

- Чи можна вважати це **виправданим**?
- Де проходить **межа** між прогресом людства та правами тварин?

Рис 1. Кролик у лабораторії. Джерело:
[WildCatVoice](https://www.wildcatvoice.com/)

ТРИВАЛІСТЬ: 5 ХВ.

МЕТА:

Розвинути в учнівства **критичне мислення** та **моральну рефлексію** щодо біоетичних дилем.

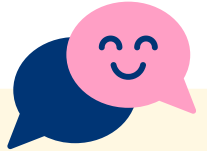
ЯК ЦЕ ЗРОБИТИ:

- Почніть із запитання: «Чи можна жертвувати життям тварин заради блага людства?»
- Заохотьте учнів висловлювати різні думки, не нав'язуючи єдину «правильну» відповідь.
- Наведіть реальні приклади, зокрема ті, що викликають дискусію (тестування вакцин проти смертельних хвороб, заборона тестування косметики в ЄС, використання крові мечехвостів у фармацевтиці).
- Запропонуйте порівняти ці приклади з використанням тварин в індустрії розваг – дельфінаріях, цирках, контактних зоопарках, тощо.
- Сформулюйте кілька тез для аргументованого обговорення.

Що, якби ми народились не людьми, а дельфінами, які **усе життя провели в тісному басейні дельфінарію**.

- Що б ми **відчували**?
- Чи варто це **змінювати**?

МІНІДИСКУСІЯ:

- Що **важливіше** – розвиток науки, індустрії розваг чи етичне ставлення до тварин?
- Чи є випадки, коли використання тварин суспільством можна **виправдати**?
- Які **альтернативи** існують і чи достатньо вони ефективні?

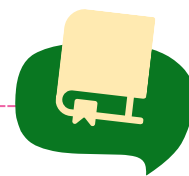
Рис 2. Дельфін у неволі. Джерело: dolphinproject.org

Розглянемо реальні приклади:

Приклади

Медицина	→ тестування ліків на тваринах, розробка вакцин.
Косметика	→ перевірка безпечності продукції.
Наука	→ дослідження біологічних процесів.

Іноді **тварини рятують нам життя**,
навіть коли ми про це не знаємо.

Зокрема у фармацевтичній промисловості **використовують кров мечехвостів**, стародавніх морських членистоногих, для перевірки наявності бактеріальних токсинів у ліках.

Рис 3. Мечехвости з відрізними хвостами у яких відбирають кров для досліджень.
Джерело: [Exoticfoodstock](#)

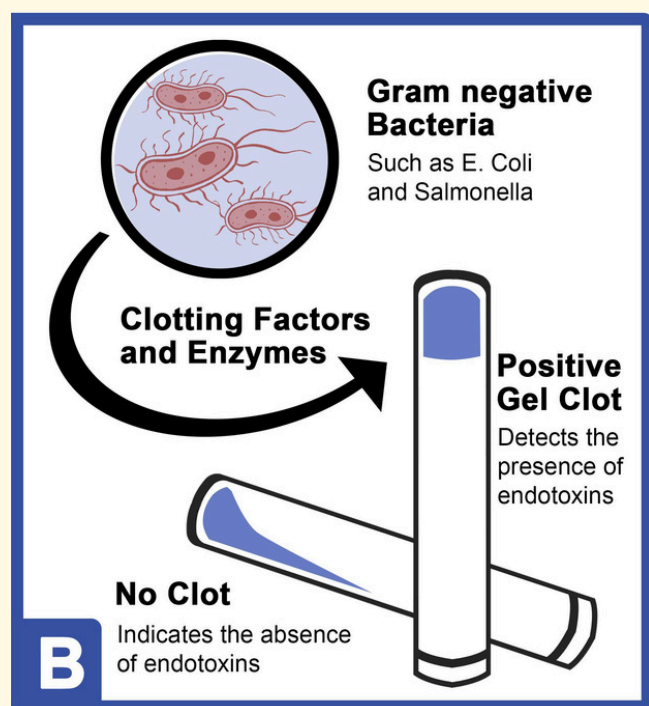

Рис 4. Сутність тестування препаратів на крові мечехвостів. Джерело: [Frontiersin](#)

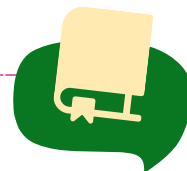
Їхня **блакитна кров (гемолімфа)** містить **амебоцити**, які надзвичайно чутливі до токсинів і згущуються навіть при мінімальній їхній наявності, утворюючи з гемолімфи желе.

Ця **імунна реакція** тварин, що в природі захищає організм мечехвостів, **стала основою для застосування цих тварин для тестування ліків.**

У США з гемолімфи мечехвостів отримують **надзвичайно коштовний реактив** для перевірки чистоти медичних препаратів – [Limulus amebocyte lysate](#). Це дозволяє тестувати вакцини, інфузійні препарати та імпланти, захищаючи мільйони людей.

Проте масовий вилов мечехвостів **ставить під загрозу їхню популяцію.**

Зауважимо, що до 1977 року, коли американське Управління з продовольства і медикаментів ([FDA](#)) дозволило використання мечехвостів, **тестування проводили взагалі [на кроликах](#).**

Це викликало, зокрема, протести захисників прав тварин.

Проблема залишається частково невирішеною, оскільки використання мечехвостів суперечить **«концепції 3R»** (англ. reduction, refinement and replacement, укр. **гуманізація**, зменшення випадків використання, заміна на альтернативи) біоетики, про яку ми поговоримо детально в наступному блоці.

АЛЬТЕРНАТИВА

У 2012 році стала комерційно доступною **[альтернатива тесту на гемолімфі мечехвостів](#)**, для якої використовують генетично-модифіковану культуру клітин комах, що вирощується в [біореакторах](#).

Здавалося б, **тепер тварини можуть вільно жити?**

Але не все так просто, **для глобального впровадження** регуляторні органи потребують тривалих досліджень та доказів того, що альтернатива є не менш точною та **гарантуватиме безпеку лікарських засобів.**

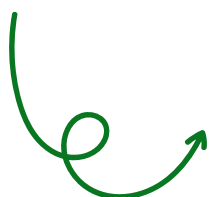

Рис 5. Біореактор для виробництва клітинних культур. Джерело: [CloudFront](#)

Ми обговорили конкретний приклад тривалих пошуків науковців на шляху до **гуманізації тесту**, від якого беззаперечно залежить життя мільйонів людей на планеті.

У той самий час тварин використовують для **тестування доглядових засобів (косметики)** та **побутової хімії, виробництва хутра та індустрії розваг.**

Тест на гостру токсичність

Використовують для визначення небезпеки впливу хімічної речовини на слизову оболонку рота або шкіру. Щурам і мишам вводять 50% смертельної дози (**LD50**) – кількість речовини, що здатна вбити половину популяції за певний період.

Рис 6. Введення дози LD50. Джерело: [AllCreatures](#)

Рис 7. Тест Дрейза. Джерело: [OIPA](#)

Тест Дрейза

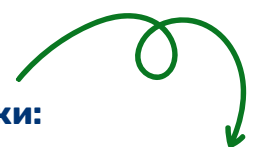
Це метод тестування, коли на очі чи шкіру притомної здорової тварини наносять 0,5 г або 0,5 мл речовини, яка може викликати подразнення та корозію шкіри або очей. FDA (згаданий вище регуляторний орган США, на який мусять орієнтуватися виробники косметики та засобів побутової хімії, щоб отримати дозвіл на продаж) підтримує тест, заявляючи, що **«на сьогоднішній день, жоден тест або серія тестів не були прийняті науковим співтовариством як заміна для тесту Дрейза»**.

ОБГОВОРІТЬ:

- Чи є різниця між цими сферами та тестуванням безпеки лікарських засобів?
- Що б ви **дозволили**, а що **категорично заборонили**?

Колонка для
вчителя/вчительки:

ТОБІ МОЖЕ ЗНАДОБИТИСЯ

КОНЦЕПЦІЯ 3R ТА ПРИНЦИПИ БІОЕТИКИ

У сучасному світі **гуманне ставлення до тварин** у науці, медицині, індустрії розваг та моді стає все більш важливим.

Саме тому вчені та активісти розробляють спеціальні **принципи**, що допомагають знайти баланс між прогресом людства і гуманним ставленням до живих істот.

Зокрема у 1959 році в трактаті «Принципи гуманної методики експерименту» англійські вчені Рассел і Берч опублікували **концепцію 3R**, яка стала **основою для принципів біоетики**:

ТРИВАЛІСТЬ: 10 ХВ.

МЕТА:

Цей блок допоможе учням **усвідомити важливість гуманного ставлення до тварин** у різних сферах життя.

Основний акцент – на концепції 3R та принципах біоетики, які можна застосувати не лише в наукових дослідженнях, а й у повсякденному житті.

ЯК ЦЕ ЗРОБИТИ:

- Поясніть 3R на реальних прикладах (наприклад, заміна тестування косметики на тваринах методами **in vitro**).
- Покажіть суперечливі ситуації (наприклад, чи можна тестувати вакцини без тварин?).
- Обговоріть, які альтернативи вже існують і чому їх використовують не завжди.

Концепція 3R у дослідженнях:

1

Reduction (Скорочення)

Зменшення кількості тварин, яких використовують у тестах і дослідженнях, без компромісу з безпекою людей, але й без компромісу з благополуччям тварин.

2

Refinement (Удосконалення)

Покращення умов утримання тварин та методів досліджень, використання знеболювальних препаратів та застосування максимально нетравматичних експериментів.

3

Replacement (Заміщення)

Заміна високоорганізованих тварин (хребетних) низькоорганізованими (безхребетними), чи навіть бактеріями, або використання альтернативних методів (штучних клітинних культур, комп'ютерних моделей).

ДИСКУСІЯ:

ДЛЯ
ВЧИТЕЛЯ

- Під час обговорення **запитуйте**: «Як можна зменшити або усунути страждання тварин?», «Чи існують гуманні альтернативи?».
- Важливо **підкреслити**, що біоетика – це не лише про заборону, а й про пошук розумного балансу між людськими потребами та правами тварин.

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ БЛОКУ:

- ✓ Учні розуміють значення концепції 3R у біоетиці.
- ✓ Вчаться аналізувати ситуації та обирати гуманніші альтернативи.
- ✓ Усвідомлюють необхідність пошуку балансу між потребами людства і правами тварин.
- ✓ Формують власну позицію щодо використання тварин у науці, моді та індустрії розваг.

В Україні ідеї даної концепції отримали юридичне втілення в **2006 р.** у Законі України «[Про захист тварин від жорстокого поводження](#)».

Основні підходи до біоетики:

Загалом існує **три основні підходи** до вирішення етичних питань, які можна розглядати відповідно до (або застосовувати до) біологічного контексту.

Ці підходи **дозволяють визначити різні точки зору** перед тим, як вибрати раціональну позицію, засновану на аргументах.

Consequence-based (outcome)

Greatest good for most number

Pros: Flexible decision-making

Cons: Hard to predict outcomes

Duty-based (process)

Always follow the rules

Pros: Simple to apply

Cons: Rigid application

Virtue-based (introspective)

What would a good person do?

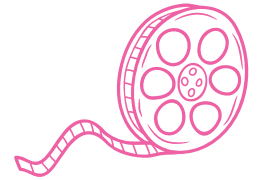
Pros: Not binding on all people

Cons: A virtue is subjective

Рис 8. Основні підходи до вирішення етичних питань у біоетиці. Джерело: [BioNinja](#)

ЯКІ ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ ДОДАТИ?

- **Відео** про концепцію 3R у науці.
- **Документальні фільми** про цирку, дельфінарії та хутрові ферми.
- **Інформацію** про сучасні екологічні та гуманні альтернативи в моді й індустрії розваг.

На основі наслідків

Загальною **метою** цього підходу є досягнення максимального позитивного результату з мінімізацією негативного.

Іншими словами, увага зосереджена на кінцевому результаті, а не на процесі його досягнення (тобто «цілі виправдовують засоби»).

На основі обов'язків / на основі правил

Основна **концепція** полягає в тому, що необхідно дотримуватися певних етичних правил, незважаючи на можливі наслідки.

Іншими словами, неприйнятно завдавати негайної або тимчасової шкоди в гонитві за потенційним «більшим благом».

Заснований на доброчесності

Він визнає, що люди різних культур і походження можуть керуватися різними причинами та по-різному впливати на однакові дії.

Мета полягає в тому, щоб зосередитися на характеристиках і поведінці, яких людство має досягти, щоб потім мати можливість діяти правильно.

Не менш важливими є питання гуманності у сфері розваг та моди:

Індустрія розваг

Рис 9. 3D-симуляція слона у цирку без тварин в Німеччині Джерело: [LegendaryDigital](#).

Використання тварин у циркух, дельфінаріях, зоопарках та інших розважальних шоу супроводжується жорстокими методами дресирування, обмеженням природних умов життя та психологічним стресом.

Виробництво хутра

Рис 10. Плакат проти використання тварин для виробництва хутра. Джерело: [PinIMG](#)

Вирощування та забій тварин заради хутра – це вбивство тварин болючими методами.

Альтернативи

Розвиток інтерактивних експозицій, 3D-анімаційних шоу та відвідування заповідників, **де тварини перебувають у природних умовах.**

Сучасні технології дозволяють створювати штучне хутро, яке є екологічною та гуманною альтернативою.

ДАВАЙТЕ РАЗОМ ШУКАТИ ВІДПОВІДІ, ЯК ДІЯТИ У КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЯХ, КОЛИ ЛЮДИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ТВАРИН У РІЗНИХ АСПЕКТАХ ЖИТТЯ!

Колонка для
вчителя/вчительки:

ЖИТТЄВА СИТУАЦІЯ

ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИН ЛЮДИНОЮ – ЕТИЧНИЙ ВИБІР?

КРОК 1:

Завдання для спільної роботи «Оцінка етичної прийнятності»

Завдання

Перед вами **сім реальних випадків** використання тварин у різних сферах життя. Поділіться за допомогою вчителя/вчительки на групи. Ваша група повинна спільно **оцінити кожен дилему** й проголосувати, наскільки вона є етичною.

ТРИВАЛІСТЬ: 20 ХВ.

ЦІЛІ БЛОКУ:

- ✓ **Допомогти** учням оцінити межу між користю для суспільства та шкодою для тварин.
- ✓ **Показати**, що етичні питання часто не мають однозначної відповіді.
- ✓ **Навчити** працювати в команді, дискутувати та приймати спільні рішення.

ПІДГОТОВКА ДО ДИСКУСІЇ:

ПОЧНІТЬ ІЗ ЗАПИТАННЯ:

- ➔ «Якби ви могли змінити лише один аспект у ставленні людства до тварин – що б це було?»
- ➔ Поясніть, що етичні дилеми часто мають аргументи «за» і «проти», і завдання учнів – знайти баланс між ними.
- ➔ Поділіть учнів на команди (в ідеалі по 7 учасників за кількістю дилем у завданні, але можна від 4).

ЯК ПРАЦЮЄМО?

- Прочитайте всі дилеми.
- Розподіліть дилеми для дослідження між учасниками команди. Нехай кожен підготує детальний аналіз щонайменше однієї з дилем, **заповнивши таблицю 1**. Намагайтесь не залишити без аналізу жодну дилему.
- Обговоріть результати спільно в команді.
- Далі **заповніть таблицю 2**: кожен учасник групи голосує у себе в зошиті (поля колонки **Раунд 1**), висловлюючи власну думку щодо етичності кожного прикладу на основі попереднього обговорення.
- Потім перейдіть до командного обговорення і голосування (**Раунд 2**), заповніть спільно таблицю (в одного/однієї з учасників команди) у полях, де ваша команда має лише один спільний голос для кожної дилеми.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА:

1. Дайте учням завдання обрати дилему для аналізу за **таблицею 1** та поясніть метод «Шести капелюхів мислення».
2. Надайте можливість учням проголосувати в таблиці (**Раунд 1**).

ГРУПОВА РОБОТА:

ЯК ДОПОМОГТИ УЧНЯМ УХВАЛЮВАТИ РІШЕННЯ?

Учням може бути складно одразу **сформулювати власну позицію**.

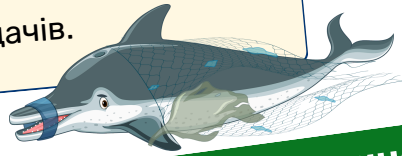
ДЕКІЛЬКА ПІДХОДІВ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ:

- Попросіть когось у групі взяти протилежну позицію й спробувати її захистити. Це змусить учнів глибше розглянути аргументи іншої сторони.

7 прикладів використання тварин суспільством:

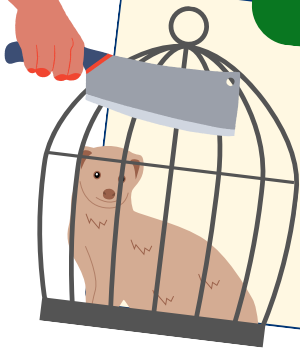
Цирки та дельфінарії

Тварин змушують виконувати трюки, часто утримуючи в умовах, далеких від природного середовища. У деяких країнах дресирувальники б'ють слонів металевими гаками. Однак такі шоу приносять радість частині глядачів.

Хутряні ферми

Для виготовлення натурального хутра тварин утримують у тісних клітках і забивають. Альтернативою є штучні екоматеріали.

Розведення ГМО-тварин

Науковці модифікують гени тварин (зазвичай лабораторних мишей, щурів та кроликів) для вивчення хвороб. Це може змінювати екосистеми та викликати етичні питання.

Експерименти на приматах

У нейробіологічних дослідженнях мавп використовують для вивчення мозку, що допомагає лікувати хвороби, такі як Паркінсона чи Альцгеймера.

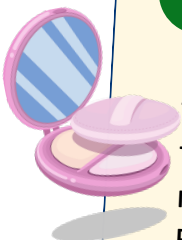
Кров мечехвостів

Кров цих давніх морських створінь містить унікальні клітини, що виявляють бактерії. Її використовують для перевірки стерильності вакцин, але видобуток крові може бути шкідливим для мечехвостів.

Виробництво косметики

Окремі компанії тестують косметику на тваринах, перевіряючи алергічні та токсикологічні реакції. Деякі країни вже повністю від цього відмовились. Водночас існують альтернативні методи, як-от тестування на штучних тканинах.

Розробка вакцин

Перед створенням вакцин проводяться випробування на тваринах (зазвичай лабораторних щурах), яким вводять препарат, щоб перевірити його безпеку та ефективність. Без цього багато ліків могли б бути небезпечними для людей.

Інструкції

1. Ознайомлення з дилемами:

- ✓ Ще раз прочитайте уважно кожен з **7 прикладів** використання тварин, описаних вище. Оберіть 1-2 в залежності від кількості учасників у команді для аналізу.
- ✓ Спробуйте зрозуміти, яку користь це приносить людям і яку шкоду завдає тваринам. Для цього використайте **таблицю** та додаткові джерела (інтернет).

Мета

Проаналізувати біоетичну дилему з різних точок зору, використовуючи метод «Шість капелюхів мислення».

→ **Зміна перспективи** – дайте учням ролі (науковець, активіст, представник фармацевтичної компанії, тощо) і попросіть оцінити дилему з їхньої точки зору.

→ **Факт-чекінг** – використовуйте матеріали презентації, щоб учні спиралися на факти, а не лише на емоції.

Після того, як групи проголосували та узгодили свою думку, об'єднайте результати у **велику таблицю** на дошці.

ЗАПИТАЙТЕ:

- Чи є випадки, коли всі одностайні? Чому?
- Чи були дилеми, що викликали найбільші суперечки?
- Чи можна змінити ситуацію так, щоб вона відповідала концепції 3R?

Точка зору – «Капелюх»

Що потрібно зробити?

Ваші думки / Відповіді

Білий капелюх (факти та інформація)

Зберіть достовірні факти про вашу дилему. Які реальні цифри, статистика або історичні факти існують?

Червоний капелюх (емоції та почуття)

Які емоції викликає ця проблема? Чи є тут питання, що викликають співчуття, страх або обурення?

Чорний капелюх (негативні сторони)

Які ризики, небезпеки або моральні проблеми має ця ситуація? Чому це може бути неетично та/або небезпечно?

Жовтий капелюх (позитивні сторони)

Які потенційні вигоди приносить це рішення? Як воно допомагає суспільству чи розвитку науки?

Зелений капелюх (альтернативи та креативність)

Які альтернативи можуть замінити цю практику? Чи можна знайти рішення, яке буде гуманнішим?

Синій капелюх (висновки та стратегія)

Який ваш висновок?

Таблиця 1.

Інструкції

**2. Індивідуальне
голосування (Раунд 1):**

- ✓ Заповніть **таблицю** «Оцінка етичної прийнятності», висловивши свою особисту думку щодо кожної дилеми.
- ✓ Виберіть один з варіантів:
 - **«Прийнятно»** (можна залишити ситуацію без змін),
 - **«Можливо»** (хочете бути обережним/-ою у рішенні),
 - **«Неприйнятно»** (точно слід заборонити / якомога швидше знайти альтернативу) для кожного з них.

**3. Групове обговорення та
голосування (Раунд 2):**

- ✓ Об'єднайтеся в групи та обговоріть результати індивідуального голосування.
- ✓ Спробуйте дійти спільної думки та після цього разом заповніть відповідні поля **таблиці 2**, тепер відобразивши не власну позицію, а позицію вашої групи.

**ПОТЕНЦІЙНІ
ЗАПИТАННЯ ДЛЯ
ГЛИБШОГО
ОБГОВОРЕННЯ:**

- Чи повинна користь для людей завжди переважати над благополуччям тварин?
- Як би ви почувалися, якби на місці цих тварин були люди?
- Чи можемо ми змінити ці практики вже зараз, чи це займе десятки років?

**ЕМОЦІЙНЕ
ЗАЛУЧЕННЯ:**

- ✓ Покажіть реальні історії змін: наприклад, як світові компанії відмовляються від тестування на тваринах.
- ✓ Використайте відео з досліджень про поведінку тварин, щоб показати, що вони відчувають стрес і біль так само, як люди.
- ✓ Підсумуйте словами: «На цьому уроці ми навчаємося бачити проблему глибше».

Дилема:	Раунд 1 – Власна позиція	Раунд 2 – Позиція команди																																																
1. Розробка вакцин та ліків ----- 2. Виробництво косметики та побутової хімії ----- 3. Мечехвости у фармацевтиці ----- 4. Експерименти на приматах ----- 5. Цирки та дельфінарії ----- 6. Хутряні ферми ----- 7. Розведення ГМО-тварин	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																									<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																								

Таблиця 2.

КРОК 2:

Завдання для спільної роботи «Баланс шкоди та користі»

Виходячи з **отриманих результатів**, вирішіть, якими (на думку вашої команди) є масштаби шкоди для тварин і користі для людей у кожній дилемі.

Інструкції

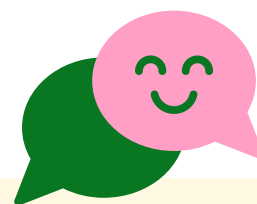
- ✓ Напишіть номер дилеми (один раз) у поле, яке відповідає рішенням вашої команди.
- ✓ Деякі комірки можуть мати більше однієї дилеми, а деякі можуть залишитись порожніми.
- ✓ Зробивши свій вибір, перенесіть результати на спільний для всього класу лист (**таблицю**), який буде у вчителя/вчительки.
- ✓ Тепер, на основі отриманих результатів, спільно обговоріть і визначте, які дилеми є першочерговими для того, щоб їх заборонити та/або якомога швидше шукати альтернативи.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- ✓ Учні зрозуміють, що біоетика – це не чорно-біла проблема, а складна система взаємозалежностей.
- ✓ Вони навчатимуться оцінювати реальні ситуації та дискутувати на основі фактів.
- ✓ Сформулюють власну позицію та навчатимуться її аргументувати.

Величина шкоди тваринам:	Користь для суспільства		
	Незначна	Середня	Значна
Незначна			
Середня			
Значна			
Важко оцінити			

Таблиця 3.

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

- ✓ **Не існує простих відповідей на складні етичні питання.**
- ✓ Важливо **вміти слухати** різні точки зору та **аргументувати** свою позицію.
- ✓ Важливо усвідомлювати, що **тварини є живими істотами**, окремим видам яких, подібно до людей, притаманні емоційні стани.

Колонка для
вчителя/вчительки:

САМОСТІЙНА ПРАКТИКА

ОСТАТОЧНА ОЦІНКА ДИЛЕМИ:

Оберіть одну з дилем, яка найбільше залишила вас небайдужим/-ою. Проведіть її індивідуальне всебічне оцінювання.

Назва і номер _____

Наявні факти (у чому полягає основне питання етичної дилеми):

Як це шкодить тваринам (та яким саме)?

ТРИВАЛІСТЬ: 5 ХВ.

Цей етап уроку дозволяє учням зробити **глибокий критичний аналіз** одного з прикладів використання тварин суспільством.

Учні працюють **самостійно**, що сприяє розвитку аналітичного мислення, етичної рефлексії та вміння ухвалювати обґрунтовані рішення.

ЯК ПРОВЕСТИ РОБОТУ?

- ➔ Нагадайте учням, що кожна етична проблема має кілька сторін, і рішення не завжди очевидне.
- ➔ Попросіть їх пригадати дилеми, які викликали у них найбільший емоційний відгук або здалися найскладнішими.
- ➔ Вибір дилеми повинен бути особистим: нехай кожен працює з тим, що дійсно зачепило його/її.

МОЖЛИВИЙ ВСТУПНИЙ КОМЕНТАР:

«Сьогодні ви маєте змогу не просто проголосувати, а реально зануритися в проблему та знайти рішення.

Які переваги це надає людям?

Чи переваги для людей
переважають шкоду для тварин?

ТАК

НІ

Чому саме ви обрали «так» або
«ні»?

Знайдіть інформацію, чи є доступні
альтернативи, які дають ті самі
переваги для людини без
використання тварин? Якщо так,
то які вони?

Політичне запитання: який
політичний підхід до рішення
дилеми ви рекомендуєте? Обведіть
обраний варіант.

Ви будете не лише дослідниками,
а й політиками, що ухвалюють
рішення на рівні суспільства».

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА:

1. Учні заповнюють анкету.
2. Формують етичну проблему дилеми (наприклад, тварини в цирках – чому це експлуатація?).
3. Визначають шкоду для тварин і користь для людей.
4. Аналізують співвідношення шкоди та користі та обирають сторону.
5. Досліджують можливі альтернативи (наприклад, у фармацевтиці замість тестування на тваринах можна використовувати штучні культури клітин).
6. Обирають політичний підхід (повна заборона, часткове обмеження, мораторій тощо).

ВАЖЛИВІ НЮАНСИ:

- Деякі учні можуть вагатися з відповіддю «ТАК» чи «НІ» – це нормально! Запропонуйте їм аргументувати свої сумніви.
- Заохочуйте використати інтернет або додаткові матеріали для аргументації.

Повна заборона

Тимчасовий мораторій

Кримінальна відповідальність

Накласти часткове обмеження

Залишити без обмежень

Аргументуйте обраний варіант політичного рішення та/або розкрийте сутність вашого вибору для цієї дилеми:

ДИСКУСІЯ:

Після заповнення анкет за допомогою вчителя **поділіться на групи за власним політичним вибором.**

ДИСКУСІЯ: ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ

Після заповнення анкет розділіть учнів на групи за їхнім політичним вибором:

- Хтось обрав повну заборону? Об'єднайте таких учнів разом!
- Хтось вважає, що потрібен лише контроль або обмеження? Це інша група!
- Хтось вважає, що змінювати нічого не потрібно? Дайте їм можливість пояснити свою точку зору.

ПРОВЕДІТЬ КОРОТКІ ДЕБАТИ:

- Чому ви обрали саме цей варіант?
- Чи знайшли ви приклади країн, які вже реалізували подібні рішення?
- Як ваш варіант рішення може вплинути на економіку, довкілля, науку, суспільство?

КОРИСНИЙ ЛАЙФХАК:

Якщо учні сильно поділилися на протилежні табори, проведіть **«перехресний раунд»** – кожен має аргументувати точку зору протилежної групи. Це допоможе їм глибше зрозуміти іншу позицію.

МІНІДЕБАТИ:

- Чому ви обрали саме цей варіант?
- Чи знайшли ви приклади країн, які вже реалізували подібні рішення?
- Як ваш варіант рішення може вплинути на економіку, довкілля, науку, суспільство?

ЕМОЦІЙНЕ ЗАЛУЧЕННЯ:

ЗРОБІТЬ ПРОЦЕС ЗАХОПЛИВИМ!

- Попросіть учнів поділитись думками: чи готові вони особисто змінити свою поведінку після цього уроку? Наприклад, не відвідувати цирк із тваринами або підтримувати бренди, що не тестують продукцію на тваринах.
- Використовуйте реальні історії:
 - Як закон про заборону хутряних ферм змінив індустрію в деяких країнах?
 - Чому ЄС повністю заборонив тестування косметики на тваринах?

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- ✓ Учні розвинуть аналітичне мислення, навчаючись оцінювати проблеми з різних боків.
- ✓ Кожен учень матиме можливість глибоко розібрати одну дилему та зробити власні висновки.
- ✓ Учні зрозуміють, що політичні рішення у сфері біоетики мають глобальні наслідки.
- ✓ Дискусія допоможе їм сформувати власну активну громадянську позицію.

Колонка для
вчителя/вчительки:

РЕФЛЕКСІЯ

ЖЕСТОВА РЕФЛЕКСІЯ У КЛАСІ:

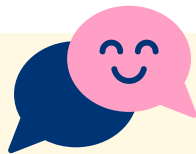
«Я вважаю, що наука і суспільство можуть бути гуманнішими».

«Деякі питання для мене залишилися відкритими, хочу розібратися ще глибше».

«Я відчуваю розгубленість, бо тема виявилася складнішою, ніж я думав/думала»

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ У КЛАСІ:

Після цього уроку я найбільше задумався/задумалася про:

ТРИВАЛІСТЬ: 5 ХВ.

АНКЕТУВАННЯ ПІСЛЯ УРОКУ ДЛЯ ВЧИТЕЛЬСТВА:

- Що спрацювало найкраще на цьому уроці?
- Які елементи уроку викликали найбільший інтерес в учнівства?
- Чи була дискусія активною? Які питання допомогли її розвинути?
- Які труднощі виникли під час проведення?
- Чи плануєте ви використовувати подібні підходи в майбутньому?
- Якби ви могли щось покращити в цьому уроці, що б це було?

Я змінив/змінила своє ставлення до:

Я готовий/готова діяти так:

РЕФЛЕКСІЯ ЗА QR-КОДОМ:

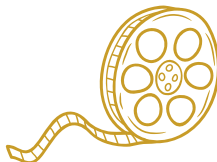
- **Чи вплинув** цей урок на вашу думку про використання тварин у науці, моді чи розвагах?
- **Яка дилема** змусила вас задуматись найбільше?
- **Що було** найскладнішим у процесі ухвалення рішень?
- **Як** ви тепер ставитеся до концепції 3R?
- **Який вибір або дії** ви могли б зробити після цього уроку?
- **Якби** ви стали міністром/міністеркою освіти, чи ввели б ви у шкільну програму уроки з біоетики?
- **Оцініть цей урок за шкалою від 1 до 10**, де **1** – «дуже низька якість, неважливий, незрозумілий, не має бути проведений у школах», а **10** – «якісний урок, потрібний для проведення у школах, змусив змінити своє ставлення, має значний потенційний позитивний вплив».

У ВІЛЬНИЙ ВІД ВІДПОЧИНКУ ЧАС

Відео для перегляду вдома з рідними/друзями:

Добірка фільмів про тварин від [MEGOGO](#) та [UAnimals](#)

Для читання:

- ✓ [«Емоційне життя тварин»](#) (Марк Бекофф) – текст про етику ставлення до тварин та їхні емоції.
- ✓ [«Чому ми любимо собак, їмо свиней і носимо шкіру корів»](#) (Мелані Джой) – про психологію ставлення до різних видів тварин.

ІНТЕРАКТИВНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1:

“Хто що скаже?”

Завдання 2:

«Факт чи міф у біоетиці?»

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

ПІСЛЯ УРОКУ:

- Запропонуйте дітям **ознайомитись з переліком фільмів та книжок**, які розвивають гуманне ставлення до тварин, а також з додатковим завданням.
- Можливо учнівство **виявить бажання** у вільний від відпочинку час разом з батьками/опікунами переглянути фільм з добірки, прочитати книжку, або виконати завдання.

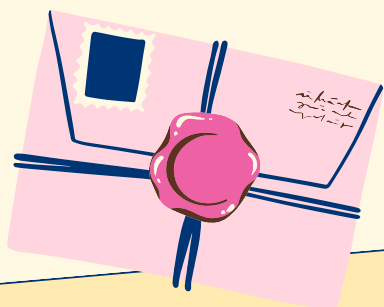

Це допоможе **розширити позитивний вплив** на учнівство за межі школи та уроку.

- Також ви можете запропонувати учнівству **виконати інтерактивні завдання разом у класі**, використовуючи інтерактивну дошку. Це можна зробити й на наступному уроці, щоб закріпити нові знання.

ДОДАТКОВЕ ЗАВДАННЯ

1 Лист майбутньому собі

Напишіть собі лист, у якому пообіцяєте конкретні дії для захисту тварин у своєму житті. Спробуйте відкласти його та відкрити й перечитати через рік!

2 Соціальний експеримент

Протягом тижня зверніть увагу, як люди у вашому місті ставляться до тварин. Що б ви змінили? Запишіть свої спостереження та зробіть висновки.

ВСТУПНА МІСІЯ:

НАУКА, ТВАРИНИ І МИ.

Робочий зошит дослідника гуманного світу.

Очікувані результати уроку:

- ✓ Я усвідомлюю, що домашні улюбленці та інші тварини – живі істоти з потребами, емоціями та правами.
- ✓ Я аналізую реальні ситуації та розрізняю гуманне й негуманне ставлення до тварин.
- ✓ Я формую власну позицію щодо використання тварин у науці, індустрії розваг і моді.
- ✓ Я знаходжу і пропоную реальні рішення для допомоги тваринам.
- ✓ Я відчуваю емпатію та відповідальність у стосунках із тваринами.

Мотивація:

БІОЕТИКА – ДЕ МЕЖА?

Вивчаємо проблеми моралі насамперед стосовно людини і всього живого. Які дії щодо живого з морального погляду допустимі, а які – ні.

Уявіть, що вчені винайшли ліки від невиліковної хвороби, але для цього провели **тисячі дослідів на тваринах**.

- Чи можна вважати це **виправданим**?
- Де проходить **межа** між прогресом людства та правами тварин?

Джерело: change.org

Що, якби ми народились не людьми, а дельфінами, які **усе життя провели в тісному басейні дельфінарію**.

- Що б ми **відчували**?
- Чи варто це **змінювати**?

Джерело: dolphinproject.org

МІНІДИСКУСІЯ:

- **Що важливіше** – розвиток науки, індустрії розваг чи етичне ставлення до тварин?
- Чи є випадки, коли використання тварин суспільством можна **виправдати**?
- Які **альтернативи** існують і чи достатньо вони ефективні?

Реальні приклади:

Медицина

Тестування ліків на тваринах,
розробка вакцин.

Наука

Дослідження біологічних
процесів.

Косметика

Перевірка безпечності
продукції.

Як використовують?

Іноді тварини рятують
нам життя, навіть коли ми про
це не знаємо.

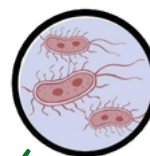
Зокрема у фармацевтичній
промисловості **використовують**
кров мечехвостів, стародавніх
морських членистоногих,
для перевірки наявності
бактеріальних токсинів
у ліках.

Іл. 3. Мечехвости з відрізними хвостами у яких
відбирають кров для досліджень.

Джерело: Exoticfoodstock

Сутність тестування

Грамнегативна бактерія
Такі як кишкова паличка та
сальмонела

Фактори
згортання крові
та ферменти

**Позитивний Гель
Згусток**
Виявляє наявність
ендотоксинів

Немає згустку

Вказує на відсутність ендотоксинів

Блакитна кров мечехвоста (гемолімфа) містить амебоцити, які надзвичайно чутливі до токсинів і згущуються навіть при мінімальній їхній наявності, утворюючи з гемолімфи желе. Ця імунна реакція тварин, що в природі захищає організм мечехвостів, **стала основою для застосування цих тварин для тестування ліків.**

Реальні приклади:

У США з **гемолімфи мечехвостів** отримують надзвичайно коштовний реактив для перевірки чистоти медичних препаратів – **Limulus ameobocyte lysate**. Це дозволяє тестувати вакцини, інфузійні препарати та імпланти, захищаючи мільйони людей. Проте масовий вилов мечехвостів **ставить під загрозу їхню популяцію**.

Зауважимо!

До 1977 року, коли американське Управління з продовольства і медикаментів (FDA) дозволило використання мечехвостів, **тестування проводили взагалі на кроликах**. Це викликало, зокрема, протести захисників прав тварин.

Проблема залишається частково невирішеною, оскільки використання мечехвостів суперечить «**концепції 3R**» (англ. reduction, refinement and replacement, укр. скорочення, удосконалення, заміщення) біоетики, про яку ми поговоримо детально в наступному блоці.

Альтернатива тесту на гемолімфі мечехвостів:

Іл. 4. Біореактор для виробництва клітинних культур – приклад можливого зображення.

У 2012 році стала комерційно доступною **альтернатива тесту на гемолімфі мечехвостів**, для якої використовують генетично-модифіковану культуру клітин комах, що вирощується в **біореакторах**. Здавалося б, тепер тварини можуть вільно жити? Але не все так просто, для глобального впровадження регуляторні органи потребують тривалих досліджень та доказів того, що альтернатива є не менш точною та гарантуватиме безпеку лікарських засобів.

Ми обговорили конкретний приклад тривалих пошуків науковців на шляху до гуманізації тесту, від якого беззаперечно залежить життя мільйонів людей на планеті.

Реальні приклади:

Тварини для тестування доглядових засобів (косметики) та побутової хімії, виробництва хутра та в індустрії розваг.

Тест на гостру токсичність

Використовують для визначення небезпеки впливу хімічної речовини на слизову оболонку рота або шкіру. Щурам і мишам вводять 50% смертельної дози (**LD50**) – кількість речовини, що здатна вбити половину популяції за певний період.

Тест Дрейза

Це метод тестування, коли на очі чи шкіру притомної здорової тварини наносять 0,5 г або 0,5 мл речовини, яка може викликати подразнення та корозію шкіри або очей. FDA (згаданий вище регуляторний орган США, на який мусять орієнтуватися виробники косметики та засобів побутової хімії, щоб отримати дозвіл на продаж) підтримує тест, заявляючи, що **«на сьогоднішній день, жоден тест або серія тестів не були прийняті науковим співтовариством як заміна для тесту Дрейза»**.

Іл. 5. Введення дози LD50 –
Джерело: AllCreatures

Іл. 6. Тест Дрейза
Джерело: OIPA

Обговоріть!

Чи є різниця між цими сферами та тестуванням безпеки лікарських засобів?

Що б ви дозволили, а що категорично заборонили?

КОНЦЕПЦІЯ 3R ТА ПРИНЦИПИ БІОЕТИКИ

Саме тому вчені та активісти розробляють спеціальні **принципи**, що допомагають знайти баланс між прогресом людства і гуманним ставленням до живих істот.

У сучасному світі **гуманне ставлення до тварин** у науці, медицині, індустрії розваг та моді стає все більш важливим.

Зокрема у 1959 році в трактаті «Принципи гуманної методики експерименту» англійські вчені Рассел і Берч опублікували **концепцію 3R**, яка стала **основою для принципів біоетики**:

Концепція 3R у дослідженнях:

Refinement (Удосконалення)

Покращення умов утримання тварин та методів досліджень, використання знеболювальних препаратів та застосування максимально нетравматичних експериментів.

1

Reduction (Скорочення)

Зменшення кількості тварин, яких використовують у тестах і дослідженнях, без компромісу з безпекою людей, але й без компромісу з благополуччям тварин.

3

Replacement (Заміщення)

Заміна високоорганізованих тварин (хребетних) низькоорганізованими (безхребетними), чи навіть бактеріями, або використання альтернативних методів (штучних клітинних культур, комп'ютерних моделей).

В Україні ідеї даної концепції отримали юридичне втілення в **2006 р.** у Законі України «[Про захист тварин від жорстокого поводження](#)».

Основні підходи до біоетики

Загалом існує **три основні підходи** до вирішення етичних питань, які можна розглядати відповідно до (або застосовувати до) біологічного контексту. Ці підходи **дозволяють визначити різні точки зору** перед тим, як вибрати раціональну позицію, засновану на аргументах.

На основі наслідків

Загальною **метою** цього підходу є досягнення максимального позитивного результату з мінімізацією негативного.

Іншими словами, увага зосереджена на кінцевому результаті, а не на процесі його досягнення (тобто «цілі виправдовують засоби»).

На основі обов'язків / на основі правил

Основна **концепція** полягає в тому, що необхідно дотримуватися певних етичних правил, незважаючи на можливі наслідки.

Іншими словами, неприйнятно завдавати негайної або тимчасової шкоди в гонитві за потенційним «більшим благом».

Заснований на доброчесності

Він визнає, що люди різних культур і походження можуть керуватися різними причинами та по-різному впливати на однакові дії.

Мета полягає в тому, щоб зосередитися на характеристиках і поведінці, яких людство має досягти, щоб потім мати можливість діяти правильно.

Не менш важливими є питання гуманності у сфері розваг та моди:

Індустрія розваг

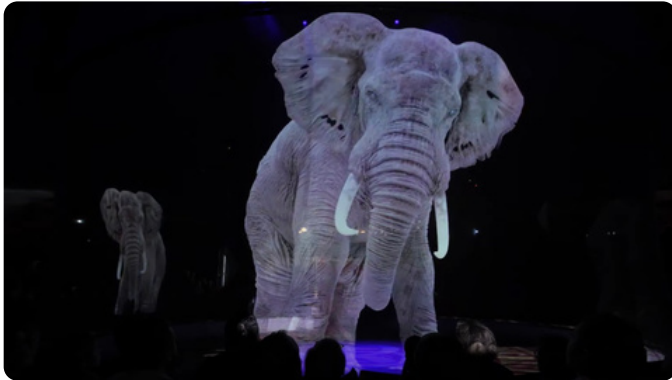

Рис 9. 3D-симуляція слона у цирку без тварин в Німеччині Джерело: [LegendaryDigital](#).

Використання тварин у цирку, дельфінаріях, зоопарках та інших розважальних шоу супроводжується жорстокими методами дресирування, обмеженням природних умов життя та психологічним стресом.

Виробництво хутра

Рис 10. Плакат проти використання тварин для виробництва хутра. Джерело: [PinIMG](#)

Вирощування та забій тварин заради хутра – це вбивство тварин болючими методами.

Альтернативи

Розвиток інтерактивних експозицій, 3D-анімаційних шоу та відвідування заповідників, **де тварини перебувають у природних умовах.**

Сучасні технології дозволяють створювати штучне хутро, яке є екологічною та гуманною альтернативою.

ДАВАЙТЕ РАЗОМ ШУКАТИ ВІДПОВІДІ, ЯК ДІЯТИ У КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЯХ, КОЛИ ЛЮДИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ТВАРИН У РІЗНИХ АСПЕКТАХ ЖИТТЯ!

ЖИТТЄВА СИТУАЦІЯ

ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИН ЛЮДИНОЮ –
ЕТИЧНИЙ ВИБІР?

КРОК 1:

Завдання для спільної
роботи «Оцінка етичної
прийнятності»

Завдання

Перед вами **сім реальних випадків** використання тварин у різних сферах життя. Поділіться за допомогою вчителя/вчительки на групи. Ваша група повинна спільно **оцінити кожен дилему** й проголосувати, наскільки вона є етичною.

ЯК ПРАЦЮЄМО?

- Прочитайте всі дилеми.
- Розподіліть дилеми для дослідження між учасниками команди. Нехай кожен підготує детальний аналіз щонайменше однієї з дилем, **заповнивши таблицю 1**. Намагайтесь не залишити без аналізу жодну дилему.
- Обговоріть результати спільно в команді.
- Далі **заповніть таблицю 2**: кожен учасник групи голосує у себе в зошиті (поля колонки **Раунд 1**), висловлюючи власну думку щодо етичності кожного прикладу на основі попереднього обговорення.
- Потім перейдіть до командного обговорення і голосування (**Раунд 2**), заповніть спільно таблицю (в одного/однієї з учасників команди) у полях, де ваша команда має лише один спільний голос для кожної дилеми.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДИЛЕМАМИ:

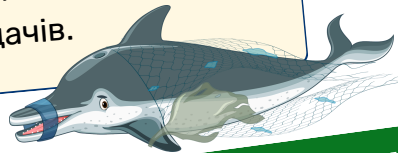
Інструкції:

- Прочитайте уважно кожен з 7 прикладів використання тварин, описаних вище. Оберіть 1-2 в залежності від кількості учасників у команді для аналізу.
- Спробуйте зрозуміти, яку користь це приносить людям і яку шкоду завдає тваринам. Для цього використовуйте таблицю та додаткові джерела (інтернет).

7 прикладів використання тварин суспільством:

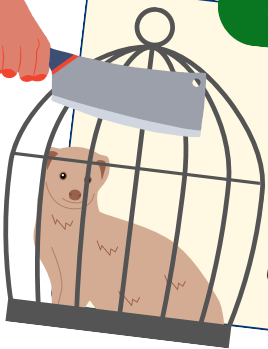
Цирки та дельфінарії

Тварин змушують виконувати трюки, часто утримуючи в умовах, далеких від природного середовища. У деяких країнах дресирувальники б'ють слонів металевими гаками. Однак такі шоу приносять радість частині глядачів.

Хутряні ферми

Для виготовлення натурального хутра тварин утримують у тісних клітках і забивають. Альтернативою є штучні екоматеріали.

Розведення ГМО-тварин

Науковці модифікують гени тварин (зазвичай лабораторних мишей, щурів та кроликів) для вивчення хвороб. Це може змінювати екосистеми та викликати етичні питання.

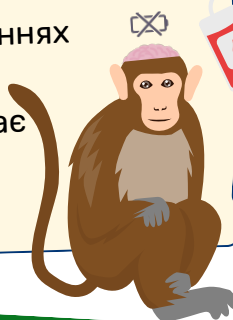
Кров мечехвостів

Кров цих давніх морських створінь містить унікальні клітини, що виявляють бактерії. Її використовують для перевірки стерильності вакцин, але видобуток крові може бути шкідливим для мечехвостів.

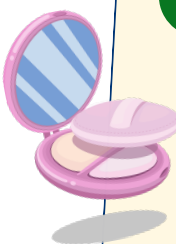
Експерименти на приматах

У нейробіологічних дослідженнях мавп використовують для вивчення мозку, що допомагає лікувати хвороби, такі як Паркінсона чи Альцгеймера.

Виробництво косметики

Окремі компанії тестують косметику на тваринах, перевіряючи алергічні та токсикологічні реакції. Деякі країни вже повністю від цього відмовились. Водночас існують альтернативні методи, як-от тестування на штучних тканинах.

Розробка вакцин

Перед створенням вакцин проводяться випробування на тваринах (зазвичай лабораторних щурах), яким вводять препарат, щоб перевірити його безпеку та ефективність. Без цього багато ліків могли б бути небезпечними для людей.

Мета:

Проаналізувати біоетичну дилему з різних точок зору, використовуючи метод «**Шість капелюхів мислення**»

Точка зору – «Капелюх»	Що потрібно зробити?	Ваші думки або відповіді.
Білий капелюх (факти та інформація)	Зберіть достовірні факти про вашу дилему. Які реальні цифри, статистика або історичні факти існують?	...
Червоний капелюх (емоції та почуття)	Які емоції викликає ця проблема? Чи є тут питання, що викликають співчуття, страх або обурення?	
Чорний капелюх (негативні сторони)	Які ризики, небезпеки або моральні проблеми має ця ситуація? Чому це може бути не етично та/або небезпечно?	
Жовтий капелюх (позитивні сторони)	Які потенційні вигоди приносить це рішення? Як воно допомагає суспільству чи розвитку науки?	
Зелений капелюх (альтернативи та креативність)	Які альтернативи можуть замінити цю практику? Чи можна знайти рішення, яке буде гуманнішим?	
Синій капелюх (висновки та стратегія)	Який ваш висновок?	

Раунд 1

Індивідуальне голосування

Заповніть **таблицю** «Оцінка етичної прийнятності», висловивши свою особисту думку щодо кожної дилеми.

«ПРИЙНЯТНО»

можна залишити ситуацію без змін

«МОЖЛИВО»

хочете бути обережним/-ою у рішенні

«НЕПРИЙНЯТНО»

точно слід заборонити / якомога швидше знайти альтернативу)

Раунд 2

Групове обговорення та голосування

Об'єднайтеся в групи та обговоріть результати індивідуального голосування.

Спробуйте дійти спільної думки та після цього разом заповніть відповідні поля таблиці 2, тепер відобразивши не власну позицію, а позицію вашої групи.

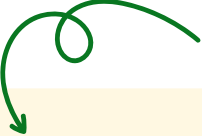
Дилема:	Раунд 1 – Власна позиція	Раунд 2 – Позиція команди				
	V	?	X	V	?	X
1. Розробка вакцин та ліків						
2. Виробництво косметики та побутової хімії						
3. Мечохвости у фармацевтиці						
4. Експерименти на приматах						
5. Цирки та дельфінарії						
6. Хутряні ферми						
7. Розведення ГМО-тварин						

Таблиця 2.

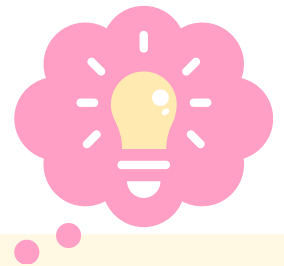
КРОК 2:

Завдання для спільної роботи «Баланс шкоди та користі»

Виходячи з **отриманих результатів**, вирішіть, якими (на думку вашої команди) є масштаби шкоди для тварин і користі для людей у кожній дилемі.

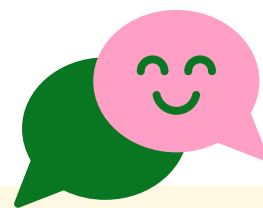

Інструкції

- ✓ Напишіть номер дилеми (один раз) у поле, яке відповідає рішенням вашої команди.
- ✓ Деякі комірки можуть мати більше однієї дилеми, а деякі можуть залишитись порожніми.
- ✓ Зробивши свій вибір, перенесіть результати на спільний для всього класу лист (**таблицю**), який буде у вчителя/вчительки.
- ✓ Тепер, на основі отриманих результатів, спільно обговоріть і визначте, які дилеми є першочерговими для того, щоб їх заборонити та/або якомога швидше шукати альтернативи.

Величина шкоди тваринам:	Користь для суспільства		
	Незначна	Середня	Значна
Незначна			
Середня			
Значна			
Важко оцінити			

Таблиця 3.

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

- ✓ **Не існує простих відповідей на складні етичні питання.**
- ✓ Важливо **вміти слухати** різні точки зору та **аргументувати** свою позицію.
- ✓ Важливо пам'ятати головне, що **тварини – це також живі істоти**, котрі, як і люди, відчувають щастя і радість, але також біль та страждання.

САМОСТІЙНА ПРАКТИКА

«Остаточна оцінка дилеми»

Оберіть одну з дилем, яка найбільше залишила вас небайдужим/-ою.
Проведіть її **індивідуальне всебічне оцінювання.**

Назва і номер: _____

Наявні факти (у чому полягає основне питання етичної дилеми):

Як це шкодить тваринам (та яким саме)?

Які переваги це надає людям?

Чи переваги для людей
переважають шкоду для тварин?

☐ ТАК☐ НІ

Чому саме ви обрали «так» або «ні»?

САМОСТІЙНА ПРАКТИКА

Знайдіть інформацію, чи є доступні альтернативи, які дають ті самі переваги для людини без використання тварин? Якщо так, то які вони?

Політичне запитання:

який політичний підхід до рішення дилеми ви рекомендуєте? Обведіть обраний варіант.

Повна заборона

Тимчасовий мораторій

Кримінальна відповідальність

Накласти часткове обмеження

Залишити без обмежень

Аргументуйте обраний варіант політичного рішення та/або розкрийте сутність вашого вибору для цієї дилеми:

ДИСКУСІЯ:

Після заповнення анкет за допомогою вчителя **поділіться на групи за власним політичним вибором.**

РЕФЛЕКСІЯ

Виберіть емодзі, який показує, як ви себе почуваєте сьогодні:

«Я – муркотливий/-а експерт/-ка!»

(Я вважаю, що наука і суспільство можуть бути гуманнішими.)

«Я трохи нявкаю...»

(Деякі питання для мене залишилися відкритими, хочу розібратися ще глибше.)

«Мені здається, що я сьогодні трохи сумую»

(Я відчуваю розгубленість, бо тема виявилася складнішою, ніж я думав/думала.)

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ У КЛАСІ:

Після цього уроку я найбільше задумався/задумалася про:

Я змінив/змінила своє ставлення до:

Я готовий/готова діяти так:

У вільний від відпочинку час:

Відео для перегляду вдома з дорослими:

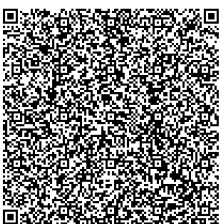
[Добірка фільмів про тварин від MEGOGO та UAnimals](#)

Для читання:

[«Емоційне життя тварин»](#)

(Марк Бекофф) – текст про етику ставлення до тварин та їхні емоції.

[«Чому ми любимо собак, їмо свиней і носимо шкіру корів»](#) (Мелані Джой)

– про психологію ставлення до різних видів тварин.

Інтерактивні завдання

Завдання 1:

“Хто що скаже?”

Завдання 2:

«Факт чи міф у біоетиці?»

Додаткове завдання

Лист майбутньому собі –

напишіть собі лист, у якому пообіцяєте конкретні дії для захисту тварин у своєму житті. Спробуйте відкласти його та відкрити й перечитати через рік!

Соціальний експеримент –

протягом тижня зверніть увагу, як люди у вашому місті ставляться до тварин. Що б ви змінили? Запишіть свої спостереження та зробіть висновки.

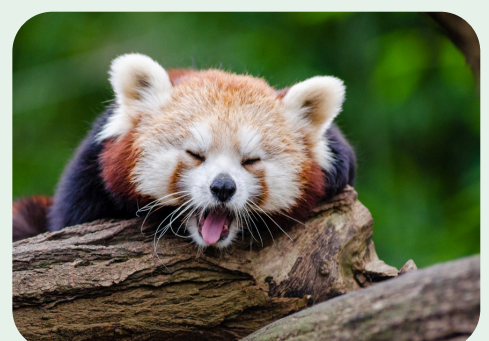

РЕФЛЕКСІЯ

РЕФЛЕКСІЯ ЗА QR-КОДОМ:

- **Чи вплинув** цей урок на вашу думку про використання тварин у науці, моді чи розвагах?
- **Яка дилема** змусила вас задуматись найбільше?
- **Що було** найскладнішим у процесі ухвалення рішень?
- **Як** ви тепер ставитеся до концепції 3R?
- **Який вибір або дії** ви могли б зробити після цього уроку?
- **Якби** ви стали міністром/міністеркою освіти, чи ввели б ви у шкільну програму уроки з біоетики?
- **Оцініть цей урок за шкалою від 1 до 10,** де **1** – «дуже низька якість, неважливий, незрозумілий, не має бути проведений у школах», а **10** – «якісний урок, потрібний для проведення у школах, змусив змінити своє ставлення, має значний потенційний позитивний вплив».

АКАДЕМІЯ ГУМАННИХ МЕТАНАВИЧОК

- Як говорити так, щоб вас чули?
- Як не вигоряти від стресу?
- Як креативити, коли в голові пусто?
- **І головне:** як зрозуміти себе та інших?

Але це — лише початок. Тут народжуються нові способи бачити, відчувати й творити.

Бо в глибині цієї академії — алхімія змін. Тут ви не просто прокачуєте навички — ви трансформуете себе та світ навколо. Ви змішуєте емоції, думки, досвід і дію — як алхіміки змішують елементи — і здобуваєте внутрішнє світло.

У світі, що постійно змінюється, ваша найбільша суперсила — це ви самі. І ця подорож починається просто зараз.

ЛЕГЕНДА ГУМАННОЇ АЛХІМІЇ

Колись у давні часи алхіміки шукали спосіб перетворювати метал на золото, **але лише одиниці зрозуміли справжню магію...**

Що означає бути гуманним алхіміком?

Гуманні алхіміки — це ті, що вміють бачити світ не лише своїми очима, а й очима інших.

Справжня алхімія — це мистецтво бачити більше, розуміти глибше та змінювати реальність на краще. Алхіміки бачать світ таким, яким він може бути!

Це означає, що вони розуміють: **кожна жива істота має свої почуття, страхи та потреби.**

Академія складається із трьох рівнів.

НА КОЖНОМУ РІВНІ ВИ ЗДОБУДЕТЕ УНІВЕРСАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ-НАВИЧКИ.

Гуманний вибір — це не просто правила. Це рішення, які роблять світ добрішим для всіх: людей, тварин і природи.

1. Зазирніть всередину та сяйте

Знайдіть свої глибинні цінності та мотивацію за допомогою інструментів-навичок «Дерево цінностей» та «5 чому», навчіться розуміти, чому важливі саме ваші ідеї та як ваші переконання можуть стати джерелом позитивних змін.

Із японським філософським інструментом «**Ikigai**» навчіться бачити власні таланти та суперсили, глибше розуміти свої справжні вподобання та перетворювати їх на конкретні дії!

Щоденник алхіміка — це місце, де ви побачите, як трансформуєте себе і світ. Це ваш особистий простір для роздумів та почуттів.

2. Алхімія Цілей

Знайдіть свою секретну формулу натхненної допомоги тваринам

Отримайте універсальні інструменти постановки та досягнення цілей.

Опануйте навичку визначати цілі, які відповідають вашим ресурсам і здібностям, і встановлювати оптимальний для себе рівень складності будь-якої місії чи пригоди.

Навчіться використовувати креативні підходи, ділити великі цілі на маленькі етапи-серії та відстежувати свій прогрес у різні цікаві способи.

3. Алхімічні Дослідження та Трансформація Реальності

ПЕРЕТВОРЮЙТЕ ВИКЛИКИ НА КРЕАТИВНІ ТА ЕФЕКТИВНІ ДІЇ

Навчіться бачити глибокі корені та приховані причини будь-яких викликів.

Перетворіть будь-який виклик у можливість із інструментами генерації креативних та нестандартних рішень.

ЗАЗИРНІТЬ ВСЕРЕДИНУ ТА СЯЙТЕ

НАВЧІТЬСЯ МИСЛИТИ ЯК ВИНАХІДНИКИ ТА ДІЯТИ ЯК ГЕРОЇ: ОТРИМАЙТЕ НАВИЧКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІДЕЙ У КОНКРЕТНІ ТА ЕФЕКТИВНІ ДІЇ.

Кожна велика справа починається з простого питання: **"А навіщо мені це?"**

Уявіть, що всередині вас є компас. Якщо не зважати на нього, то навіть найкращі ідеї можуть загубитися серед щоденної рутини. Але куди спрямована саме ваша стрілка? Що вам подобається робити? Що у вас виходить найкраще? Чому для вас це важливо?

Цей рівень – ваш особистий навігатор, що допоможе знайти відповіді на ці та багато інших запитань.

ДЕРЕВО ЦІННОСТЕЙ

Знайдіть, що важливо саме для вас!

Уявіть, що ваші **переконання** – це коріння дерева, яке живить ваші вчинки, тримає фундамент вашого зростання й рухає вас вгору.

Без міцного коріння дерево не росте, а без зрозумілих цінностей важко знайти сенс у тому, що ви робите. Тож щоб ваша місія була справжньою та значущою, **варто зрозуміти, що живить ваші дії.**

Цінність	Що вона означає	У допомозі тваринам означає...
Відповідальність	Я дотримуюсь обіцянок, завершую справи, за які взявся.	Якщо я вирішив(-ла) допомогти тварині — я не забуваю про це з часом. Турбота — це регулярна дія.
Справедливість	Я не терплю, коли когось принижують або ображають.	Тварини теж заслуговують на захист і підтримку. Наприклад, вони не винні, що опинились на вулиці.
Смилівість	Я захищаю себе чи інших, навіть коли страшно.	Я можу сказати «стоп» знущанням з тварин і звернутися по допомогу.
Самоповага / Гідність	Я ціную себе і не дозволяю іншим себе принижувати.	Я маю гідність і не погоджуюся з насильством над слабшими.
Командна робота	Разом з іншими ми можемо досягти більшого.	Я можу разом з друзями організувати допомогу тваринам: збір корму, виготовлення поїлочок та інші спільні дії.
Доброта / Емпатія	Я відчуваю біль або радість інших і готовий(-а) допомогти.	Я помічаю, коли тварина голодна, поранена чи налякана, і дію обережно, не проходячи повз.
Креативність	Я мислю нестандартно, вигадую нові ідеї для змін.	Я можу використати нестандартне мислення, щоб допомогти тваринам.
Цілеспрямованість	Я ставлю собі цілі та працюю, щоб їх досягти.	Я можу ухвалити рішення, наприклад, знайти дім для собаки, і зробити для цього все у міру своїх сил.
Любов до природи	Я розумію, що ми — частина живої природи, і маємо дбати про неї.	Я поважаю тварин не як «додаток» до природи, а як рівноправних мешканців планети.
Свобода	Я вірю, що кожен має право на повагу, особистий простір і безпеку.	Тварини не повинні жити в клітках задля чиеїсь розваги. Їх свобода — така ж важлива, як наша.

ВІЗУАЛІЗУЙТЕ СВОЄ ДЕРЕВО ЦІННОСТЕЙ НА ОКРЕМОМУ АРКУШІ ЧИ В ЗОШИТІ

Оберіть від трьох до п'яти цінностей, які найбільше відповідають вашим вчинкам, та запишіть на окремих маленьких аркушах паперу.

1

Корені дерева

Розмістіть цінності біля коріння.

2

Стовбур

Як вони можуть допомогти вам у місіях допомоги тваринам?

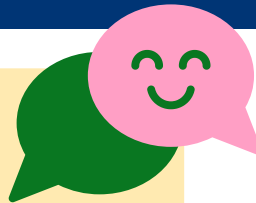
3

Плоди

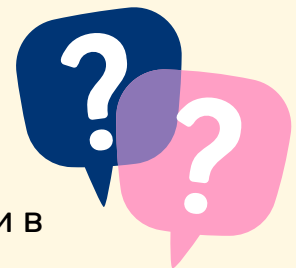
Які конкретні дії та зміни можуть «вирости» з ваших цінностей?

КОМАНДНІ МІСІЇ

Цей інструмент-навичку також можна використовувати й для пошуку спільних цінностей в команді!

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ, ЩОБ ЦІ ІНСТРУМЕНТИ-НАВИЧКИ СТАЛИ ЧАСТИНОЮ ВАШОГО ЩОДЕННОГО ЖИТТЯ:

- Чому важливо пам'ятати про свої цінності не тільки в пригодах, а й щодня?
- Які з ваших коренів-цінностей допомагають вам щодня в школі чи вдома? Наведіть кілька прикладів.
- Чи є у ваших близьких або друзів такі ж цінності, як у вас? Як ви можете разом використовувати їх, щоб допомагати іншим?
- Який з коренів-цінностей є найсильнішим для вас зараз, і як ви можете проявити його вже сьогодні?

АЛХІМІЧНЕ СКЛО «5 ЧОМУ»

Інструмент-навичка «5 ЧОМУ?» дозволяє бачити у **x5 разів глибше**

Цей інструмент-навичка може допомогти тобі знайти справжні відповіді навіть на найскладніші запитання!

Воно дозволяє подивитися на все що завгодно глибше та з різних боків.

**Розкриваємо
глибокі та
приховані корені
цінностей та сенси**

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

Запитуючи себе «чому» п'ять разів поспіль, ви можете дістатися до кореня будь-якого запитання, щоб знайти на нього відповідь. **Часто справжні причини ховаються глибше, ніж здається на перший погляд.**

ЗАПИТАННЯ	ВІДПОВІДЬ
1. Чому я хочу допомагати тваринам?	Бо вони страждають.
2. Чому мене хвилюють їхні страждання?	Бо я люблю тварин.
3. Чому я люблю тварин?	Бо вони – живі істоти.
4. Чому мені не байдуже коли хтось не може себе захистити?	Бо для мене важлива справедливість.
4. Чому для мене так важлива справедливість?	Бо я вірю, що світ має бути кращим і кращим для всіх.

Тепер ви не просто знаєте, що хочете допомагати тваринам, а й те, що для вас це частина кореня-цінності – боротьби за справедливість.

Цей інструмент-навичку створив японський винахідник Сакічі Тойода.

За легендою, він передав цей інструмент своєму синові Кіічіро Тойода, який за його допомогою створив перший автомобіль Toyota та заснував компанію, що існує вже майже 100 років

ЗАЗИРНІТЬ ГЛИБШЕ І ВИ!

Почніть з питання «**Чому я хочу допомагати тваринам?**» і запитайте себе «чому» ще 4 рази. Запишіть відповіді та подивіться, чи вони вас здивують. Можливо, ви відкриєте щось нове про себе?

Питання

Відповідь

1. Чому я хочу допомагати тваринам?

2.

3.

4.

5.

Тепер у вас є потужний інструмент, який допоможе вам змінювати світ!

Чим глибше ви дивитесь, тим краще розумієте, що відбувається навколо вас. Використовуйте своє алхімічне скло щодня – у школі, вдома, серед друзів – і ви побачите, як багато цікавого можна відкрити!

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ, ЩОБ УЗЯТИ ІНСТРУМЕНТ ІЗ СОБОЮ У ЩОДЕННЕ ЖИТТЯ:

Коли ще, крім допомоги тваринам, можна використовувати алхімічне скло «5 ЧОМУ» у повсякденному житті? **Наведіть кілька прикладів.**

1

Як ви можете використати інструмент «5 ЧОМУ», щоб краще розуміти своїх близьких, друзів та їхні почуття? Наприклад, коли хтось засмучений або поводить незвично?

2

Чи була у вас ситуація, коли ви спочатку не розуміли, чому щось сталося, але після глибших роздумів знайшли відповідь? Як вам це допомогло?

3

ТАЄМНИЦЯ ІКІґАЙ

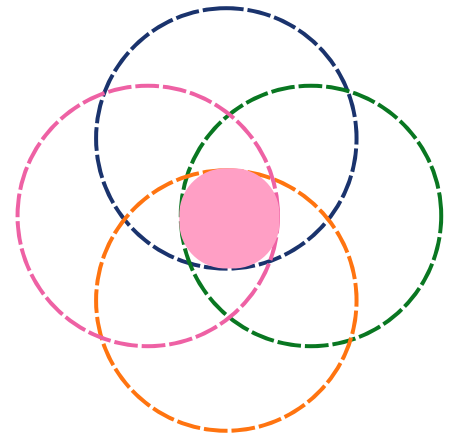
Як знайти суперсилу всередині себе

Уявіть, що всередині вас сховані скарби, які ви ще не відкрили. **Кожна людина має унікальний набір здібностей, бажань і можливостей, які можуть зробити світ кращим.** Японці називають це **Ikigai** — гармонійним поєднанням того, що ви любите, вмієте, що потрібно світові та що може приносити користь.

Цей інструмент-навичка ніби магічний ключ до життя, в якому ваша енергія спрямована туди, де вона справді важлива.

Ви — дослідники власних можливостей. Відповідайте на ці питання, а потім знайдіть ті моменти, які повторюються або перетинаються. Саме там може ховатися ваша суперсила для створення чогось значущого!

КОМАНДНІ МІСІЇ:

Цей інструмент-навичку можна застосовувати й для групових місій, де ви можете поєднати свої суперсили, знайти спільні та унікальні в кожного члена команди.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПОШУКУ СВОГО ІКІґАЙ:

-
- Що змушує вас забувати про час? Що приносить справжнє задоволення?
 - У чому ви відчуваєте себе майстром або хочете ним стати?
 - Якої допомоги, на вашу думку, потребують тварини?
 - Чого ви можете навчитися, допомагаючи тваринам?

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ, ЩОБ ЦЕЙ ІНСТРУМЕНТ-НАВИЧКА СТАЛА ЧАСТИНОЮ ВАШОГО ЩОДЕННОГО ЖИТТЯ:

- Як ви вже використовуєте свої суперсили у школі, вдома чи серед друзів?
- Чи є хтось із ваших знайомих, хто має схожі суперсили? Як ви можете об'єднатися, щоб зробити щось добре разом?
- Як ви можете використати свої здібності, щоб допомогти комусь із рідних чи друзів уже сьогодні?
- Яку нову суперсилу ви хотіли б розвинути ще більше, і що для цього можна зробити?

ВАШ ЩОДЕННИК АЛХІМІКА

На допомогу прийде **Щоденник Алхіміка** де ви можете занотовувати всі трансформації всередині себе та те, як ви змінюєте світ навколо. Туди можна додавати фото та відео, а найважливіше — **свої думки, почуття, роздуми та плани!**

Це може бути **щоденник досягнень** у будь-якій формі. Ніби фітнес-трекер, де ви бачитимете свій прогрес.

Приємно робити добро, а ще приємніше — відчувати свої успіхи! Тож важливо помічати, що ви робите добру справу і бачити свої результати.

Фото- чи відеогалерея добрих справ: кожна дія збережена, як в альбомі, та показує ваші успіхи. Помічайте свої успіхи, зберігайте моменти та діліться почуттями, які виникають у вас.

Цей інструмент-навичка допоможе вам перетворити свої пригоди на глибоку та захопливу історію трансформацій, яка надихатиме вас та інших!

Невдалі приклади

Годуватиму якомога більше безпритульних тварин.

Від сьогодні підтримуватиму тільки етичні бренди до кінця життя.

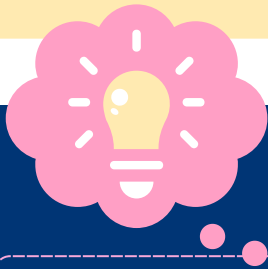
Вдалі приклади

За три місяці я зроблю **десять фото** про безпритульних тварин, яких я годую, і поділюся в соцмережах.

Щомісяця я буду порівнювати свої покупки та перевіряти, скільки нових етичних й екологічних брендів я почав(-ла) підтримувати.

У групах або самотійно придумайте 5 різних способів відстеження свого прогресу допомоги тваринам.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Але це ще не все! Щоденник алхіміка також має дзеркало досвіду, що допомагає вам краще зрозуміти свій досвід та почуття!

Рефлексія – дзеркало вашого досвіду, що живить ваш розвиток! Зазирніть всередину та сяйте!

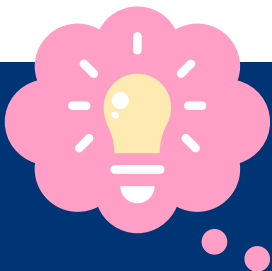

Коли дивитесь у звичайне дзеркало, бачите, який вигляд маєте зовні. **А рефлексія – це дзеркало для ваших думок і дій.** Вона показує, якими ви є всередині та як змінюєтесь!

Ваш особистий навігатор, який допомагає зрозуміти, куди рухатися далі. Якщо ви знаєте, що вийшло добре, а що ні – ви зможете легше знаходити правильні шляхи до своїх цілей!

ЩО ТАКЕ ДОСВІД?

Це все, що ви робили, що бачили та що справило на вас враження.

Інтерв'ю із собою:
яким був ваш досвід проходження рівня?

Уявіть, що ви відомі блогери, і вам надіслали запитання для статті про вас, або вас запрошують на інтерв'ю чи подкаст. Оберіть одне або більше запитань із кожної групи та дайте відповідь у будь-який спосіб.

1

ЩО? Опишіть свій досвід!

- Що саме ви зробили протягом рівня 1?
- Які відкриття найбільше сподобалися, надихнули, зацікавили, відгукнулися?
- Що у вас вийшло добре?
Що вийшло найкраще?
- Що вам найбільше запам'яталося чи здивувало вас?
- Що виявилось складнішим, ніж ви очікували? Чому?
- Які почуття були у вас на початку, всередині та наприкінці рівня?

2

ЧОМУ сталося, як сталося?

- Чим цей рівень був важливим саме для вас?
- Що нового ви зрозуміли про себе завдяки цьому?
- Які ваші сильні сторони допомогли впоратися з труднощами?
- Що б ви могли зробити інакше? Чому?

3

ЩО ДАЛІ?

- Які нові навички або знання ви хотіли б розвивати після цього рівня?
- Як ви можете застосувати отриманий досвід у майбутніх місіях допомоги тваринам?
- Як ви могли б залучити більше людей до допомоги тваринам?

Рефлексія допомагає вам легко і чітко зрозуміти, **що було зроблено добре, а що можете покращити**. Це як бачити себе у дзеркалі — так ви краще розумієте свої дії та почуття.

АЛХІМІЯ ЦІЛЕЙ:

ЗНАЙДІТЬ СВОЮ СЕКРЕТНУ ФОРМУЛУ - РЕЦЕПТ НАТХНЕННОЇ ДОПОМОГИ ТВАРИНАМ.

Коли ви ставите собі ціль, ви наче запалюєте маленький вогник усередині. Але щоб цей вогонь не згас, важливо зробити ціль чіткою, реальною та цікавою саме для вас. Це може стосуватися будь-чого: навчання, захоплень, спорту чи допомоги тваринам.

Ціль — це те, що допомагає рухатись у правильному напрямку, у власному темпі та із задоволенням.

Знайдіть свій ритм, обирайте саме те, що відгукується вам, і нехай ця подорож буде цікавою та корисною для вас та світу навколо!

Важливо **не просто мріяти, а розуміти**, як ви можете діяти, а також бачити свої результати. Цей рівень допоможе вам перетворити великі бажання на конкретні кроки, які будуть під силу саме вам. Ви дізнаєтесь, як правильно формулювати цілі, щоб їх було легше досягати, як розділяти їх на менші завдання і як не вигоріти в процесі.

Далі ви дізнаєтесь та випробуєте **секретні інструменти-навички**, які допоможуть вам ставити такі цілі, щоб все вдалося!

Ціль має бути чіткою щоб можна було зрозуміти, коли вона досягнута і який результат.

РЕЦЕПТ УСПІШНОЇ МІСІЇ – ЧІТКІСТЬ І ВИМІРНІСТЬ

ЦІЛЬ МАЄ БУТИ ЧІТКОЮ, ЩОБ ВИ МОГЛИ
ЗРОЗУМІТИ, КОЛИ ЇЇ БУЛО ДОСЯГНУТО,
ТА ЯКИЙ РЕЗУЛЬТАТ.

Рецепт страви.

Щоб приготувати смачну страву, треба знати, які інгредієнти потрібні та в яких кількостях. Страву можна приготувати за різними рецептами, замінюючи інгредієнти та дії, залежно від ситуації. Проте важливо розуміти, яку страву ви готуєте.

Невдалі приклади

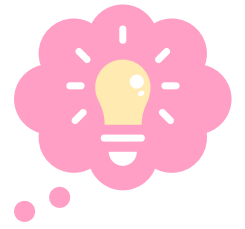
- Буду частіше допомагати безпритульним тваринам.
- Якось організую збір корму для тварин.

Вдалі приклади

- **Раз на два тижні** я долучатимуся до збору допомоги для притулку разом із дорослими або громадою.
- **Протягом тижня** я перегляну два документальні фільми про зміну клімату та зроблю про них короткий допис у чаті класу.
- **Протягом місяця** я зроблю 3 відео для соцмереж про тварин у дельфінаріях.

АЛХІМІЧНЕ ПЕРЕВТІЛЕННЯ:

ПОСТАВТЕ ЧІТКІ ТА ВИМІРНІ ЦІЛІ,
ПРОБУЮЧИ НА СОБІ РІЗНІ РОЛІ!

Ви — керівники (CEO) великої мережі супермаркетів та створюєте проєкт для допомоги безпритульним тваринам, який працюватиме в усій мережі супермаркетів країни.

Ви — студенти-дизайнери, що вирішили допомогти тваринам, яких використовують для виготовлення одягу з хутра.

Ви — команда юних активістів для тварин і серед вас є художники, вчителі, програмісти та відеоблогери. У вас важлива місія — допомогти іншим дізнатися більше про умови утримання тварин у цирках, дельфінаріях та контактних зоопарках.

ПОЧУЙТЕ СЕБЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ ДУМКАМИ З ІНШИМИ:

- Чи вдалося вам відчувати себе у цих ролях?
- Чи щось було складним?
- Які ще ролі ви могли б обрати для практики алхімічних перевтілень?

Оберіть рівень складності: Цікава пригода – складна, але реальна!

Ціль має бути як пригода – складна, але не занадто. Це як цікава подорож на велосипеді до красивого озера. Трохи втомлюєтеся дорогою, але точно впораєтесь і будете пишатися собою, насолоджуючись краєвидами!

Невдалі приклади

- ✗ Змушу всі магазини продавати лише косметику без тестування на тваринах.
- ✗ Повністю забороню всі цирки у своїй країні.
- ✗ Знайду сім'ї для всіх тварин у притулку.

Вдалі приклади

- ✓ **Протягом наступних трьох тижнів** я знайду п'ять брендів косметики, які не тестують свою продукцію на тваринах, і зроблю про них допис у соцмережах.
- ✓ **Протягом чотирьох тижнів** я зніму три короткі відео про проблеми циркових тварин, альтернативи циркам із тваринами та поділюся ними у соцмережах
- ✓ **За два місяці** я організую у класі зустріч із волонтером із притулку і дізнаюся, як можна допомагати тваринам.

ВИЗНАЧТЕ РІВНІ СКЛАДНОСТІ МІСІЙ ТА ОБЕРІТЬ РІВЕНЬ ДЛЯ СЕБЕ

1 рівень – ціль, що потребує найменше сил, часу та інших ресурсів

5 рівень – ціль, що потребує найбільше сил, часу та інших ресурсів

Доповніть рівні своїми ідеями та подумайте який з них ви могли б обрати для себе.

Місія 1: Допомогти безпритульному собаці

1. Годувати безпритульного собаку біля дому раз на тиждень
2. ...
3. ...
4. ...
5. Створити годувальну станцію із будиночками для безпритульних тварин та щодня поповнювати їжею та водою.

Місія 2: Допомогти цирковим тваринам

1. Не ходити в цирку, дельфінарії та контактні зоопарки, щоб не підтримувати ці бізнеси своїми грошима.
2. ...
3. ...
4. Створити серію постів у соцмережах про використання тварин для розваг, а також про гуманніші альтернативи.
5. ...

Місія 3: Стати суперпіклувальником для свого собаки чи кішки.

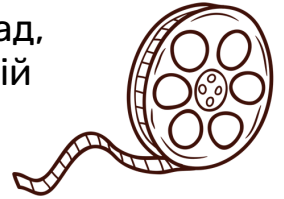
1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...

ТЕПЕР ВИ ЗМОЖЕТЕ ВПРАВНО ВИЗНАЧАТИ ТА ОБИРАТИ РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ МІСІЙ І ПРОКАЧУВАТИ СЕБЕ ПОСТУПОВО!

Як ви можете використати цю навичку у своїх щоденних справах-місіях?

Кожна велика справа — це ніби цікавий «серіал», що складається з маленьких «епізодів». **Не намагайтесь зробити все одразу**, краще поставте ціль на одну «серію»: наприклад, на місяць, на цей тиждень або на кілька днів. Враховуйте свій бюджет та бюджет сім'ї.

Невдалі приклади

- ✗ Я врятую всіх бездомних тварин у місті.
- ✗ Організую велику акцію проти використання хутра.
- ✗ Забезпечу чистою водою всіх вуличних котів у районі.

Вдалі приклади

- ✓ **Цього тижня** я буду щодня після школи годувати двох бездомних котів у нашому дворі.
- ✓ **За наступні чотири тижні** я створю чотири невеликі дописи про проблему хутрових ферм і опублікую їх у соцмережах.
- ✓ **Раз на тиждень** протягом наступних двох місяців я приноситиму в притулок дві упаковки корму.
- ✓ **Протягом місяця** я зніму три короткі відео про гуманний догляд за тваринами та викладу їх у соцмережі.

Спробуйте себе у ролі сценариста «серіалу» про допомогу тваринам, який складатиметься з 5 «серій»

5 серій

Придумайте короткий сюжет місії допомоги тваринам та розділіть його на серії із назвами.

Ось кілька варіантів, але можете їх змінювати чи придумувати свої:

- Підліток зі своїм собакою допомагають вуличним тваринам.
- Група винахідників створює віртуальну заміну зоопаркам із тваринами.
- Ваш варіант.

Приклад «серіалу» допомоги тваринам:

Назва

1 серія

Альфа. Команда порятунку безпритульних тварин !

Команда друзів вирішила підгодовувати вуличних тварин та встановити поїлочки. На першому тижні вони дізналися все, що необхідно для цієї місії та розрахували бюджет порятунку. Вони придумали назву своєї волонтерської команди – «Альфа».

2 серія

На вихідних вони разом закупили корм до рюкзаків волонтерів для безпритульних тварин. Друзі створили сторінку і вже почали ділитися своєю пригодою з іншими у соцмережах.

3 серія

Протягом наступного місяця друзі щодня годували безпритульних тварин свого району та наливали воду у поїлочки. Вони робили фото, відео, записували свої думки та почуття, а також цікаві історії, що траплялися під час пригоди. Вони дали імена своїм підопічним.

4 серія

Друзі зібрали всі свої фото, відео та цікаві історії та протягом одного тижня створили серію дописів та відео для соцмереж, щоб розповісти іншим, як можна рятувати тварин.

5 серія

Команда «Альфа» запустила онлайн медіакампанію «Врятуй друга з вулиці». Вони розповіли історії підопічних тварин, і завдяки цьому двоє з них знайшли люблячих господарів. Команда порятунку збільшилась, до неї долучилися нові учасники, тож тепер разом вони зможуть врятувати ще більше тварин у наступних «серіях»!

Ваш серіал пригод допомоги!

Назва

1 серія

2 серія

3 серія

4 серія

5 серія

**Спробуйте візуалізувати свій «серіал»
порятунку за допомогою штучного інтелекту.**

Приклад візуалізації 1 серії про команду Альфа:

- Що ще в вашому житті можна перетворити на цікавий «серіал»?
- Що саме ви могли б зробити для тварин, перетворивши це на пригодницький «серіал»?

ЦІЛЬ – ТОЧКА НА МАПІ ВАШОГО СЕРЦЯ.

Ціль має бути важливою саме для вас, а не тому, що так хтось сказав.

Вогник у серці: коли ціль дійсно ваша, вона розпалює вас зсередини.

Гра, яку обираєш сам: ви в неї хочете грати, а не тому, що змушують.

Обирайте цілі, які вам цікаві й важливі саме для вас. Тоді завжди вистачатиме сил і бажання досягати їх самостійно.

Невдалі приклади

- Граюся зі своїм собакою, бо рідні сварять, якщо цього не роблю.
- Допмагаю тваринам, бо боюся, що мене осудять, якщо не буду.
- Напишу та потім видаю пост про зоозахист, бо це шкільне завдання.
- Виступаю проти тестування на тваринах, бо так роблять блогери.
- Допмагаю у притулку, бо це модно серед моїх друзів.

Вдалі приклади

- **Я допомагаю** безпритульним тваринам, бо мені подобається бачити, як вони стають щасливішими.
- **Я дізнаюся** більше про тестування косметики на тваринах, бо хочу сам(-а) вирішувати, які бренди варто підтримувати.
- **Я зроблю** серію фотоісторій про безпритульних тварин нашого району, бо мені цікаво поєднувати творчість із корисною справою.
- **Я можу** досліджувати альтернативи використанню тварин у різних сферах життя та ділитися цим з іншими.
- **Я розповім** друзям про шкоду хутрових ферм, бо вірю, що ми разом можемо щось змінити.
- **Я допомагаю** притулку, бо люблю собак і хочу, щоб вони мали краще життя.

Проте, коли вогонь у серці палає без зупинки, **з часом це може призводити до вигоряння.**

ВИГОРЯННЯ – ЦЕ НІБИ ЗГОРІТИ НА СОНЦІ.

Уявіть, що ви захопилися чимось цікавим на пляжі – і не помітили, як обгоріли. Шкіра червона, болить – хочеться сховатись у тінь.

Так само буває і з емоціями: ви робите щось дуже цікаве та захопливе, намагаєтеся з усіх сил змінити світ на краще... і зненацька відчуваєте втому, роздратування або навіть байдужість. **Це – вигоряння.**

СОНЦЕ – ДОБРЕ, АЛЕ В НАДМІРІ – ОБПАЛЮЄ. ТАК САМО І З ДОБРИМИ СПРАВАМИ: ВОНИ МАЮТЬ НАДИХАТИ, А НЕ ВИСНАЖУВАТИ.

Як захиститися від емоцій, що обпалюють, як сонце?

СОНЦЕЗАХИСНИЙ КРЕМ – ЦЕ ВАШ ЩОДЕННИЙ СПОСІБ ТУРБОТИ ПРО СЕБЕ:

Достатній сон

Відпочинок без гаджетів

Улюблені хобі

Спілкування з тими, хто вас підтримує

Та багато інших відновлювальних моментів!

Які щоденні дрібниці допомагають вам відчувати себе краще?

Парасоля – це ваша здатність сказати «ні», коли вже немає сил.

Тінь під парасолею – це час та простір для себе. Інколи треба просто... **нічого не робити.** І це нормально.

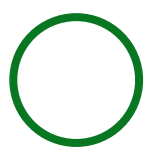
“ПОЧЕРВОНІННЯ НА ШКІРІ”

Як ви розумієте, що починаєте «вигоряти»?
Які відчуття чи думки у вас з'являються?

Дбаючи про інших, дбайте і про себе. Так у вас завжди будуть сили на шляху до своїх цілей!

Уявіть, що ваші можливості та сили — це ніби коло, що постійно зростає від ваших дій.

КОЛО МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ВПЛИВУ

VS

КОЛО ЗАНЕПОКОЄННЯ ТА ХВИЛЮВАННЯ

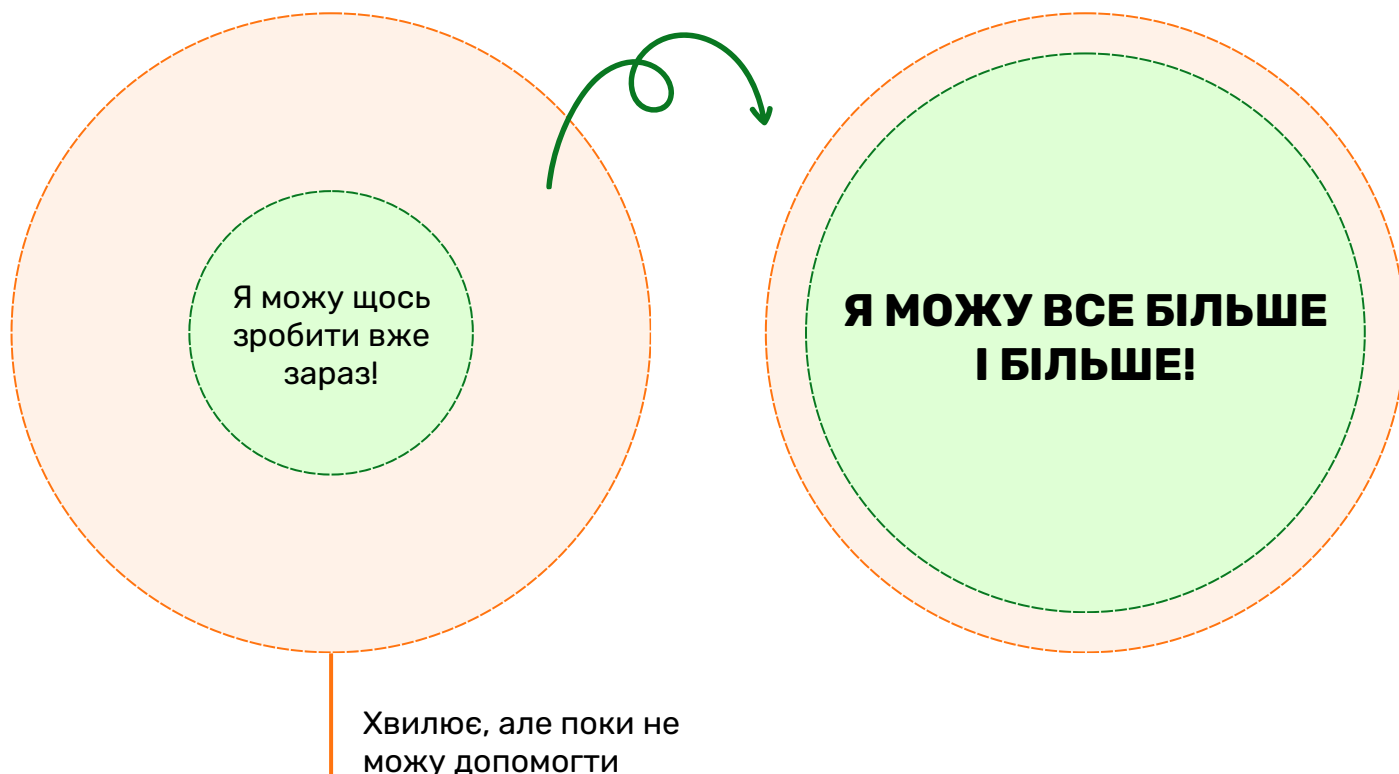
Коло «**Я можу щось зробити вже зараз**» — це ті дії, які вже сьогодні вам під силу!

Коло «**Хвилююсь, але поки не можу допомогти**» — це речі, які вас турбують, але зараз ви не можете змінити це.

Секрет простий: що більше ви робите маленьких дій зі свого кола можливостей, то швидше розширюється «коло» ваших сил, впливу та впевненості.

БУДЬТЕ В ТА НЕ ЗАСИДЖУЙТЕСЬ У

Це допомагає не витратити енергію на те, чого ви не можете змінити, а зосередитися на тому, де ви можете реально діяти й отримувати задоволення від своїх успіхів.

ЧИ ДЛЯ ВАС?

Організувати великий притулок для тварин.

Зробити пост у соцмережах про тварин, які потребують допомоги.

Повністю очистити місто від пластику, який шкодить тваринам і природі.

Поговорити з друзями про важливість відповідального ставлення до тварин.

Нагодувати безпритульного kota чи собаку у своєму дворі.

Змінити закони у своїй країні, щоб краще захищати тварин.

Повністю заборонити використання тварин у розважальних закладах.

Переглянути відео чи прочитати інформацію про те, як можна допомогти тваринам просто зараз.

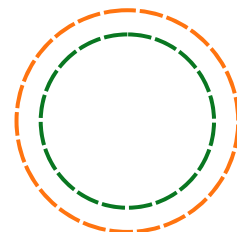

**ЗНАХОДЬТЕ
МОЖЛИВОСТІ
У ВИКЛИКАХ!**

Намалюйте 2 кола та розподіліть між ними виклики.

ПЕРЕТВОРІТЬ → ДЛЯ СЕБЕ!

Зміни дії так, щоб вони стали

ПРИКЛАД

Створити великий проект для допомоги тваринам у соцмережах.

Зробити пост у соцмережах про тварин, які потребують допомоги.

Дайте відповіді, щоб ці інструменти-навички стали частиною вашого щоденного життя:

Як ви почуваєтесь?

Який інструмент-навичка сподобався вам найбільше?

АЛХІМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕАЛЬНОСТІ

Сучасні виклики потребують креативних рішень та рішучих дій!

АЛХІМІЯ ПОВСЯКДЕННОСТІ. ЯК ПОБАЧИТИ НОВІ МОЖЛИВОСТІ?

З давніх-давен алхіміки шукали спосіб перетворювати звичні речі на щось нове. За легендою одним з таких магічних інструментів був «Філософський камінь».

Уявіть, що «Філософський камінь» вже всередині вас. Це ваша **здатність дивитися на речі з різних боків, помічати цікаві деталі та вигадувати нові способи застосування звичних речей.**

Чи помічали ви, що звичайні речі можуть набувати нового сенсу, якщо подивитися на них з іншого боку? Спробуймо!

ПРИКЛАДИ

Рюкзак →

організувати «рюкзак волонтера» з кормом та водою для допомоги тваринам на вулиці.

Телефон → можна підписатися на зоозахисні канали чи сторінки, створити пост у соцмережах про безпритульних тварин, знайти інформацію про місцеві притулки та зібрати кошти для них.

Блокнот → записувати ідеї для допомоги тваринам, вести щоденник досвіду допомоги, спостережень за природою, вносити туди цікаві факти, ідеї та думки.

Дзеркало → провести кампанію «Поглянь у дзеркало: як ти можеш допомогти?», закликаючи людей допомагати тваринам.

А ЦЕ ДВА ПРИКЛАДИ З РЕАЛЬНОГО ЖИТТЯ, ЯКІ СПРАВДІ НАДИХАЮТЬ:

Дім з вторсировини

У Луцьку придумали цікаве та гуманне екорішення — роблять будиночки для безпритульних тварин з використаних пластикових пляшок.

Ініціативу підтримують волонтери, школярі та місцеві мешканці. Люди збирають пляшки, миють їх, наповнюють пінопластом і піском та об'єднують у будиночки.

Такі хатинки теплі, захищають від дощу та вітру, а ще їх легко зробити власноруч. Їх встановлюють у місцях, де живуть безпритульні коти та собаки.

Фото: Суспільне

Як гадаєте навіщо у пляшки засипають пінопласт та пісок?

КотоТехніка

У португальському місті Моншік ветеринарка Ана Сільва придумала, як допомогти бездомним котам, використовуючи старі пральні машини як будиночки. Ідея виникла, коли двоє кошенят самі оселилися у несправній пральній машині в її дворі.

Так з'явився проект «Тут є кіт», який підтримала місцева влада. Старі пральні машини декорували школярі разом з графіті-художником, перетворюючи їх на яскраві артоб'єкти. У таких будиночках коти можуть зручно спати, а на даху — грітися на сонці. Це не тільки гарно, але й дуже практично, адже пральні машини забезпечують комфортну температуру в будь-яку пору року.

Не всі місцеві жителі були в захваті від ідеї. Проте проект активно підтримують школярі та їхні батьки, які бачать у ньому гарний приклад турботи про тварин. Також, завдяки цим будиночкам, ветеринарка змогла стерилізувати 50 котів лише за 1 тиждень.

Чому, на вашу думку, не всі місцеві жителі підтримали ідею?

Джерело: <https://www.bbc.com/news/blogs-news-from-elsewhere-46031042>

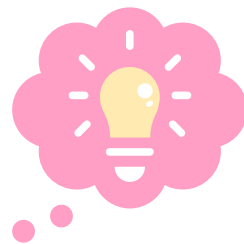

Фото: Correio Da Manhã

А зараз ваша черга!

ЗНАХОДЬТЕ МОЖЛИВОСТІ У ТОМУ, ЩО ВАС ОТОЧУЄ!

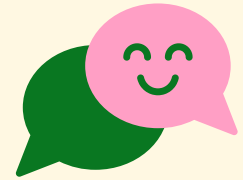
1-2 хвилини: запишіть або намалюйте предмети, які ви використовуєте щодня. Не замислюйтесь над тим, наскільки вони важливі – просто записуйте усе, що спадає на думку.

3-5 хвилин: Оберіть три предмети зі свого списку і придумайте, як їх можна використати у місіях допомоги тваринам. Головне – мислити нестандартно!

У вас є суперздібність – **бачити в речах більше, ніж бачать інші!** Світ навколо сповнений можливостей, варто лише навчитися їх помічати!

→ В яких ще ситуаціях можна використовувати речі не за призначенням, але з користю? Вам вже випадала нагода це робити?

ВИКЛИК – ЦЕ СИТУАЦІЯ, ЯКА ПОТРЕБУЄ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Тварини стикаються із багатьма викликами, але ви можете стати частиною рішення! Щоб розв'язати будь-яку проблему, важливо **подивитися на виклик з різних боків**. Це допоможе вам знайти багато ефективних і цікавих рішень та втілити їх у свій власний унікальний спосіб!

Причини викликів приховані у коренях, а наслідки – небезпечні плоди. **Лікування важливо починати з коренів, щоб вилікувати все дерево.**

Водночас плоди теж потребують нашої уваги, адже їх треба зробити безпечними, а може, навіть смачними та корисними!

Уявіть, що виклик – це дерево, що потребує лікування.

Цю місію можна проходити самостійно або у команді!

СПРОБУЙТЕ СЕБЕ У РОЛІ АЛХІМІКА-ЦІЛИТЕЛЯ

Та проведіть обстеження чотирьох проблем-викликів

ПРИЧИНИ-КОРЕНІ

Вони нещодавно народилися на вулиці або ж їх хтось викинув.

...

...

...

ПРОБЛЕМА-ВИКЛИК

Восени троє маленьких кошенят опинилося в моєму дворі.

На вулицях велика кількість безпритульних тварин, що потерпають від голоду та спраги.

У контактних зоопарках умови утримання не відповідають потребам тварин. А втім, вони є у багатьох містах.

Тварини страждають на хутряних фермах.

НАСЛІДКИ-ПЛОДИ

Якщо в них не буде їжі, води та прихистку, вони можуть не пережити зиму.

...

...

...

ЯК ПОЧУВАЄТЕСЬ?

ПОБАЧТЕ ГЛИБОКІ КОРЕНІ ВИКЛИКІВ

ДІСТАВАЙТЕ СВОЄ **АЛХІМІЧНЕ СКЛО «5 ЧОМУ»!**

Оберіть виклик, що найбільше хвилює вас.
Поставте питання «чому?» 5 разів, щоб
знайти справжню причину.

Приклад виклику

«Багато людей бояться безпритульних собак»

Чому їх бояться?

Бо вони можуть бути агресивними.

**Чому деякі тварини
бувають агресивними?**

Бо пережили травму чи насильство.

Чому вони пережили це?

Бо люди з ними жорстоко поводитись.

**Чому люди поводитись
жорстоко?**

Бо не вміли поводитись з тваринами.

Чому не вміли?

Бо їм не пояснювали цього змалечку.

На цьому прикладі ви бачите, що якщо дітям змалечку пояснювати, як поводитись із тваринами, це може зменшити не тільки страх людей, а й жорстокість до тварин!

Кожна з відповідей-коренів може стати окремим самостійним більш конкретним викликом, що допоможе полікувати навіть найглибші корені.

ВАШ ОБРАНИЙ ВИКЛИК:

Питання

Чому

Чому

Чому

Чому

Чому

Відповідь

1.

2.

3.

4.

5.

Чи були у вас ситуації, коли ви зіткнулися із проблемою чи конфліктом, але не одразу зрозуміли, чому вони виникли?

Якби ви тоді використали скло своє алхімічне «5 ЧОМУ», до яких висновків дійшли б?

Погляньмо також на рішення **з різних боків**.

Тут нам допомогу знову приходять правильні запитання.

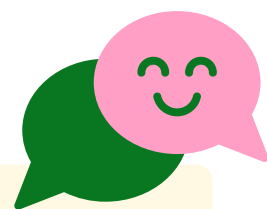
ЩО ТАКЕ РІШЕННЯ?

**Це те, чого зараз немає,
але дуже потрібно!**

**Або те, що є, але краще б
цього не було.**

Знайдіть відповідності (самостійно чи у групах):
зберіть по частинках.

Приклади викликів

Чого немає, але потрібно?

Що є, але краще щоб цього не було?

У цирках все ще
використовують тварин.

Люди продовжують ходити до
дельфінаріїв.

У контактних зоопарках
тварини страждають через
постійний стрес від людей.

Хутрові ферми продовжують
працювати, незважаючи на
жорстокість процесу.

Велика кількість безпритульних
тварин на вулицях.

Багато людей купують собак та
котів замість того, щоб брати їх
з притулків.

Більшість косметичних засобів
тестуються на тваринах.

Люди не знають чи не думають,
що зміна клімату шкодить
тваринам.

У містах майже немає місць, де
тварини можуть безпечно
перебувати.

Багато людей не знає, як
правильно доглядати за
домашніми тваринами.

Більше інформації про страждання тварин у таких закладах.	Дельфіни утримуються в неволі, страждають від стресу та помирають передчасно.	Попит на розведення породистих тварин без усвідомлення наслідків та відповідальності.	Відповідальна поведінка власників, які стерилізують та не викидають тварин.	Інформація про бренди, які не тестують продукцію на тваринах.
Жорстоке поводження з тваринами.	Більше інформації про вплив кліматичних змін на тварин.	Закони, які забороняють експлуатацію (використання) тварин для розваг.	Вигнання безпритульних тварин із дворів без пошуку гуманних рішень.	Можливості для легкого відкриття закладів, де використовують тварин для розваг.
Умови, в яких тварини вирощуються лише заради хутра.	Схожі розваги без експлуатації тварин.	Втрата середовищ існування для диких тварин через людську діяльність.	Жорстокі умови утримання та примусові виступи тварин.	Популяризація етичної моди без хутра.
Безпритульні собаки та коти, які потерпають від голоду та хвороб.	Більше громадських просторів, дружніх до тварин (парки, кав'ярні, притулки).	Лабораторні експерименти над тваринами у косметичній індустрії.	Популяризація адопції (всиновлення) безпритульних тварин.	Освітні програми про відповідальне ставлення до тварин.

СТВОРІТЬ ДОДАТКОВІ КАРТКИ ІЗ ПРИКЛАДАМИ ІНШИХ ІДЕЙ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ ТА ДОДАЙТЕ.

Ваш обраний виклик:

- 1. Чого зараз немає, але дуже потрібно щоб допомогти тваринам?**
- 2. Що є, але для тварин та людей краще, щоб цього не було?**

ДОСЛІДЖУЙТЕ, ВПЛИВАЙТЕ, ДІЙТЕ.

Як ви можете стати частиною рішення будь-якого виклику?

EXPLORE. ДОСЛІДЖУЙТЕ ПИТАННЯ З НАЯВНИХ ДЖЕРЕЛ АБО З НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ.

- Чи достатньо відомо про виклик?
- Як можна дізнатися більше?
- Що вже знаєте, які є дослідження?
- Якщо про виклик відомо мало, як можна дослідити світ навколо, щоб дізнатися більше?

INFLUENCE. СТАНЬТЕ ГОЛОСОМ ТВАРИН! ДОПОМАГАЙТЕ ІНШИМ ДІЗНАВАТИСЬ БІЛЬШЕ ПРО ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ.

- Чи достатньо про це знають люди?
- Хто вже поширює інформацію про цю проблему?
- Чи достатньо ефективно?
- Передати інформацію можна по-різному: текст, малюнок, голос, аудіо, відео, гра, виступ. Як ще можна?
- Як можна розповсюджувати інформацію на велику кількість людей?
- Придумай, у які способи ви можете привернути увагу інших та допомогти їм дізнатися більше?

DIRECT ACTION. ПРЯМА ДІЯ! ДОПОМОЖІТЬ ТВАРИНАМ ОСОБИСТО!

Це про дії, які тут і зараз безпосередньо допомагають конкретним тваринам. Наприклад, люди:

- Доглядають за тваринами у притулках;
- Збирають кошти для притулків у дуже різні способи: від соцмереж до благодійних акцій;
- Підгодовують безпритульних тварин біля дому;
- Регулярно збирають сміття на природі;

Коли будете готові діяти, поставте собі запитання, щоб знайти ідеальний варіант для себе:

- Які конкретні дії вже виконуються?
- Яку корисну справу ви могли б зробити вже зараз у вашій школі, районі, місті, країні, світі?

Оберіть конкретні дії, які можете зробити саме ви!

ДІЇ ВЖЕ СЬОГОДНІ!

Великі чи маленькі.

Мовно-літературний блок (МОВ)

Це міст для крабів на острові Різдва

Джерело <http://www.jpmas.com.ni/>

Де і для яких тварин можна створити щось подібне в Україні?

Джерело <https://blog.wikimedia.org.ua/>

ЧИ ЗНАЛИ ВИ, ЩО УКРАЇНСЬКІ ПІДЛІТКИ ВЖЕ СТВОРЮЮТЬ ВЛАСНІ ЗООЗАХИСНІ ПРОЄКТИ?

Юні українські науковиці та науковці спостерігають за тваринами та обдумують, **як поліпшити життя диких, домашніх і свійських тварин**. Проєктують локації для безпечного пересування тварин та організовують благодійні художні виставки **заради допомоги притулкам**.

Нумо дізнаватися що, де та як прагнуть зробити для захисту тварин українські діти.

<https://uanimals.org/media/interviu/mapy-farby-sposterezhennia/>

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ

1. Як будівництво доріг впливає на життя диких тварин?
2. Що таке екодук і для чого він потрібен?
3. Які приклади екодуків у різних країнах світу вас вразили найбільше? Чому?
4. Як мистецтво може привернути увагу до проблем та сприяти захисту тварин?
5. Як ви думаєте, чому підлітки цікавляться та вирішують займатися зоозахисними проєктами?
6. Як ви вважаєте, які риси характеру розвиваються у підлітків, які займаються зоозахисною діяльністю?
7. Як участь у зоозахисних проєктах може позитивно вплинути на ваше майбутнє?
8. Як ви вважаєте, які зміни в суспільстві можуть відбутися завдяки зоозахисним проєктам підлітків?
9. Які нові можливості в освіті та роботі відкриваються перед підлітками-винахідниками?
10. Як можна залучити більше молоді до зоозахисних ініціатив?

БЕЗМЕЖНІСТЬ ВАРІАНТІВ ДОПОМОГИ

1. Вам випадає по одному варіанту з кожного стовпчика.
2. Вигадайте від трьох до п'яти варіантів, як це можна креативно реалізувати у житті або ж навіть зробіть прототип (чорновий варіант).

ФОРМАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

ФОТОПРОЄКТ.
 ВІДЕО У СОЦМЕРЕЖАХ.
 ПОСТ У СОЦМЕРЕЖАХ.
 КОМІКСИ ТА ГРАФІЧНІ НОВЕЛИ.
 СТОП-МОУШН АНІМАЦІЯ.
 ІНТЕРВ'Ю/ПОДКАСТ.
 КОРОТКОМЕТРАЖНИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ.
 СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА.
 AR-ПЛАКАТ.
 VR-ПОДОРОЖ.
 АРТІНСТАЛЯЦІЯ.
 КУЛІНАРНИЙ МАЙСТЕР-КЛАС.
 ІНТЕРАКТИВНА КАЗКА.
 ГРА.
 ГРАФІТІ АБО МУРАЛ.
 ВИГОТОВЛЕННЯ ЕКООДЯГУ.
 ІНЖЕНЕРНИЙ КОНКУРС.
 CITIZEN SCIENCE (КАРТИ, МАПИ, ДОСЛІДЖЕННЯ).
 ХАКАТОН (ЕТИЧНІ СТАРТАПИ).
 ІНТЕРАКТИВНИЙ КВЕСТ.
 СЕНСОРНА ГРА (ТЕКСТУРИ, ЗВУКИ).
 ІНФОГРАФІКА.
 ПЕТИЦІЯ ЧИ ЛИСТ ДО ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ.

ТЕМИ

ДОГЛЯД ЗА ДОМАШНІМИ ТВАРИНАМИ.
 ДОПОМОГА ПРИТУЛКАМ ДЛЯ ТВАРИН.
 ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ДОМАШНІМИ ТВАРИНАМИ.
 ЖИТТЯ В КЛІТЦІ (ТВАРИНИ В ЦИРКАХ, ДЕЛЬФІНАРІЯХ І КОНТАКТНИХ ЗООПАРКАХ).
 БЕЗПРИТУЛЬНІ ТВАРИНИ В МІСТІ. ЯК ДОПОМОГТИ ВЗИМКУ ТА У СПЕКУ.
 ТЕСТУВАННЯ КОСМЕТИКИ НА ТВАРИНАХ: ЯК ЦЕ ВПЛИВАЄ НА ТВАРИН, І ЯК УНИКНУТИ ТАКОЇ ПРОДУКЦІЇ.
 ЯКІ ТВАРИНИ НЕ МОЖУТЬ ЖИТИ ВДОМА?
 АЛЬТЕРНАТИВИ ТЕСТУВАННЮ КОСМЕТИКИ ТА ТОВАРІВ НА ТВАРИНАХ.
 ЯК СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОЗВОЛЯЮТЬ РОЗВИВАТИ НАУКУ БЕЗ ШКОДИ ДЛЯ ТВАРИН?
 ХУТРОВІ ФЕРМИ ТА ЕТИЧНА МОДА.
 РОСЛИННІ ДЖЕРЕЛА ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН.
 ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИН ДЛЯ ЖЕБРАКУВАННЯ ТА ФОТОПОСЛУГ.

Використайте генератор випадкових чисел, щоб пофантазувати!

ГЕНЕРАТОР ІДЕЙ ВЖЕ ВСЕРЕДИНІ ВАС!

Мозок людини виробляє достатньо електроенергії, щоб живити маленьку лампочку. Приблизно 20 Вт у будь-який момент. (Balasubramanian, 2021, PMID: 34341108)

Уявіть, що ви можете зробити все, що завгодно!

Оберіть виклик для порятунку тварин та запишіть щонайменше 20 ідей для його вирішення!

Напишіть кожну ідею на окремому маленькому аркуші паперу.

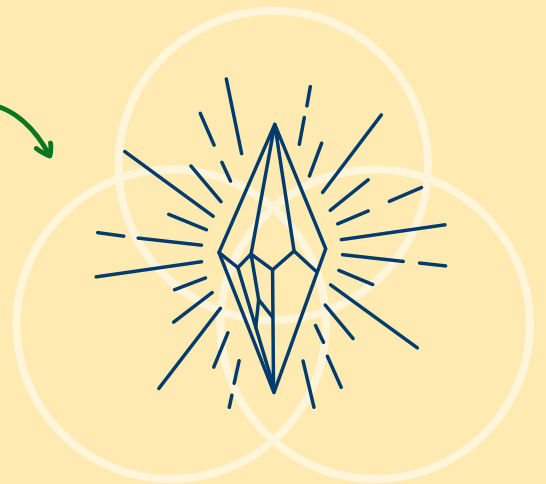
ФІЛЬТР ІДЕЙ: ПОШУК СКАРБІВ

Вибір ідей залежить від реальності, в який ви перебуваєте.

З усіх ідей виберіть ті, що відповідають таким критеріям:

- **Допомагає тваринам**
- Можете реально зробити: **вистачає здібностей та ресурсів.**
- **Цікаво та надихає.**

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ, ЩОБ ЦЕЙ ІНСТРУМЕНТ-НАВИЧКА СТАЛА ЧАСТИНОЮ ВАШОГО ЩОДЕННОГО ЖИТТЯ:

1. Який виклик був для вас найцікавішим чи найважливішим? Чому саме він?
2. Які з ідей чи рішень, що ви вигадали справді надихнули вас?
3. Чи були дії, які ви вже встигли зробити у реальному житті? Які відчуття це викликало?
4. Які навички або інструменти стали для вас найкориснішими та чому?
5. Які свої ідеї ви хотіли б втілити найближчим часом?
6. Як ви можете надихнути інших долучитися до трансформації світу?

SUZIRIA
Goods for pets

UAnimals

ВІТАЄМО ВИПУСКНИКІВ АКАДЕМІЇ ГУМАННИХ МЕТАНАВИЧОК

Справжня метаалхімія тільки починається. Тепер ви готові стати **Наставниками Реальності**, що втілюють зміни у реальному житті, допомагають іншим, впливають на суспільство та світ навколо!

Тепер ви – **мандрівники між світами**: світом, яким він є, і світом, яким він може стати. **Ви бачите більше, відчуваєте глибше і готові діяти активніше!** І кожен ваш крок – вже не просто крок. Це алхімія у дії!

Світ чекає на ваші трансформації! Адже трансформації всередині вас вже відбуваються!

Матеріали на нашому сайті

Rescue Mission:

Help the Stray Animals

МІСІЯ ПОРЯТУНКУ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН

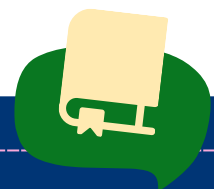
ВХІД У МІСІЮ

У Місії допомоги притулкам ми розглядаємо, **як допомогти тим, хто вже рятує безпритульних тварин та дарує любов і турботу!**

<https://education.uanimals.org/secondary/>

У Місії інформаційної допомоги всиновленню ми розглянемо тему адопції тварин. Як це відбувається та як цьому допомогти!

<https://education.uanimals.org/secondary/>

У цій Місії порятунку безпритульних тварин ми детально розглядаємо, як кожен може стати порятунком для безпритульних тварин, які досі живуть на вулицях.

Дослідіть реальне життя безпритульних тварин

У населених пунктах живуть не лише люди, а й домашні та дикі тварини. На жаль, дуже часто домашні тварини є безпритульними. Це ті тварини, які вже народилися на вулиці або лишилися без сім'ї пізніше.

Ще у 2021 році Україна входила в десятку країн з найбільшою кількістю безпритульних тварин. Проте, якщо люди почнуть частіше рятувати тварин з вулиць, замість того щоб купувати, та добре дбатимуть про них, цей виклик можливо подолати!

Проте, поки безпритульні коти й собаки досі на вулицях, дізнаймося більше про їхнє життя та способи допомогти!

Пориньте у велике місто очима безпритульного собаки

Активація алхімічних лінз. Як думаєте, що на нього чекає?
Наведіть щонайменше 3 думки.

[Дивитись відео очима собаки](#)

Почуйте себе та поділіться думками з іншими

- Як ви відчуваєтесь після перегляду?
- Як гадаєте, чому автори створили це відео? Яку головну ідею вони хотіли донести?
- Якби ви могли змінити щось у цьому відео або додати, що б це було?

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ БЕЗПРИТУЛЬНІ ТВАРИНИ?

Щоб вирішити будь-яку проблему, важливо **подивитися на виклик з різних боків**. Це допоможе вам знайти багато ефективних та цікавих рішень і втілити їх у власний унікальний спосіб!

Обговоріть питання та заповніть таблицю.

ПРИЧИНИ-КОРЕНІ

Чому це відбувається?

ПРОБЛЕМА-ВИКЛИК

Безпритульні тварини існують. Коти та собаки опиняються або народжуються на вулиці.

НАСЛІДКИ-ПЛОДИ

З чим стикаються безпритульні тварини? Що їм загрожує?

ПОЧУЙТЕ СЕБЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ ДУМКАМИ З ІНШИМИ

СОБАЧА ЛАНЦЮГОВА РЕАКЦІЯ	КОТЯЧА ЛАНЦЮГОВА РЕАКЦІЯ
Собаки народжують 1–2 рази на рік. Один приплід = кілька цуценят.	Одна кішка може народити до 3 разів на рік, і в кожному приплоді – кілька кошенят.
1 нестерилізована собака + її потомство = близько 70 000 собак за 6 років!	1 нестерилізована кішка та її потомство = понад 400 000 котів за 7 років!

Стерилізація та кастрація – це безпечні ветеринарні процедури, які допомагають тваринам жити краще й довше. Під час них ветеринарний лікар видаляє або блокує органи, що відповідають за народження потомства.

Кастрація – це повне видалення цих органів у самців або самиць.

Стерилізація – часткове видалення або блокування.

Обидві процедури проходять безболісно, бо тваринам роблять наркоз, а після процедури тварини швидко відновлюються і стають спокійнішими та здоровішими.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ ТА КАСТРАЦІЯ – ЦЕ СПОСІБ ДОПОМОГТИ!

Якщо тварина не може народжувати:

1

Не з'являється нове потомство, яке опиниться на вулиці

2

Вже народжені тварини мають більше шансів знайти дім

3

Менше хвороб і страждань серед безпритульних тварин

Це називається **«гуманний контроль популяції»**. Він допомагає зменшити кількість бездомних тварин у місті.

Можливо, ви бачили безпритульних собак із кліпсами на вухах – це знак, що тварина вже пройшла процедуру

Стерилізація та кастрація – це також турбота про здоров'я улюбленців! Ці процедури не тільки для безпритульних тварин!

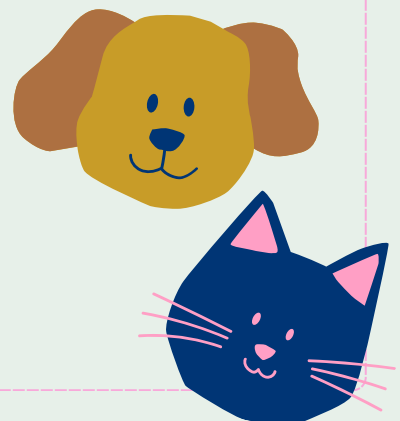
Чим ці процедури корисні для здоров'я тварин?

Захищають від небезпечних хвороб: знижують ризик виникнення раку та низки запальних захворювань. Завдяки цьому тварини після стерилізації можуть прожити на 3–5 років більше

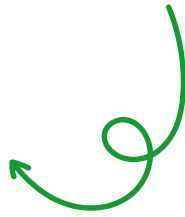
Краще проявляють свій характер та індивідуальність і стають близькими компаньйонами для своїх людей:

- ✓ **Не мітять територію**
- ✓ **Менше агресії**
- ✓ **Спокійніші вдома та на вулиці**

У цій статті ви познайомитеся з **Наталкою Соколовою — ветеринаркою**, яка разом із колегами рятує безпритульних тварин навіть у прифронтових містах. Наталка розповідає про свою місію, ставлення до тварин, стерилізацію та історії порятунку песиків Річі та Лимана.

<https://uanimals.org/media/interviu/rozmova-z-natalkoiu-sokolovoiu/>

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Яка думка Наталки щодо стерилізації? Чому?
- Як з'явилися собаки Річі та Лиман у житті Наталки?
- Яку ідею Наталка запропонувала ще 15 років тому?
- Що вас найбільше вразило або зворушило в цій історії?
- Що, на вашу думку, може зробити кожна людина, щоб допомогти безпритульним тваринам?

МЕДІАГРАМОТНІ РУЙНІВНИКИ МІФІВ ПРО ТВАРИН

8 СПОСОБІВ ПЕРЕВІРКИ ІНФОРМАЦІЇ

- ✓ **Порівняйте інформацію на кількох надійних сайтах**
Якщо про це говорять і зоозахисна організація, і незалежні ветеринарні портали – скоріше за все, це правда.
- ✓ **Перевірте, чи немає протиріч у джерелах**
Якщо одне джерело каже, що котам корисно пити молоко, а інше – що це шкідливо – час копнути глибше!
- ✓ **Перевірте дату публікації та автора**
Якщо сайту багато років і він не оновлюється, або якщо автор статті – не фахівець – шукайте більш достовірне джерело.
- ✓ **Запитайте у фахівців**
Подивіться інтерв'ю з ветеринаром чи науковцем.
- ✓ **Запитайте у штучного інтелекту**
Ви можете перевірити твердження, запитавши у штучного інтелекту, але питайте саме про науково-доведену інформацію з джерелами та поясненнями.
- ✓ **Подивіться документальні відео з доказами**
Наприклад, документальний фільм чи відео, де показані реальні кадри з тваринами.
- ✓ **Дізнайтесь про досвід інших**
Наприклад, у блозі «Як ми взяли собаку з вулиці – досвід».
- ✓ **Спостерігайте за своїм оточенням**
Наприклад: зробіть мініінтерв'ю з трьома друзями, які мають стерилізованих улюбленців.

ЧАС ДАТИ ВЛАСНУ ВІДПОВІДЬ!

За потреби перевірте інформацію додатково.

Твердження	Правда	Міф	Чому? Як ви про це дізналися? Як перевірили інформацію?
Стерилізація шкідлива для здоров'я тварин.			
Безпритульні тварини завжди агресивні та небезпечні.			
Собаки бачать світ лише в чорно-білих кольорах.			
Коти та собаки можуть бути друзями.			
Коти завжди приземляються на лапи і не отримують травм при падінні.			
Безпритульні тварини можуть адаптуватися до життя в сім'ї.			
Тварини самі знають, що їм можна їсти, а що ні.			

ПОЧУЙТЕ ГОЛОС ТВАРИН СВОЇМ СЕРЦЕМ

**Виклики, з якими
стикаються тварини
в містах та селах**

Пошук води

Пошук їжі

Пошук теплого місця взимку

Пошук прохолодного
місця влітку

Шум, голосні звуки

Захворювання

Які ще?...

**Що тварини відчують у
моменти, коли стикаються
з викликом?**

Чи вам вдалося краще зрозуміти
почуття безпритульних тварин?

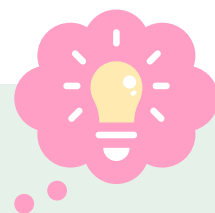
ПОТРЕБИ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН

Подумайте, які потреби є особливо актуальними для тварин в різні сезони.

Влітку

Взимку

РОЗУМОВИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

Уявіть, що ви живете у багатоповерховому будинку, в якому є підвал та велике подвір'я. У вашому дворі живуть троє безпритульних котів, яких ви підгодовуєте. Наближається зима й на вулиці стає занадто холодно для котиків.

Які три речі можна зробити, щоб допомогти котам пережити зиму?

ВІДПОВІДНЕ ТА БЕЗПЕЧНЕ ХАРЧУВАННЯ!

Тварини – не іграшки! Вони живі, мають почуття, і їм необхідне харчування, що відповідає потребам їхнього організму!

Від чого залежить, якою їжею годувати собаку?

Наведіть щонайменше три чинники, які впливають на вибір їжі.

Пройдіть квіз «Чим годувати собаку?»»

Перевірте себе та дізнайтеся точну інформацію

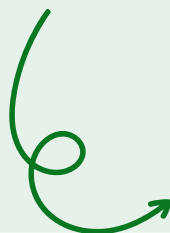

ІСТОРІЇ РЕАЛЬНИХ ВОЛОНТЕРІВ-СУПЕРГЕРОЇВ ДЛЯ ТВАРИН

Вони розвозять корм у прифронтові села, вигулюють собак у притулках, лікують поранених тварин і навіть рятують кажанів.

Волонтери різного віку та професій об'єднуються, щоб дарувати тваринам турботу, їжу, любов і шанс.

<https://uanimals.org/media/interviu/ne-sekretni-ahenty-zoozakhystu/>

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Хто такі волонтери для тварин і чим вони займаються?
- Як працює спільнота волонтерів і як до неї можна приєднатися?
- Назвіть історію, яка вас вразила найбільше. Чому саме вона?
- Що найбільше мотивує волонтерів допомагати тваринам?
- Які виклики постають перед волонтерами під час їхньої роботи?
- Чому, на думку героїв статті, важливо говорити публічно про волонтерство?
- Чи були у вас моменти, коли ви допомагали тваринам або хотіли це зробити?
- Як ви вважаєте, що найпростіше може зробити учень, щоб допомогти тваринам у своєму місті чи селі?
- Якби ви могли придумати назву для волонтерської команди захисників тварин, якою б вона була?

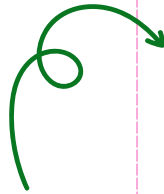
INFLUENCE & ACT:

РЯТУЙ ТВАРИН ТА ДОПОМАГАЙ
ІНШИМ ДІЗНАВАТИСЬ БІЛЬШЕ

КРОК 1:

Рюкзак порятунку та
турботи про безпритульних
тварин

Потренуймось збирати рюкзак

Предмет

Беремо чи Ні

Чому? Які сильні та слабкі
сторони цього варіантуМисочка, що
складаєтьсяОдноразові миски/
тарілкиВологий корм у
паучах

Сухий корм

Ласощі (смаколики)
для тварин

Нову навичку відкрито:

«Вміння скласти рюкзак порятунку тварин»!

КРОК 2:

Рахуйте заради тварин. Бюджет порятунку.

Перед будь-якою місією в житті, включаючи місії допомоги тваринам, важливо підрахувати кількість ресурсів або грошей, які нам знадобляться. Від цього також залежатиме ціль та рівень нашої допомоги.

Скільки їжі щодня потребують собаки та коти?

СОБАКИ: добова норма для здорових, помірно активних дорослих собак:

Розмір собаки	Вага тіла	Сухий корм (г/день)	Паучі (125 г / пауч)
Маленька	2–10 кг	45–130 г	1,5–3 паучі
Середня	10–25 кг	130–300 г	3–6 паучів
Велика	25–45 кг	300–500 г	6–9 паучів

КОТИ: добова норма для здорових дорослих котів:

Розмір собаки	Вага тіла	Сухий корм (г/день)	Паучі (125 г / пауч)
Маленька	2–3 кг	30–45 г	1,5–2 паучі
Середня	3–5 кг	45–65 г	2–3 паучі
Велика	5–7 кг	65–85 г	3–4 паучі

Тренувальні кейси

Дізнайтесь вартість корму онлайн або перевірте в магазині та розрахуйте бюджет порятунку.

1

У вашому дворі живе три безпритульних кішки середніх розмірів. Ви вирішили щодня їх годувати, адже більше ніхто цього не робить.

- Якщо щодня годувати котів сухим кормом, скільки його необхідно на тиждень та на місяць?
- Яким буде бюджет порятунку на тиждень та на місяць?

2

Дорогою до школи ви з другом або подругою помітили двох маленьких безпритульних песиків на одній з вулиць. Ви не побачили ознак того, що їх хтось годує, тож вирішили разом годувати цих песиків щодня по черзі.

- Якщо ви годуватимете собак паучами (вологим кормом), скільки їх усього необхідно на тиждень та на місяць?
- Яким буде твій бюджет порятунку на тиждень та на місяць?

3

Мапа «невидимих» тварин району

Ви з друзями вирішили створити мапу району, де є безпритульні тварини:

- у першому дворі – 2 великих коти,
- у другому – 1 собака середнього розміру,
- у третьому – 4 маленьких коти і 1 маленький пес.

Вас четверо, тож ви вирішили розділити місячні обов'язки та годувати тварин по черзі, протягом одного тижня кожен/ кожна.

- Яким буде твій бюджет порятунку на місяць?

4

Графік годування у дворі.

У сусідньому великому дворі живуть:

- 2 великі собаки
- 3 малі собаки
- 5 середніх котів

Волонтерка приходить та годує тварин 4 рази на тиждень. В інші 3 дні вона не може цього робити, тож ви вирішили допомогти.

Якщо годувати всіх цих тварин сухим кормом 3 рази на тиждень, яким буде бюджет порятунку на місяць?

НАВИЧКУ ПІДРАХУНКІВ ПРОКАЧАНО (+5)

Нову навичку відкрито:

«Обрахування бюджету порятунку безпритульних тварин»!

Тепер ви знаєте, як обрати свій рівень наповнення Рюкзака порятунку!

Пам'ятайте, допомога тваринам — цінна незалежно від бюджету.

Наприклад, винести миску з водою для тварин нічого не коштує, але безцінно — особливо в спекотну погоду!

ВОДА – ЦЕ БАЗА: врятуйте життя тварин у спеку

Чи буває так, що влітку вас дуже сильно мучить спрага?

Тваринам теж необхідно пити, і **влітку пріоритетом номер**

один є вода. Ви можете стати порятунком для тварин!

Але спершу розгляньмо три приклади з життя:

Натхнення для інших

Надихніться коротким тіток-відео від UAnimals про допомогу тваринам, які потерпають від спраги!

<https://vm.tiktok.com/ZMB56Yo2f/>

КРОК 3:

Візьми і зроби!

Волонтер Сергій Жолнер виготовляє поїлки для безпритульних тварин та встановлює їх у різних куточках Дніпра. Їхній об'єм 1,8 літра. Волонтери хочуть зробити інтерактивну карту, на якій будуть позначені всі поїлки, що встановлюються у місті. Долучитися до ініціативи може кожен: наповнювати поїлки водою та встановлювати нові.

Джерело: Суспільне Дніпро

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Як ви вважаєте, чому люди частіше згадують про їжу для безпритульних тварин, але не про воду?
- Якщо одна поїлка містить 1,8 літра, а одна велика тварина випиває 0,4 літра – скільки тварин зможе напиться з неї?
- Якщо в місті встановили 50 таких поїлок та наповнити одночасно – скільки чотирилапих зможе напиться?

Інженерні рішення на порятунку чотирилапих!

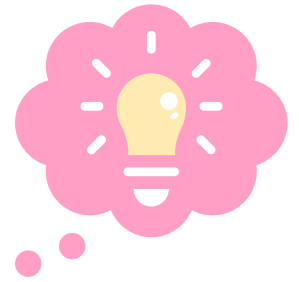

- **Поясніть**, чому корм поступово висипається вниз у годівничках, і який фізичний закон діє в цьому процесі?
- **Дослідіть**, як працює поїлка, і поясніть, чому вода з неї не виливається одразу. Які фізичні явища тут взаємодіють?
- Чи може порожня консервна банка стати безпечною поїлкою чи мискою для тварин?

Важливо: коли створюєте мисочки для чотирилапих, впевніться, що на них немає гострих країв, щоб тварини не поранилися під час їди.

Ваша черга! Інженерні перетворення предметів!

Погляньте на звичні предмети по-новому,
щоб сконструювати поїлки.

Згенеруйте свої ідеї та дизайни поїлок для безпритульних тварин.

Подивіться на ці предмети.

Чи можна їх використати, щоб допомогти безпритульним тваринам втамувати спрагу? Як саме?

Пластиковая пляшка
1-2 л

Старий казан
або каструля

Спеціальна мисочка з
зоомагазину

Горщик для квітів

Стара миска з тріщиною
(яку вже не можна
використовувати вдома)

Тетра-пак від соку
або молока

Одноразовий контейнер
з-під їжі

Пластиковая пляшка
5 л

Шланг

Оберіть щонайменше два варіанти, які реально використати та які вам найбільше подобаються.

Додайте будь-які свої ідеї! Подивіться на них ще ближче

Предмет

Які сильні та слабкі сторони кожного варіанта?
Що буде, якщо я оберу цей предмет?

Пропустіть ідеї через Фільтр, щоб знайти скарби

Вибір ідей залежить від реальності, в який ви перебуваєте. Тож з усіх ідей оберіть ту, що найкраще відповідає цим критеріям:

критерії:

- ✓ Допомагає тваринам.
- ✓ Можете реально зробити: вистачає здібностей та ресурсів.
- ✓ Цікаво та надихає.

Перша поява вашого винаходу в реальному житті!

Варіанти першої появи. Оберіть свій та втільте в життя!

Варіанти:

- ? Малюнок чи схема на окремому аркуші
- ? Справжня перша модель поїлки
- ? Ваш варіант?

Додайте короткий опис вашої моделі, інструкції зі створення та використання.

Додайте наліпку або напис на поїлку.

Наприклад:

**«Для кота.
Не проливати. З любов'ю»**

ЗРОБІТЬ СПІЛЬНУ ВИСТАВКУ В ШКОЛІ!

«Креативні способи напоїти тварин» або будь-яка ваша спільна назва!

КРОК 4:

Influence: Виходьте за межі, впливайте історіями

Створіть один або кілька дописів для соцмереж у будь-якому форматі на теми:

Про рюкзак порятунку:

- ✓ Потреби безпритульних тварин у їжі
- ✓ Способи підгодовування безпритульних тварин
- ✓ Ваші ідеї!

Про воду та поїлки:

- ✓ Важливість води для життя тварин, особливо у спеку
- ✓ Ідеї та способи створення поїлочок для чотирилапих
- ✓ Ваші ідеї!

Ваша перша «серія» Пригод порятунку

Кожна **велика справа** – ніби цікавий серіал, що складається з серій. Не намагайтесь зробити все одразу, краще поставте ціль на одну «серію»: наприклад, **на цей місяць, тиждень або на кілька днів**.

ЯКОЮ БУДЕ ВАША ПРИГОДА У ПЕРШІЙ «СЕРІЇ» ПОРЯТУНКУ?

- Це може бути **пряма допомога** тваринам: наприклад, створити та поповнювати поїлки, носити корм у рюкзаку порятунку.
- Це може бути **інформаційна допомога**, щоб розповісти та надихнути на дію інших людей.
- Це може бути **будь-яка ідея**, що запалить твій розум і серце!

Поставте свою ціль на першу «серію»!

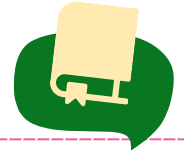
Заповніть табличку, щоб вам було легше поставити ціль, яка перетвориться на ефективні дії!

Критерій	Запитання	Ваша ціль
Чітка та конкретна	Що саме ви хочете зробити?	
Вимірювана	Скільки ви робитимете це? Як ви зрозумієте, що зробили це?	
Досяжна	Чи зможете ви це зробити? Що вам для цього потрібно?	
Важлива	Чому це для вас важливо? Що це дасть іншим?	
Скільки діятиме ця ціль	Коли ви це зробите? Скільки часу на це потрібно? Як довго ви це робитимете? Скільки триватиме «серія» порятунку?	

Дійте!

Ваша перша «серія» порятунку вже почалася!

Ваш Щоденник алхіміків-друзів для тварин із дзеркалом досвіду

Приємно робити добро, а ще приємніше – відчувати свої успіхи! **Тож важливо помічати, що ви робите добру справу і бачити свої результати. Це дає сили рухатись далі!**

СТВОРІТЬ ГАЛЕРЕЮ ДОБРИХ СПРАВ :

- Робіть фото та відео своїх історій порятунку.
- Записуйте важливі для вас моменти, думки та почуття (текст чи аудіо).
- Діліться з іншими своїми успіхами порятунку. Адже це надихає!

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Що ви відчували, коли дізналися більше про тварин, які живуть без дому?
- Що з цієї місії найбільше вас зворушило чи здивувало?
- Чи змінилося ваше ставлення до безпритульних тварин після цього виклику? Як саме?
- На що ви почнете звертати увагу на вулиці після цієї місії?
- Як би ви пояснили важливість допомагати тваринам своїм друзям або родині?
- Уявіть, що безпритульна тварина, яку ви побачите на вулиці, здатна повністю зрозуміти одне ваше речення. Що б ви їй сказали?

ACTION MISSION: HELP THE SHELTERS!

Безпритульні тварини — це ті собаки та коти, які не мають домівки та живуть на вулиці.

Місія допомоги притулкам для тварин

Інтегрований навчальний матеріал, що охоплює 4 освітні галузі:

- Природнича (ПРО)
- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Мовно-літературна (МОВ)
- Математична (МАО)

Шляхи спасіння тварин з вулиці

1

Люблячі **господарі** **забирають тварину** просто з вулиці

2

Потрапляють до притулку → Люблячі господарі

3

Потрапляють до притулку → **Догляд у притулку до кінця життя**

В усіх випадках необхідні:

безпека та довіра, якісне харчування, вода, оброблення від кліщів, бліх та паразитів, вакцинація, ветеринарні огляди, лікування, любов та увага

ВХІД У МІСІЮ: РОЗМИНКА УЯВИ

- Що потрібно тваринам, щоб почуватись у безпеці?
- Як соцмережі можуть допомагати тваринам?
- Чи можна допомагати, не маючи грошей? Якщо так — як саме?
- Коли на вашу думку відбуваються ситуації (2) та (3)?
- Які тварини скоріш за все проведуть решту життя в притулку? Чому?
- Які ще шляхи та ситуації бувають?

✓ **У Місії порятунку безпритульних тварин** ми детально розглядаємо, **як кожен може стати порятунком для безпритульних тварин, які досі живуть на вулицях.**

[Лінк на інші місії](#)

✓ **У Місії інформаційної допомоги всиновленню** ми розглядаємо **тему адопції тварин.** Як це відбувається та як цьому допомогти!

У цій Місії інформаційної допомоги всиновленню ми розглянемо тему всиновлення тварин. Як це відбувається та як цьому допомогти!

ПРИТУЛКИ ДЛЯ ТВАРИН: ГЕРОЇЗМ В ДІЇ

Деякі з безпритульних тварин мають щастя потрапити до притулку, а звідти навіть до люблячої родини!

EXPLORE: ДОСЛІДІТЬ ЯК ДОПОМОГТИ ТИМ, ХТО РЯТУЄ

У січні 2023 року було проведено перший в Україні перепис притулків для тварин (Джерело: [Save Pets of Ukraine](#)).

Виявилося, що **в Україні діє 510 притулків**, які опікуються покинутими тваринами.

Під опікою притулків та волонтерів перебуває:

приблизно
25 000 собак

приблизно
20 000 котів

ОБМІРКУЙТЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ ДУМКАМИ:

- Чому, на вашу думку, до січня 2023 року не проводили переписи притулків?
- Чому притулки не можуть взяти до себе всіх безпритульних тварин?
- Як виглядає день волонтера в притулку, на вашу думку?

ЧАС ДЛЯ АЛХІМІЧНОГО ПЕРЕВТІЛЕННЯ!

Уявіть, що ви волонтери у притулку для собак у своєму місті. Притулок майже повний і є лише одне вільне місце.

Вам надходять два дзвінки щодо безпритульних тварин, яким потрібне місце в притулку.

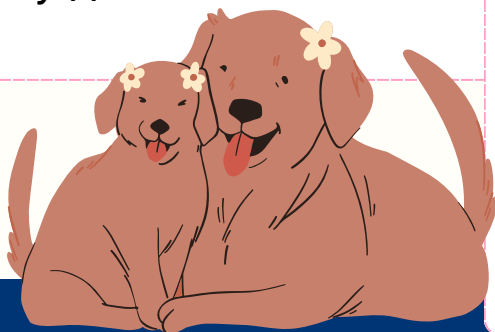
Ситуація 1

Знайшли безпритульне цуценя

в сусідньому дворі. Кажуть, що воно там вже кілька тижнів. Цуценя дуже ласкаве і миле.

Йде на руки та грається.

Просять прийняти до притулку та знайти йому дім.

Ситуація 2

Знайшли безпритульного

собаку, якого збила автівка.

Відвезли до ветеринара, де собаку прооперували. Собака зараз в стабільному стані, проте потребує пожиттєвого догляду.

ПОДУМАЙТЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ:

- Кому ви віддасте останнє місце в притулку? Чому?
- Що можеш відповісти та порадити іншій людині?

ДЕ ПРИТУЛКИ БЕРУТЬ ГРОШІ НА СВОЄ ІСНУВАННЯ?

Притулки для тварин мають постійні фінансові потреби. Наприклад:

Їжа для тварин, що відповідає їхнім потребам,

Лікування захворювань, зокрема хронічних,

Вакцинації та обробки від бліх, кліщів та паразитів,

Зарплата для постійних піклувальників за тваринами,

Комунальні послуги: електроенергія, газ, вода,

Що ще?

Більшість притулків в Україні існують за рахунок пожертв та власних коштів волонтерів. Тому важливо ознайомитися з поняттям **«фандрейзинг»**.

ЩО ТАКЕ ФАНДРЕЙЗИНГ?

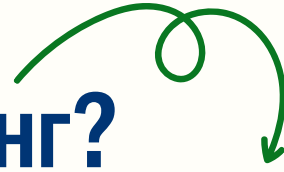
Фандрейзинг (Fundraising) — це слово з англійської, що складається з двох частин:

Fund – це гроші або кошти

Raise – це збирати або піднімати

Тобто fundraising = **«збір коштів»**.

Який буває фандрейзинг?

ОФЛАЙН

Особисто в публічних місцях

Події (ярмарок, концерт тощо)

Скринька, що стоїть у закладі (школа, клініка тощо)

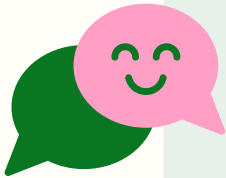
Інші варіанти

ОНЛАЙН

У соцмережах

На спеціальних платформах (Patreon тощо)

Інші варіанти

ПОДУМАЙТЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ:

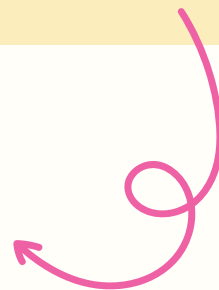
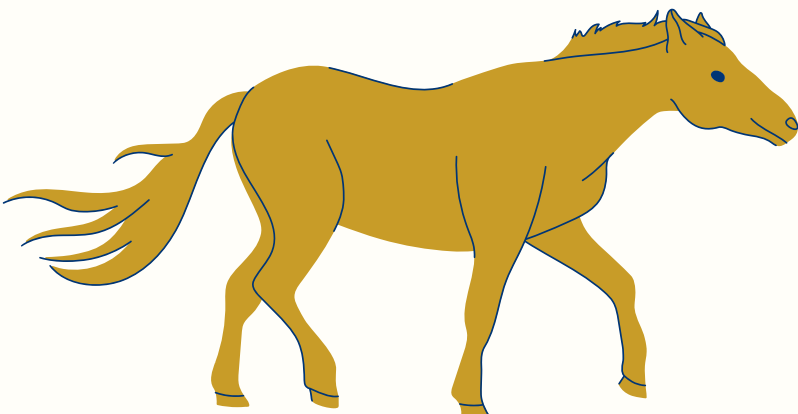
- Чи допомога притулкам – це завжди про збір коштів? Що ще можна збирати для тварин?
- Чи бачили ви колись процес фандрейзингу офлайн чи онлайн?
- Наведіть інші приклади, які зустрічали або які спадають на думку.
- Які, на вашу думку, сильні та слабкі сторони кожного варіанту?
-

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ БЛОК (МОВ)

ІСТОРІЇ ОСОБЛИВИХ УКРАЇНСЬКИХ ПРИТУЛКІВ ДЛЯ ПЕСИКІВ, КОТИКІВ, КОНИКІВ І НЕ ТІЛЬКИ!

У цих статтях ви познайомитеся з дуже незвичайними притулками для тварин. Адже в них люблять та піклуються не тільки про котиків та песиків.

Уявіть собі місце, де корів не доять, бо їхнє молоко — для телят. Де коні не возять людей, а самі шукають ласки. Де **люди не експлуатують тварин, а віддають їм свою любов та турботу!**

1. «ПЕГАС»

Місце, де зранені коні та інші свійські тварини отримують **друге життя**. Тут не говорять «це всього лише тварина». Тут кожна тварина — частина великої любові.

[Лінк](#)

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Хто заснував притулок «Пегас» і чому? Що найбільше вразило вас в історії заснування?
- Чому «Пегас» не є фермою, хоча там багато корів і коней? У чому ключова різниця між фермою і притулком?
- Чи є справедливим ставлення до коней як до «транспортного засобу» або «робочої сили»? Як це змінює життя тварин?
- Що означає бути справжнім другом тварині? Яку підтримку можуть давати люди притулкам, крім грошей?
- Чому деяких тварин неможливо повернути назад у дику природу? Що ми, люди, зробили, що змінило їх назавжди?

2. «ВУГЛИК»

Це притулок, **що постав з вогню**, в прямому сенсі. Його засновниця Олександра пройшла крізь пожежі, евакуацію, цькування, але зберегла головне — довіру між людьми і тваринами.

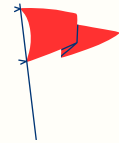
Лінк

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Чи можуть, на вашу думку, діти взяти повну відповідальність за піклування про тварину? Як щодо частини відповідальності? Як щодо підлітків?
- Яка користь від контакту дітей із тваринами за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я?
- Коли та чому в корів виробляється молоко? Чому для Олександри важливо, щоб жодну корову у «Вуглику» не доїли?
- Чому люди в селі були проти притулку, навіть якщо він був за межами населеного пункту? Чи протест та дії сусідів були обґрунтованими?
- Чому, попри численні труднощі, Олександра не здалася? Як ви думаєте, чи могла б вона зробити інший вибір — і що б це змінило для тварин?

ВИКЛИК: ОБЕРІТЬ ПРИТУЛОК, ЯКОМУ МОЖНА ДОВІРЯТИ!

Станьте майстрами розпізнавання **«червоних прапорців»**

Червоний прапорець — це такий сигнал небезпеки або підозри. Уявіть, що ви — детективи, які шукають, кому можна довіряти. Якщо щось виглядає дивно — це червоний прапорець.

Він каже тобі: **«Стій! Перевір краще ще раз!»**.

**5 КРОКІВ ДО ВИБОРУ ПРИТУЛКУ, ЩО
ДІЙСНО ДОПОМАГАЄ, А НЕ ШКОДИТЬ**

КРОК 1:

БАЗОВА ПЕРЕВІРКА!

Знайдіть офіційні сторінки притулку в соцмережах та/або сайт із відповідною назвою.

Перевірте, чи це не фейкова сторінка справжнього притулку. Шахраї подекуди створюють фейкові сторінки, схожі на справжні притулки, користуючись їхньою репутацією та довірою людей.

Впевніться, що це справді притулок, а не щось інше. Притулки не розводять тварин на продаж, не продають їхнє молоко та не використовують у шоу, цирках чи на виставках. Адже це не порятунок, а використання!

Чи є фото з тваринами, які потрапили з притулку до люблячих господарів?

Фото «до» та «після» прилаштування, історії тощо.

Перевірте фото зворотним пошуком за зображенням у Google. Чи ті самі фото зустрічаються на сторінках інших притулків чи на стокових сайтах?

✗ Немає адреси чи контактів

✗ Використано чуже фото з інтернету

✗ Закриті коментарі під дописами

✗ Є інші сторінки притулків з такою самою назвою

✗ Усі фото собак та котів з різних місць, без деталей

✗ Немає назви притулку чи вона відрізняється в різних місцях

КРОК 2:

ЯК ТВАРИНАМ ЖИВЕТЬСЯ
В ПРИТУЛКУ?

Подивіться на фото і відео умов, а не лише на милих тварин.
Гарним знаком також є відеоогляди з притулку

- Чи тварини виглядають здоровими та доглянутими?
- Чи хворі тварини отримують ветеринарний догляд?
- Чи мають тварини достатньо місця для ігор і виходу?
- Якщо тварини живуть у клітках, наприклад через захворювання, чи достатньо великі клітки?

**Жорстоке
ставлення до
тварин**

**Маленькі
клітки**

**Тварини
сидять у бруді
або на морозі**

КРОК 3:

ЧИ Є ЗРОЗУМІЛА
ЗВІТНІСТЬ?

Звітність для притулку — це як щоденник, з якого має бути добре видно, куди йдуть гроші. Оберіть надійний притулок, який чесно розповідає, що і як робить.

Звітність зазвичай доступна на сайті або у соцмережах у вигляді офіційних звітів, фото, відео тощо.

Це можуть бути звіти по закупівлі кормів, облаштуванню вольєрів чи інших зон у притулку.

Якщо притулок збирає кошти на лікування, перевірте чи є фотозвіти по лікуванню з ветклінік. **Це можуть бути фотографії тварин у ветклініці, ветеринарних документів, квитанцій тощо.**

**Використано
чуже фото з
інтернету**

**Немає звітності
або вона дуже
незрозуміла**

**Усі документи з
різних ветклінік, міст,
із різними іменами**

КРОК 4:

ПЕРЕВІРТЕ, ЧИ ПРИТУЛОК
ЗАРЕЄСТРОВАНИЙ ОФІЦІЙНО

Притулки в Україні можуть бути **офіційно зареєстровані**, як благодійний фонд (БФ) чи громадська організація (ГО)

Можуть збирати пожертви

Зобов'язані подавати офіційну звітність, тож реально перевірити куди йдуть зібрані кошти

Справжні притулки зазвичай не пишуть особисті повідомлення незнайомим людям із проханням про гроші — **це червоний прапорець!**

ЯК ПЕРЕВІРИТИ?

ПЕРЕВІРТЕ:

- Чи це БФ, ГО, чи інша форма реєстрації
- Чи організація активна

Або ж запитайте в притулку, чи вони офіційно зареєстровані

1

Знайдіть у гугл-пошуку доступний Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДР)

3

У пошуку в реєстрі введіть назву притулку українською або код організації (ЄДРПОУ)

КРОК 5:

ЧИ Є ВІДГУКИ ПРО
ПРИТУЛОК?

Дослідіть, що кажуть чи пишуть інші про свій досвід допомоги притулку. Подивіться, чи хтось з відомих зоозахисників або волонтерів підтримує цей притулок. Іноді підтримка від авторитетних організацій чи зоозахисників — гарний знак.

Закриті коментарі під дописами

Є люди, які вже допомагали — і шкодують

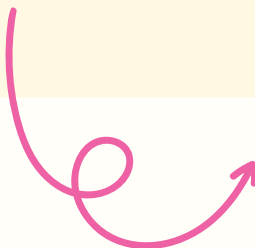
ТРЕНУВАЛЬНІ КЕЙСИ: СПРОБУЙТЕ СВОЇ НОВІ НАВИЧКИ НА ПРАКТИЦІ!

Притулок «Хвостики Надії»

Притулок часто проводить гарні фотосесії з тваринами у квітах, у кафе, з дітьми. Підписників багато, але під дописами лише смайлики й коментарі «який мілашка» — без деталей.

На сайті є сторінка «Допомога», але немає розділу «Звітність».

- ✓ Номер картки вказаний на банері «Допоможи тварині».
- ✓ У розділі «Про нас» вказано: «Ми — команда волонтерів, які люблять тварин».
- ✓ Ніде немає реєстраційного коду організації.

-
- Чи ви бачите червоні прапорці? Які?
 - Що б ви перевірили ще?
 - Оберете цей притулок для допомоги чи ні?

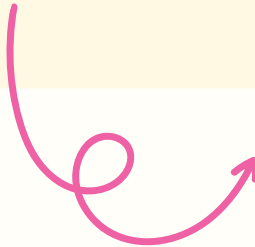

Притулок «Плече друга»

Притулок зареєстрований та є фотозвіти про витрати. Тварини мають хороші умови, є відеоогляди, волонтери на місці.

Але 5 років тому притулок фігурував у скандалі: кілька собак були погано доглянуті, волонтери публікували гнівні дописи.

- ✓ Тоді команда повністю змінилася: нова керівниця, нові волонтери, оновлені вольєри.
- ✓ У соцмережах є пояснення, вибачення за минуле, фотозвіти з оновлень.

-
- Чи минуле має значення, якщо тепер притулок змінився?
 - Чи довіряєте ви новій команді?
 - Що допоможе вам ухвалити остаточне рішення?

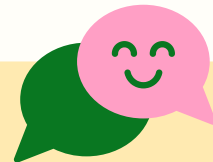
РЕАЛЬНА МІСІЯ:

ОБЕРІТЬ ПРИТУЛОК, ЩО ДІЙСНО ПІКЛУЄТЬСЯ ПРО ТВАРИН!

Знайдіть декілька притулків у вашому місті, селі або районі.

Використайте п'ять кроків перевірки, щоб дізнатися: чи можна довіряти притулку.

КОМАНДНІ МІСІЇ:

Обговорення: як ви можете дізнатися про притулки у своєму місті? Місію можна проходити у складі волонтерської команди!

Притулок для тварин	1	2	3	4	5

Ваш обраний притулок:

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ БЛОК (МОВ)

ПІДГОТОВКА ДО ДОПОМОГИ ПРИТУЛКУ: ЯК З'ЯСУВАТИ ПОТРЕБИ ПРИТУЛКУ?

Уявіть, що ви з однокласниками перевірили та обрали притулок, якому можна довіряти. В ньому живуть коти й собаки.

Ви вирішили створити волонтерську команду та допомогти притулку. Ви плануєте зібрати кошти на шкільному ярмарку та закупити необхідні предмети для притулку.

**Тренувальний кейс
комунікації з
притулком**

Якою б була назва вашої волонтерської команди?

ДВА НАЙВАЖЛИВІШИХ ПИТАННЯ ПЕРЕД ПЕРШОЮ КОМУНІКАЦІЄЮ З ПРИТУЛКОМ:

- Що вам потрібно дізнатися?
- Чи є ця інформація вже в доступі? Наприклад, потреби притулку інколи закріплені на сторінці у соціальних мережах.

Ви перевірили соцмережі та сайт притулку і не знайшли списку потреб, тож хочете дізнатися, яка допомога притулку найбільше потрібна зараз.

МІНІМІСІЯ:

СКЛАДІТЬ ПОВІДОМЛЕННЯ-ПРОПОЗИЦІЮ ДОПОМОГИ!

З ЧОГО МОЖЕ СКЛАДАТИСЯ ПОВІДОМЛЕННЯ:

- Привітання
- Найголовніше про себе та свою волонтерську команду
- Чому вирішили допомогти саме цьому притулку
- Пояснення, що саме ви хочете зробити для допомоги притулку (наприклад, зібрати корм, зробити утеплення вольєрів, вигуляти собак тощо)
- 3-4 конкретні запитання про допомогу, яка потрібна притулку
- Ваші контакти

Ваше повідомлення:

ЧАС ДЛЯ АЛХІМІЧНОГО ПЕРЕВТІЛЕННЯ: ДЗВІНОК ДО ПРИТУЛКУ!

Тепер уявіть, що ви телефонуєте до притулку, аби уточнити деталі своєї майбутньої волонтерської роботи.

МІСІЯ 1:

У парі розіграйте телефонну розмову, де ви по черзі в ролях волонтера, який хоче допомогти притулку, та волонтера притулку

1. Представтесь та поясніть мету дзвінка;
2. Уточніть усе, що необхідно;
3. Запитайте все, що цікавить та важливо;
4. Подякуйте за розмову.

МІСІЯ 2:

Запишіть свій діалог на диктофон. Послухайте та подумайте:

1. Як це, чути себе зі сторони?
2. Що вийшло добре?
3. Чи зробили б ви щось інакше в реальному дзвінку?

МІСІЯ 3:

Погляньте в нових себе:

1. Як почуваетесь після тренувальної комунікації?
2. Чи відчуваєте більше впевненості перед справжньою допомогою?

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

У притулках буває дуже багато роботи і мало часу на довгі розмови.

МАТЕМАТИЧНИЙ БЛОК (МАО)

РАХУЙТЕ ЗАРАДИ ТВАРИН. БЮДЖЕТ ДОПОМОГИ

Перед будь-якою місією у житті, зокрема й місією допомоги тваринам, важливо розрахувати кількість ресурсів або грошей, які нам знадобляться, та свої фінансові можливості.

Від цього також залежатиме ціль та рівень вашої допомоги

Перед підрахунками пройдіть квіз «Чим годувати собаку?»
Якщо ще не проходили в іншій місії

СКІЛЬКИ ЇЖИ ЩОДНЯ ПОТРЕБУЮТЬ СОБАКИ ТА КОТИ?

СОБАКИ: добова норма для здорових, помірно активних дорослих собак

РОЗМІР СОБАКИ	ВАГА ТІЛА	СУХИЙ КОРМ (Г/ДЕНЬ)	ПАУЧІ (125 Г / ПАУЧ)
Маленька	2–10 кг	45–130 г	1,5–3 паучі
Середня	10–25 кг	130–300 г	3–6 паучів
Велика	25–45 кг	300–500 г	6–9 паучів

КОТИ: добова норма для здорових дорослих котів

РОЗМІР КОТА	ВАГА ТІЛА	СУХИЙ КОРМ (Г/ДЕНЬ)	ПАУЧІ (125 Г / ПАУЧ)
Маленька	2–3 кг	30–45 г	1,5–2 паучі
Середня	3–5 кг	45–65 г	2–3 паучів
Велика	5–7 кг	65–85 г	3–4 паучів

Тварини мають м'яку, теплу та дуже приємну шерсть! Через це вони потребують регулярної **обробки від бліх, кліщів та інших зовнішніх паразитів.**

Краплі на холку застосовують **щомісяця.**

1 піпетка на 1 тварину коштує приблизно:

250–500 грн
для собак

200–400 грн
для котів

Вартість 1 таблетки для 1 чотирилапого на 3 місяці:

60–120 грн
для котів

70–130 грн
для собак до 10 кг

120–180 грн
для собак 20–30 кг

150–250 грн
для собак 35+ кг

Таблетки від внутрішніх паразитів (гельмінтів, глистів)

Протигельмінтні таблетки для собак та котів застосовують **1 раз на 3 місяці.**

Це приблизна вартість, проте ви можете самостійно перевірити в зоомагазині чи онлайн

ТРЕНУВАЛЬНІ КЕЙСИ: СПРОБУЙТЕ СВОЇ НОВІ НАВИЧКИ НА ПРАКТИЦІ!

РОЗРАХУЙТЕ БЮДЖЕТ ДОГЛЯДУ ЗА 1 ЧОТИРИЛАПИМ НА 1 МІСЯЦЬ

- Врахуйте корм, обробки, протигельмінтні таблетки та ласощі
- Без урахування ветеринарних послуг, лікування, щеплень та іграшок

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ГЛИБШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

- У чому особливість спеціалізованих кормів для тварин із захворюваннями: нирок, шлунково-кишкового тракту, інших органів чи систем.

Здоровий пес середніх розмірів.
Любить сухий корм.

Маленька старенька кішка без зубів.
Харчується паштетами.

Маленький песик із захворюваннями
шлунково-кишкового тракту (ШКТ).

Великий кіт із захворюванням нирок.
Їсть сухий корм, але інколи полюбляє й вологий.

**Дізнайтесь вартість корму онлайн
або перевірте в магазині**

Важливо: Здорові улюбленці в притулках найчастіше харчуються однаковим сталим раціоном — кормом певної торгівельної марки, який закупають оптом на всіх, окрім хворих тварин.

Тож перш ніж допомагати, важливо дізнатися всі деталі у притулку.

ЧОМУ ТАК?

Нова їжа — це не просто про новий смак та аромат.

Нові джерела білків, інакша жирність та інші компоненти можуть провокувати розлади травлення, якщо не додавати нове поступово методом домішування.

ТРЕНУВАЛЬНІ КЕЙСИ: ПРИТУЛОК ВІДПОВІВ! **ВІДПОВІДЬ ВІД ПРИТУЛКУ:**

ВІТАЄМО ВАС, ЮНА КОМАНДО!

Дякуємо за ваше тепле повідомлення. Коли волонтери готові допомагати навіть попри навчання у школі — це надзвичайно надихає нас продовжувати!

У нашому притулку живуть:

26 котів:

- 21 на сухому кормі,
- 4 на вологому кормі,
- 1 маленький котик із хронічною нирковою недостатністю на спеціальному кормі.

12 собак:

- 11 на сухому кормі,
- 1 великий пес із хронічною нирковою недостатністю на спеціальному кормі.

Також завжди потребуємо засобів для обробки й таблеток від бліх, кліщів та інших паразитів.

Будемо вдячні за будь-яку допомогу!

У багатьох притулках волонтери опікуються забезпеченням одного вихованця щомісячно.

1

Розрахуйте бюджет опіки для 1 маленького кота з хронічною нирковою недостатністю на 3 місяці (спецкорм, засоби для обробки, таблетки).

2

Розрахуйте бюджет опіки для 1 великого пса з хронічною нирковою недостатністю на 3 місяці (спецкорм, засоби для обробки, таблетки).

3

Розрахуйте бюджет допомоги на весь притулок на 1 тиждень.

НАВИЧКУ ПІДРАХУНКІВ ПРОКАЧАНО (+5)

Нову навичку відкрито:

«Обчислення бюджету допомоги притулку!»

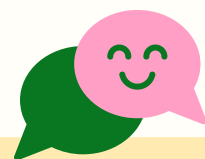
DIRECT ACTION:

ДОПОМОЖІТЬ ТИМ, ХТО РЯТУЄ!

Створіть власний варіант фандрейзингу (збору для притулку)

Інженерна алхімія над простором та предметами:

- Погляньте на звичні предмети й місця по-новому.
- Згенеруйте власні ідеї та поєднання!

Підходить для
індивідуальної чи
командної місії!

1. ПОДИВІТЬСЯ НА МІСЦЯ ТА ПРЕДМЕТИ, ЗАЗНАЧЕНІ В ТАБЛИЦІ

Чи можна їх використати в процесі підготовки до фандрейзингу для притулку? Як саме? Додайте будь-які свої варіанти!

Місця	Предмети	Гаджети
Простір у школі: актова зала, коридор чи класна кімната	Скринька	Ноутбук
Спільнота чи група в соцмережах	Усе для малювання (олівці, маркери, пензлі, фарби, папір і тд.)	Телефон
Кухня	Духовка	Планшет
Спільнота чи група в соцмережах	Костюм котика чи песика	Мікрофон
Шкільне подвір'я чи парк	Усе для бодіарту	Портативна колонка
Поліграфія	Старий одяг	Фотоапарат

2. ОБЕРІТЬ ЩОНАЙМЕНШЕ ПО ТРИ ВАРІАНТИ, ЯКІ МОЖЛИВО ВИКОРИСТАТИ ТА ЯКІ ВАМ НАЙБІЛЬШЕ ПОДОБАЮТЬСЯ

Подивіться на них ще ближче

- Які сильні та слабкі сторони кожного варіанту?
- Що буде, якщо ви оберете це місце або предмет?

Місця

Предмети

Гаджети

3. УЯВІТЬ, ЩО ВИ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ ВСЕ, ЩО ЗАВГОДНО!

Генератор ідей вже всередині вас!

Мозок людини виробляє достатньо електроенергії, щоб живити маленьку лампочку Приблизно 20 Вт у будь-який момент часу (Balasubramanian, 2021, PMID: 34341108)

Поєднайте обрані місця, предмети й гаджети та придумайте **щонайменше 10 ідей для фандрейзингу!**

Можете додавати нові місця та предмети в процесі

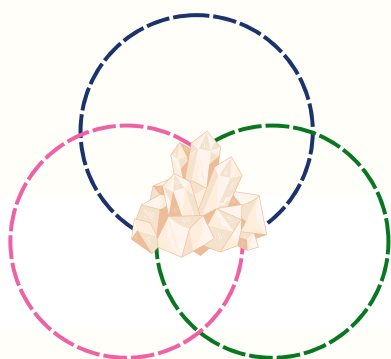
Головне – **не стримуйте свою уяву!**

Запишіть кожну ідею на окремому маленькому аркуші паперу:

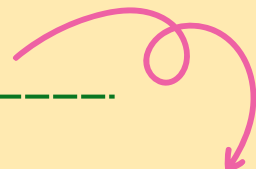
4. ПРОПУСТІТЬ ІДЕЇ ЧЕРЕЗ ФІЛЬТР, ЩОБ ЗНАЙТИ СКАРБИ

Вибір ідей залежить від реальності, у якій ви перебуваєте. Тож з усіх ідей оберіть ту, що найкраще відповідає цим критеріям:

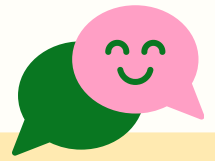

- ✓ Допомагає тваринам
- ✓ Можете реально зробити: вистачає здібностей та ресурсів
- ✓ Цікаво та надихає

ФІНАЛЬНА ІДЕЯ ФАНДРЕЙЗИНГУ

СПЛАНУЙТЕ РЕАЛІЗАЦІЮ МІСІЇ

Підходить для
індивідуальної чи
командної місії!

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

Цікава пригода – складна,
але така, яку можна подолати

ПРИКЛАДИ

Оберіть свій рівень реалізації місії

- 1.Зробити мінізбір серед знайомих
- 2.Влаштувати благодійну подію всім класом
- 3.Залучити всю школу та провести великий ярмарок

Розподіліть свої варіанти реалізації ідей по рівнях та оберіть той, що зараз підходить найкраще:

1....

2....

3....

ПОСТАВТЕ СВОЮ ЦІЛЬ!

Заповніть табличку, щоб вам було легше поставити ціль, яка перетвориться на ефективні дії!

Критерій	Запитання	Ваша ціль
Чітка та конкретна	Що саме ви хочете зробити?	
Вимірювана	Скільки ви робитимете це? Як ви зрозумієте, що зробили це?	
Досяжна	Чи зможете ви це зробити? Що вам для цього потрібно?	
Важлива	Чому це для вас важливо? Що це дасть іншим?	
Скільки триватиме ця ціль	Коли ви це зробите? Скільки часу на це потрібно? Як довго ви це робитимете? Скільки триватиме «серія» порятунку?	

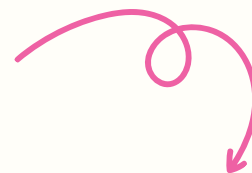

ЦІЛЬ Є!

Тепер ви точно знаєте куди прямуєте!
Залишилося зробити план втілення місії у життя!

СТВОРІТЬ МАРШРУТ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСІЇ

Заповніть ще одну зручну табличку,
щоб вам легше було все спланувати!

Що потрібно зробити? З ким домовитись?	На коли потрібно?	Відповідальний (-на)

Ваш Щоденник алхіміків-друзів для тварин із дзеркалом досвіду

Приємно робити добро, а
**ще приємніше – відчувати
свої успіхи!**

Тож важливо помічати,
що ви робите добру справу
і бачити свої результати.
**Це дає сили рухатись
далі!**

Створіть свою галерею добрих справ:

- ✓ Робіть фото та відео своєї історії допомоги
- ✓ Дізнайтеся більше про історії тварин та героїв, які їх рятують
- ✓ Записуйте важливі для вас моменти, думки та почуття (текст/аудіо)
- ✓ Діліться своїми успіхами допомоги з іншими. Адже це надихає!

ЗАЗИРНІТЬ У НОВИХ СЕБЕ!

- Чи був момент, коли ви відчували, що не просто навчаєтесь, а справді змінюєте світ навколо?
- Після планування допомоги, що для вас означає фраза: «Я можу бути частиною змін»?
- Коли ви уявляєте себе дорослими – чи бачите місце для тварин у своєму житті? Яке воно?
- Що надихає вас найбільше: сум, несправедливість чи любов?
- Як ви думаєте: що було б, якби кожен клас в Україні виконав хоча б одну таку місію?
- Уявіть, що тварини з притулку, здатні повністю зрозуміти одне ваше речення. Що б ви їм сказали?

INFLUENCE MISSION: ADOPT, DON'T SHOP!

Безпритульні тварини — це ті собаки та коти, які не мають домівки та живуть на вулиці.

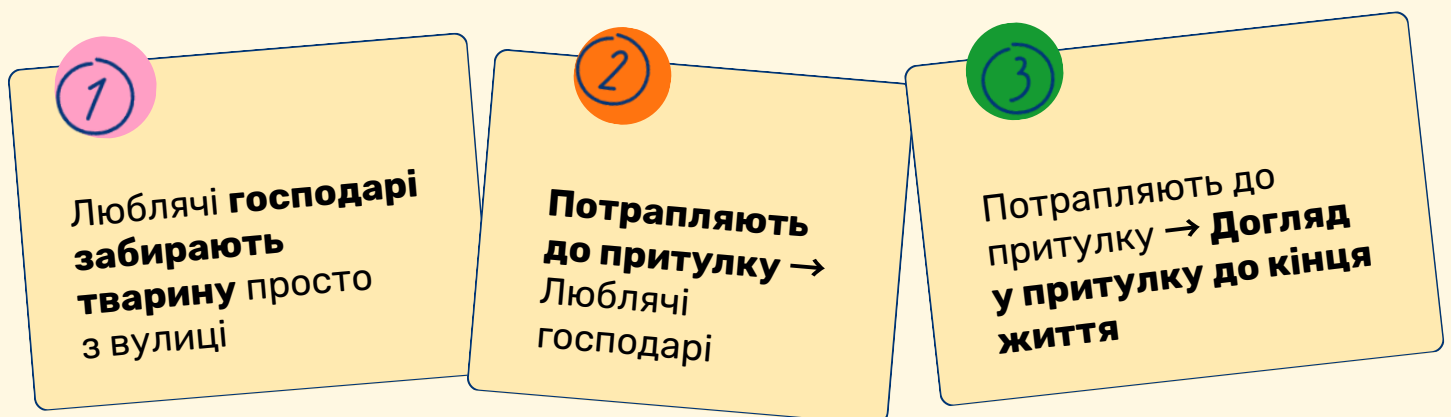
МІСІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ АДОПЦІЇ ТВАРИН

Інтегрований навчальний матеріал охоплює 5 освітніх галузей:

- Природнича (ПРО)
- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Мовно-літературна (МОВ)
- Інформатична (ІФО)
- Мистецька (МИО)

Шляхи спасіння тварин з вулиці

В усіх випадках необхідні:

безпека та довіра, якісне харчування, вода, оброблення від кліщів, бліх та паразитів, вакцинація, ветеринарні огляди, лікування, любов та увага

ВХІД У МІСІЮ: РОЗМІНКА УЯВИ

- Чи тварини мають виглядати певним чином, щоб заслужити любов?
- Що потрібно тварині, щоб бути щасливою?
- Чи можна допомагати, не маючи грошей? Якщо так – як саме?
- Коли на вашу думку відбуваються ситуації (1) та (2)?
- Які дії необхідно виконати, коли хтось бере безпритульних тварин додому?
- Які ще шляхи та ситуації бувають?

У Місії порятунку безпритульних тварин ми детально розглядаємо, **як кожен може стати порятунком для безпритульних тварин**, які досі живуть на вулицях.

У Місії допомоги притулкам ми розглядаємо, **як допомогти тим, хто вже рятує безпритульних тварин та дарує їм любов і турботу!**

У цій **Місії інформаційної допомоги** ми розглянемо тему адопції тварин.
Як це відбувається та як цьому допомогти!

EXPLORE ADOPTION:

ПРО АДОПЦІЮ ТВАРИН

Перекладіть
та поясніть гасло:
«**Adopt, Don't Shop!**»

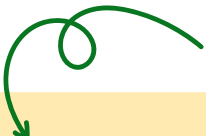
ЗАЗИРНИ ГЛИБШЕ

Як гадаєте, чому деякі люди вирішують купити породисту тварину, а не взяти з притулку?

Знайти глибокі корені цього виклику нам допоможе **інструмент-навичка «5 ЧОМУ»**, який дозволяє бачити у п'ять разів глибше

Цей інструмент-навичка може допомогти вам знайти відповіді навіть на найскладніші запитання! Він дозволяє подивитися на будь-що глибше та з різних сторін.

**ЩО ЦЕ
5 ЧОМУ?**

Цей **інструмент-навичку** створив японський винахідник **Сакічі Тойода**.

За легендою, він передав цей інструмент своєму синові Кіїчіро Тойода, який за його допомогою створив перший автомобіль Toyota та заснував компанію, що існує вже майже 100 років.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

Запитуючи «чому» п'ять разів поспіль, ви дістанетеся до кореня будь-якого запитання, щоб знайти на нього відповідь. Часто найважливіші причини ховаються глибше, ніж здається на перший погляд

ЗАПИТАННЯ

Чому люди купують котів та собак **замість того, щоб прихистити** з притулку?

.....

.....

ВІДПОВІДЬ

.....

.....

Кожна з відповідей-коренів може стати окремим самостійним більш конкретним викликом, що **допоможе вилікувати навіть найглибші корені**.

Як почуваєтесь?

Чи здивували вас якісь відкриття?

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ БЛОК (МОВ)

НЕ КУПУЙ - СВІДОМО ВРЯТУЙ!

Інтерв'ю з власницею готелю для собак
про безпородних тварин і їхніх опікунів.

[Лінк](#)

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Які небезпеки ховаються за словами «елітне щеня» чи «породиста киця»?
- Звідки Віка забрала собаку на ім'я Мун, і в якому стані він був на момент порятунку?
- Що таке «свідома адопція»?
- Чому, на думку Віки, важливо бути чесним із собою перед тим, як взяти собаку з притулку?
- Що означає бути відповідальним за тварину протягом усього її життя?

ЗООАГРЕСІЯ У СОБАК: ЧОМУ ВІНИКАЄ ТА ЯК ІЗ НЕЮ ВПОРАТИСЬ

Дізнайтеся **більше про зооагресію та її причини**, створіть коротку інструкцію-пам'ятку щодо того, **як поводитися з таким собакою**.

[Лінк](#)

Створіть текст для допису з порадами, як завоювати довіру та розтопити серце собаки з зооагресією.

ЯК ТВАРИНИ ЗНАХОДЯТЬ СІМ'Ю НА “ADOPT ME DAYS” У КИЄВІ

Читайте репортаж, гортайте фотографії та **надихайтесь історіями** адопції!

[Лінк](#)

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ:

- Яку історію порятунку має собака Міра, і чому їй важко знайти сім'ю?
- Що підписують майбутні опікуни тварин на заході?
- Яку мету має благодійний фонд «Пітбульхелп», і як вони спростовують міфи про «бійцівські» породи?
- Як організатори заходу гарантують безпеку та добробут тварин після їхньої адопції?
- Чому, на думку волонтерів, багато тварин залишаються в притулках, незважаючи на подібні заходи?
- Як соцмережі можуть допомогти безпритульним тваринам знайти дім?

ВПЛИВАЙТЕ НА ІНШИХ!

ДОПОМАГАЙТЕ ТВАРИНАМ ЗНАХОДИТИ ЛЮБЛЯЧИХ ГОСПОДАРІВ!

Інформаційна допомога – **безкоштовна, але безцінна!**
Допоможіть тваринам знайти дім завдяки вашій творчості.

**ПОСТЕРИ ДЛЯ ДОПОМОГИ
ТВАРИНАМ**

СОЦІАЛЬНИЙ ВІДЕОРОЛИК

**ДОПИС ДЛЯ СОЦМЕРЕЖ
У БУДЬ-ЯКОМУ ФОРМАТІ**

**ІНТЕРВ'Ю З ВОЛОНТЕРАМИ,
ІСТОРІЇ ТВАРИН ТА
ВІДЕОЕКСКУРСІЯ ПРИТУЛКОМ**

**Як постер, фото, допис чи відео,
зроблені вашою командою, можуть
допомогти тваринам знайти люблячих
господарів?**

1. ПОСТЕРИ ДЛЯ ДОПОМОГИ ТВАРИНАМ

Тримайте ВАРІАНТИ для вашого натхнення:

ПРИКЛАД

ЩО МОЖЕ БУТИ НА ПОСТЕРІ?

- ✓ **Яскравий заголовок або гасло, яке одразу приверне увагу** (наприклад, «Adopt, Don't Shop!» або «Візьми любов з притулку!»).
- ✓ **Малюнок або фото тварини** (можна використати реальні фото тварин, які шукають домівку з місцевого притулку).
- ✓ **Заклик до дії, який пояснює, що саме може зробити людина, яка хоче допомогти** (наприклад, «Скануй QR-код та дізнайся, як забрати друга додому!»).
- ✓ **Корисна інформація:** посилання (або QR-код) на сайт притулку, сторінку для адопції чи інформацію про відповідальне ставлення до тварин.
- ✓ **Улюбленець з притулку та всесвітньо відомий піаніст.**
- ✓ **Улюбленець з притулку та душа будь-якої компанії.**
- ✓ **Поради, як завоювати довіру собаки із зооагресією.**
- ✓ **Улюбленець з притулку та ікона моди.**

2. ДОПИС ДЛЯ СОЦМЕРЕЖ У БУДЬ-ЯКОМУ ФОРМАТІ

ІДЕЇ ФОРМАТІВ:

- ✓ **Сториз зі світлиною** тварини й текстом, чому важливо брати під опіку;
- ✓ **Допис з каруселлю** фактів або зворушливою історією;
- ✓ **Мінікомікс про життя тварини** до і після адопції;
- ✓ Відео з закликом: «**Adopt, don't shop!**» або «**Я би тебе обрав**».

МОЖНА ДОДАТИ:

Гасло («**Не купуй – врятуй!**»).

Ім'я та коротку історію тварини;
QR-код або лінк на притулок.

Власні емоції: які ваші почуття
щодо цього?

Приклад короткого відеотренду:

[ЛІНК](#)

3. СОЦІАЛЬНИЙ ВІДЕОРОЛИК

Створіть **коротке, щире відео про тварин**, які потребують дому, або про те, як їм можна допомогти. Це може бути **інтерв'ю з волонтерами, розповідь про конкретну тварину або візит у притулок**, зняті на відеокамеру чи навіть анімовані.

ІДЕЇ ДЛЯ СЮЖЕТУ:

- ✓ **Історія порятунку тварини** – до і після;
- ✓ **Емоційне звернення до глядачів** від імені тварини;
- ✓ **Ролик у стилі реклами з гаслом «Почни історію. Прихисти».**

ЩО ВАЖЛИВО?

Бути щирими, не боятися показати свої емоції.

Подумати, **як зацікавити глядача з перших секунд.**

Завершити відео простим і зрозумілим **закликом до дії.**

Приклади коротких відеотрендів:

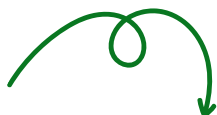
4. ІНТЕРВ'Ю З ВОЛОНТЕРАМИ, ІСТОРІЇ ТВАРИН ТА ВІДЕОЕКСКУРСІЯ ПРИТУЛКОМ

Під час **Місії допомоги притулкам** ви можете відвідати місцевий притулок для тварин. **Підготуйте документальні відеоісторії про свій візит** – але **обов'язково узгодьте це з працівниками притулку заздалегідь**.

Під час Місії допомоги притулкам у вас є унікальна можливість зазирнути за лаштунки справжнього притулку для тварин.

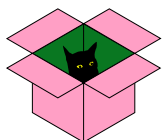
КІЛЬКА ІДЕЙ:

Поспілкуватися з волонтерами та дізнатись, як минає їхній день.

Записати інтерв'ю про порятунок конкретних тварин.

Зняти емоційне мінівідео про життя в притулку.

Зробити екскурсію притулком – для тих, хто ніколи там не був і хоче побачити, як усе насправді.

ІДЕЇ, ЯК ЦЕ РЕАЛІЗУВАТИ::

- ✓ **Заздалегідь підготуйте запитання для волонтерів.**
Наприклад: «**Що вас надихнуло допомагати тваринам?**», «**Яка історія вас найбільше зворушила?**».
- ✓ **Знайдіть тварину, яка шукає дім, і зніміть історію від його імені:** «Привіт! Я Бім. Я чекаю на людину, яка мене полюбить...».
- ✓ Під час екскурсії **зніміть важливі місця:** де сплять тварини, як їх годують, де вони гуляють, які потреби є у притулку.

ВАЖЛИВО

Узгодьте заздалегідь з притулком дату візиту та формат зйомки. Це прояв поваги й етичності.

Приклад короткого відеотренду:

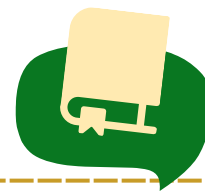
ЛІНК 1

ЛІНК 2

ТАЄМНИЦЯ ІКІГАЙ

ЯК ЗНАЙТИ СИЛУ ВСЕРЕДИНИ СЕБЕ

Уявіть, що в вас сховані скарби, які ви ще не відкривали. **Кожна людина має унікальний набір здібностей, бажань і можливостей, які можуть зробити світ кращим.**

Цей інструмент-навичка ніби магічний ключ до життя, в якому ваша енергія спрямована туди, де вона справді важлива.

Японці називають це **Ikigai** – гармонійним поєднанням того, що ти любиш, вмієш, що потрібно світові та що може приносити користь.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПОШУКУ ІКІГАЙ ЦІЄЇ МІСІЇ

ЗАПИТАННЯ

Якої допомоги потребують тварини?

Що змушує мене забувати про час? Що мені приносить справжнє задоволення?

У чому я відчуваю себе майстром (-инею) або хочу ним/нею стати?

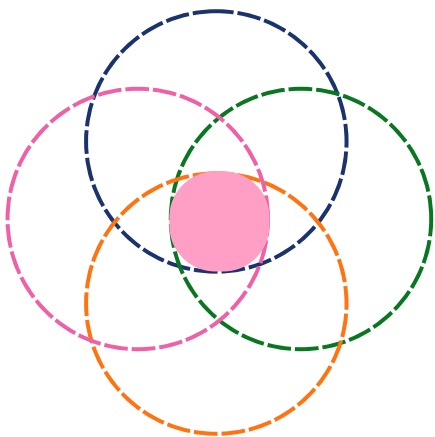
Чого я можу навчитися в процесі допомоги тваринам?

ВАШІ ВІДПОВІДІ

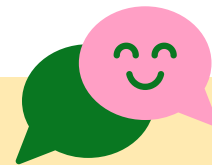
Тварини у притулках та на вулицях потребують прихистку люблячими та відповідальними господарями.

Знайдіть ті моменти, які повторюються або перетинаються.
Саме там може ховатися ваша суперсила допомоги!

Ваш **особистий ікігай** для Місії допомоги

КОМАНДНІ МІСІЇ:

цей підхід можна застосовувати й для групових місій, де ви можете поєднати свої суперсили, знайти спільні та унікальні в кожного члена команди.

Командний ікігай для Місії допомоги

СПЛАНУЙТЕ РЕАЛІЗАЦІЮ МІСІЇ

Підходить для індивідуальної чи командної місії!

КРОК 1:

ОБЕРІТЬ СВІЙ РІВЕНЬ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСІЇ:

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

Цікава пригода – складна,
але така, яку можна подолати!

ПРИКЛАД

Інформаційна допомога адопції

Рівень 1

Зроблю репост тварин з притулку для прилаштування

Рівень 2

Створимо допис із текстом та картинками про притулок
чи тварину для адопції

Рівень 3

Знімемо коротке відео чи зробимо нарізку зі stokів

Рівень 4

Створимо відеоролик

Рівень 5

Створимо серію відео та дописів

Оберіть власний рівень реалізації місії!!

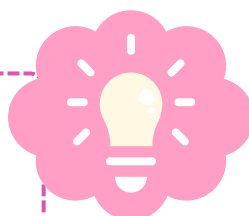
КРОК 2:

Уявіть, що ви можете реалізувати будь-яку ідею постера, допису чи відео!

Генератор ідей вже всередині вас!

Мозок людини виробляє достатньо електроенергії, щоб жити маленьку лампочку.

Приблизно 20 Вт у будь-який момент часу (Balasubramanian, 2021, PMID: 34341108)

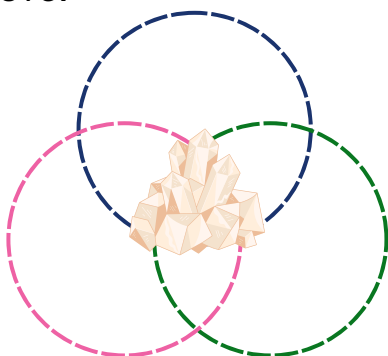
Запишіть щонайменше
20 ідей для контенту на тему
«Adopt, Don't Shop!».

Запишіть кожну ідею на окремому маленькому аркуші паперу.

КРОК 3:

ФІЛЬТР ІДЕЙ: ПОШУК СКАРБІВ

Вибір ідей залежить від реальності, в якій ви перебуваєте.

З усіх ідей виберіть ті, що відповідають таким критеріям:

- Допомагає тваринам.
- Можете реально зробити: вистачає здібностей та ресурсів.
- Цікаво та надихає.

Фінальна ідея для контенту

КРОК 4:

ПОСТАВТЕ СВОЮ ЦІЛЬ!

Створили для вас зручну табличку, щоб вам було легше поставити ціль, яка перетвориться на ефективні дії!

Критерій	Запитання	Ваша ціль
Чітка та конкретна	Що саме ви хочете зробити?	
Вимірювана	Скільки ви робитимете це? Як ви зрозумієте, що зробили це?	
Досяжна	Чи зможете ви це зробити? Що вам для цього потрібно?	
Важлива	Чому це для вас важливо? Що це дасть іншим?	
Скільки діятиме ця ціль	Коли ви це зробите? Скільки часу на це потрібно? Як довго ви це робитимете? Скільки триватиме «серія» порятунку?	

Ціль є!

Тепер ви точно знаєте куди прямуєте!

Залишилося зробити план втілення місії у життя!

КРОК 5:

СТВОРІТЬ МАРШРУТ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСІЇ

Заповніть ще одну зручну табличку, щоб вам легше було все спланувати!

Що потрібно зробити? З ким домовитись?	На коли потрібно?	Відповідальний (-на)

ЗАЗИРНІТЬ У НОВИХ СЕБЕ!

- Як ви вважаєте, чи справді інформація може рятувати життя? Чому?
- Що найціннішого ви вкладаєте в цю місію — і чому саме це?
- Що ви відчуєте, якщо ваш контент справді допоможе одній тваринці знайти дім?
- Як би ви пояснили іншій людині, чому варто «прихистити, а не купувати», одним реченням, яке потрапляє прямо в серце?

Hey,
I'm Alpha the
Dolphin. Welcome to
the **Word Space**!

ANIMAL WORLD

SENSES, FEELINGS & EMOTIONS

Learning English (IHO)

WELCOME TO THE WORD SPACE!

Word Space is a place where pictures are made out of words. What do you think this means?

Уявіть, що кожне слово — це частинка пазла.

Адже зі слів, як із пазлів, можна скласти чарівні та захопливі зображення. Слова складаються у образи, що потрапляють у самісіньке серце

Якщо зібрати потрібні частинки до купи, ми отримаємо яскраві картини:

- **розуміння**
- **дружбу**
- **підтримку**
- **співчуття**
- **допомогу**

Емоційний інтелект допомагає добирати потрібні пазли.

Це не про розум, а про розуміння світу емоцій. Це вміння розпізнавати свої почуття, говорити про них, а також розуміти емоції інших людей та тварин.

Words are more than just sounds - they are key to understanding life.

The English language helps effectively share information worldwide!

WARM-UP: FIND THE ODD ONE OUT

Which word **does not** fit in each line?

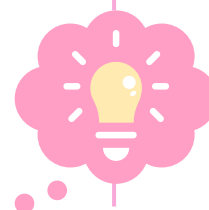
- Smell, Hear, Cucumber, Taste
- Happy, Love, Blue, Excited
- Elephant, Tree, Dolphin, Human

Why? Discuss your answers with a partner or in a group.

Explore the Hidden World of Senses, Feelings & Emotions!

On this journey, you will explore how you and other living beings sense and feel the world around them.

Senses

Відчуття, сприйняття навколишнього світу.

Senses are how we experience the world around us. Our body collects information using our **eyes, ears, nose, tongue, and skin.**

5 MAIN SENSES:

- **Sight** (Vision) (I see...) – We see with our eyes. We can recognise colours, shapes, and movement.
- **Hearing** (I hear...) – We hear sounds with our ears. We can hear voices, music, and noises.
- **Smell** (I smell...) – We smell with our nose. We can recognise like flowers or food.
- **Taste** (I taste...) – We taste food with our tongue. We recognise, sour, salty, bitter, and umami (savory) flavors.
- **Touch** (I feel something on my skin...) – We feel textures, pressure, pain, and temperature through our skin.

Choose the senses and fill in the gaps:

- I _____ the sun in the sky.
- I _____ a dog barking.
- I _____ fresh bread.
- I _____ something sweet.
- I _____ the soft blanket.

Senses are facts. They tell us what is happening around us.

LOOK AROUND ...

What can you sense right now?

Make a list in English!
(Example: I see a tree. I smell coffee. I hear music.)

Pair work:

- Which sense do you use most?
- Which sense do you think animals use most?

Explore how animals see the world with their vision
What would you do if you had some animal's vision?

→ [How Animals See the World – Google Arts & Culture](#)

DID YOU KNOW THAT YOU HAVE 5 MORE SENSES?

Connect the senses to meanings:

Balance

Detects pain and injury to help avoid danger.

Body Awareness

Helps us estimate the passage of time.

Temperature Sense

Helps us know where our body parts are without looking.

Pain Sense

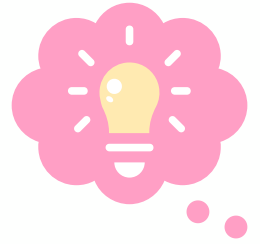
Helps us stay upright and maintain equilibrium using the inner ear.

Sense of Time

Detects heat and cold through skin receptors.

Feelings

Відчуття, стан вашого тіла.

Feelings are how our **body** reacts to something.
They can be **physical** (inside the body) or **emotional**.

Draw an appropriate emoji next to each feeling:

Hungry

Tired

Cold

Hot

Strong

Pain

Connect the feelings to the reasons for them:

I **feel** cold

My body tells me I need sleep.

I **feel** tired

My body has energy!

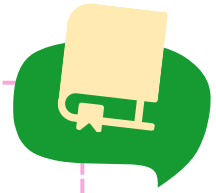
I **feel** hungry

My body tells me I need warmth.

I **feel** strong

My body tells me I need food.

Feelings are body messages.
They help us understand what we need.

Watch the Video & Answer the Question After

Choose English subtitles to understand better and learn more!

→ **How do animals experience pain? - Robyn J. Crook**

DISCUSSION AFTER WATCHING

- What is pain, and why is it important for animals?
- How do animals show they are in pain?
Can you give examples from the video?
- What do animals do to protect themselves when they feel pain?

Emotions

Емоції, почуття.

Emotions are how our **mind and heart** react to something.

Some emotions **help us act**, while others **make us stop** and think.

ACTIVE EMOTIONS

Make us do something

- **Motivated** (мотивований)
→ "I want to study."
- **Angry** (злий)
→ "I want to change something!"
- **Excited** (захоплений)
→ "I want to try this now!"

PASSIVE EMOTIONS

Make us slow down or stop

- **Calm** (спокійний)
→ "I feel peaceful."
- **Overwhelmed**
(переповнений емоціями)
→ "I need a break."
- **Uncertain** (невпевнений)
→ "I don't know what to do."

How about these?

Can they be Passive? Can they be Active?

Active

Passive

Happy

Sad

Scared

Worried

Lonely

Come up with examples of use.

Choose the emotions and fill in the gaps:

I feel _____ when I set a goal and work hard.

I feel _____ when I have too much homework.

I feel _____ when I play with my cat.

I feel _____ when I lose my favourite toy.

I feel _____ when someone is mean to my friend.

I feel _____ when I watch a horror movie.

I feel _____ on my birthday.

Emotions come from our mind and heart.
They are how we react to the world.

Train Your Emotional Intelligence:

How are they feeling? How do you know? What might be the reason?

Human

Photo by Freddy Mishiki on Unsplash

Dog

Photo by Oscar Sutton on Unsplash

Elephant

Photo by Andrew Rice on Unsplash

Photo by Claudia Wolff on Unsplash

Photo by 12photostory on Unsplash

Photo by James Eades on Unsplash

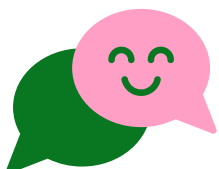
Photo by Priscilla Du Preez on Unsplash

Photo by 12photostory on Unsplash

Photo by Documerica on Unsplash

How often do you use the emotional intelligence skills to understand the emotions of others?

SUMMARY

Word	What is it	Example Sentence
Sense	Information from the body about the world	<i>I see a rainbow in the sky.</i>
Feeling	Body reaction (physical)	<i>I feel hungry after school.</i>
Emotion	Mind & heart reaction (happy/sad/etc.)	<i>I feel happy when I play with my cat.</i>

HOW SENSES, FEELINGS & EMOTIONS WORK TOGETHER

Senses

Your senses collect information

Feelings

Your body reacts with feelings

Emotions

Your mind processes emotions

Example situation:

SENSE: I **see** dark clouds in the sky.

FEELING: I **feel** cold because the wind is strong.

EMOTION: I **feel worried** because I think it will rain soon, and I have no umbrella.

Think of **one situation** where your
senses, feelings, and emotions
all work together.

Come up with three sentences:

① **Sense:** What do you see, hear, smell, taste, or touch?

② **Feeling:** How does your body react?

③ **Emotion:** What emotion do you feel?

Example:

1. **I smell** delicious pizza in the kitchen. (Sense)
2. **I feel** hungry because I have not eaten all day. (Feeling)
3. **I feel happy** because I love pizza! (Emotion)

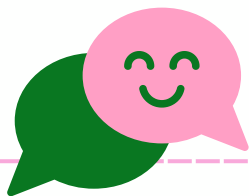
CAN YOU FEEL IT?

Humans feel emotions like happiness, sadness, and love. Animals also feel emotions.

- Which animals do you think are emotional? Why?
- Do plants feel emotions? Do robots?

"SENSE OF LIFE" – WHAT DOES IT MEAN?

Look at this phrase:
"Sense of Life." What do
 you think it means?
 Discuss with a partner.

Discuss in group:

- What does "sense" mean? Can it be a noun? Can it be a verb "to sense"?
- What is "life"? Is it about being alive, feeling, acting, or about meaning?

KEYWORDS

Sense = відчуття,
сприйняття, сенс,
значення.

- He lost his sense of smell after the cold. (*відчуття – smell, touch, etc.*)
- After walking in the forest, I felt a deep sense of peace. (*відчуття – емоція*)
- This sentence does not make sense. (*сенс, значення*)

to Sense = відчувати,
сприймати,
усвідомлювати.

- I sense that you are sad. (*Я відчуваю, що тобі сумно.*)
- Can you sense the cold wind? (*Чи відчуваєш ти холодний вітер?*)

Sentience = чутливість,
здатність відчувати та
розуміти, the ability to
sense life.

- Dogs and cats have sentience. They feel happy and sad.
- Scientists are sure that many animals have sentience, meaning they can experience emotions.

Fill in the gaps with missing words: (sense) (to sense) (sentience) (sense)

1. My grandmother lost her _____ of taste when she got sick.
2. His words didn't make _____, so I asked him to explain.
3. _____ means an animal can feel pain and love.
4. Some animals can _____ an earthquake before it happens.

"SENTIENT OR NOT?"

"**Sentient**" means **able to feel, think, or experience the world.**

Your Thoughts:

How would you translate "**sensing life**"? What does this idea mean to you? Who else can sense life apart from humans?

Look at these examples.
Which ones are **sentient?**

Sentient?	Yes	No	Unsure
Elephant			
Car			
Fish			
Tree			
Robot			

Discuss:

- Do animals have a sense of life?
- Some scientists say trees communicate. Could trees be sentient?
- Do AI or robots have feelings? What does science say so far?
- Do you think AI or robots have sentience? Can this change?

How Animals Sense & Feel the World

Level A2

DIVE INTO THE PICTURE MADE OUT OF WORDS

Animals experience life differently from humans. We use our eyes, ears, nose, tongue, and skin to understand the world. Animals also have these senses, but some have additional **amazing** abilities.

For example, bats **see with their ears**! They make very high sounds that bounce off objects and return as echoes. This helps them understand what is around them, even in complete darkness.

Snakes do not have ears, but they **feel vibrations** in the ground. This helps them sense danger or prey nearby.

Dogs have **super noses**! They can smell thousands of times better than humans. Some dogs even detect illnesses like cancer just by smelling a person's body.

Photo by [Muddy Toes Farm LLC](#) on [Unsplash](#)

Fish can **feel pain**. Some fish also recognize other fish and even remember places!

Cows can **have best friends**. They feel happy when they are together and sad when they are alone.

Every animal has its own way of **sensing life**. If animals experience the world in such deep ways, **how should we treat them?**

UNDERSTAND & PROTECT

Complete the table with the animals' **super senses**, **feelings**, and **emotions**. Think about how people can protect these animals.

(friendship) (super smell) (pain and memory) (seeing with sound)

Animal	Super Senses & Feelings	How Can Humans Help?
Bat		
Dog		
Snake		
Fish		
Cow		
...		

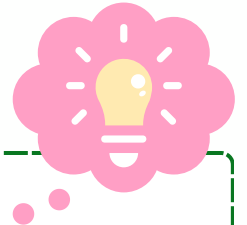
Follow-up:

Work in pairs and **add one more animal** with a special sense and how humans can help!

IF I HAD AN ANIMAL'S SUPER SENSE...

Use the **simple future tense** and **imaginative language** while thinking about animal senses.

Imagine you **wake up with an animal's sense for one day!**
What can you do?

Example:

- I have a dog's super nose! I can smell everything, even food from 10 km away!
- I have a bat's echo power! I can see in the dark and explore caves!

FOLLOW-UP WRITING TASK:

Example:

1. I will use my super smell to find lost animals.
2. I will help protect fish because I can feel what they feel.
3. With my new sense, I will understand animals better!

Your turn:

Write three sentences about your new sense or feeling and how you will use it to help animals.

BECOME THE VOICE OF ANIMALS

Imagine **animals could speak!**

Choose an animal to voice and **make 3 sentences about your life.**

Example Animal Voices:

Cow:

"I love my friends. But sometimes, humans take them away.
This makes me feel sad."

Dog:

"I smell the world! I know when you are happy or sad.
But I don't like being alone all day."

Fish:

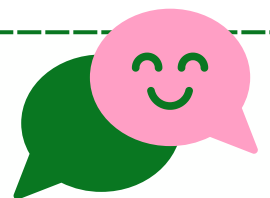
"I feel pain when I am caught, but people don't understand.
I wish they did."

Your turn:

In pairs, **role-play an animal conversation.**
One person is the animal, and the other is a
human who learns from them.

FOLLOW-UP:

Write a short message from an
animal to humans.

Example:

"Dear humans, I have
feelings too. Please be
kind to me!"

Post these messages on a class board
(in the room or online) as a reminder.

**How are you feeling after
this experience?**

Sentience: How do animals experience life

Level B1

DIVE INTO THE PICTURE MADE OUT OF WORDS

KEYWORDS

Grieve — сумувати, тужити, горювати (переживати глибокий особистий сум після смерті чи втрати когось або чогось близького).

Translate the Example: She grieved for a long time after her cat died.

Mourn — оплакувати, справляти жалобу (публічно виражати сум, наприклад, через традиції, ритуали чи похоронні обряди).

Translate the Example: They mourned at the funeral.

HOW DO ANIMALS EXPERIENCE LIFE?

Some people think only humans feel emotions, but animals also **experience life deeply**. Science shows that many animals feel **joy, sadness, fear, and even love**.

Elephants are a great example. When one elephant in the herd dies, others gather around to **mourn**. They touch the body with their trunks and sometimes stay for hours or even days. This **behaviour** is similar to how humans **grieve for their loved ones**.

Dogs are also **sentient beings**. They show happiness when they see their owners, wagging their tails and jumping with excitement. But they also feel fear—many dogs hide during **firework** shows because they are **scared of loud noises**.

Even octopuses show emotions. They can **solve puzzles, recognize faces, and even escape from tanks!** Scientists believe they may feel stress, curiosity, and even frustration.

If animals can feel emotions similar to humans, should they have the right to live free from pain and suffering?

Discussion after watching:

What emotions can animals feel, according to the text?
How do elephants behave when one of their herd dies?
How to grieve? How to support someone grieving?
Why are dogs scared during fireworks?
Give two examples of smart things octopuses can do.
Do you think animals have emotions similar to people?
Why or why not?

WATCH THE VIDEO & ANSWER THE QUESTION AFTER

Choose English subtitles to understand better and learn more!

Role-Play:

Imagine you are a Social Media Manager (SMM) at National Geographic, making a social media post about animal mourning behaviours. Choose one animal from the video and make a post in any format describing its reactions to death.

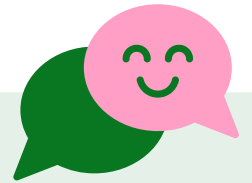

Can other animals understand death? - Barbara J. King

Discussion after watching:

- Describe how elephants react when a member of their herd dies. What actions do they take?
- How do chimpanzees respond to the death of a group member compared to dolphins? What similarities or differences can you identify?
- In your culture, how do people mourn those who have passed away? What other ways exist in the world?
- Do you see any similarities between human practices and the behaviours of animals discussed in the video?

FACTS & IMPACT

Below are real facts about animal emotions. Discuss how each fact should **affect the way humans treat animals**.

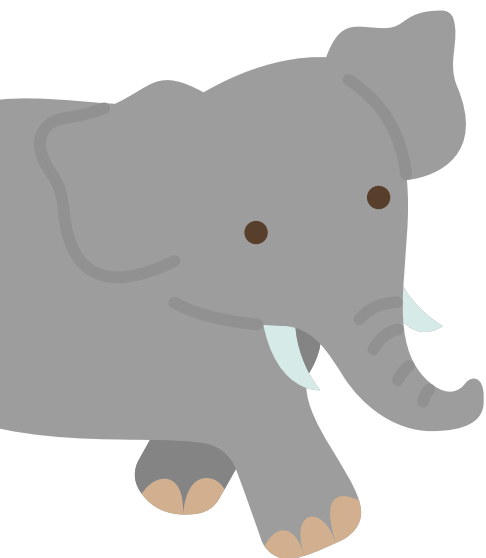
Fact	What Can Humans Do For Them?
Elephants grieve their dead, similar to humans.	
Cows form deep friendships and feel stressed when separated.	
Pigs are more intelligent than dogs and love playing games.	
Fish can feel pain and remember it.	

Follow-up:

In groups, **come up with one new law** that would protect animals
Present it to the class!

WHAT IF ANIMALS SPOKE?

Imagine animals could speak. Choose one animal and **defend your rights** in front of humans.

EXAMPLES:

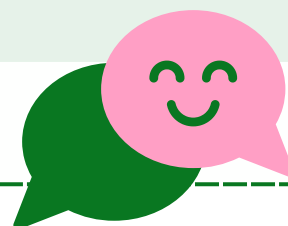
Elephant:

"I have a family. I love my children.

Why do humans take us from our herds and lock us in zoos?"

Fish:

"I feel pain, but people think I don't. Why do they hook me for fun?"

Choose an animal and prepare a **one-minute speech** defending your right to live free from harm and suggesting possible solutions.

Hidden Senses & Experiences of Animals

Level B1-B2

DIVE INTO THE PICTURE MADE OUT OF WORDS

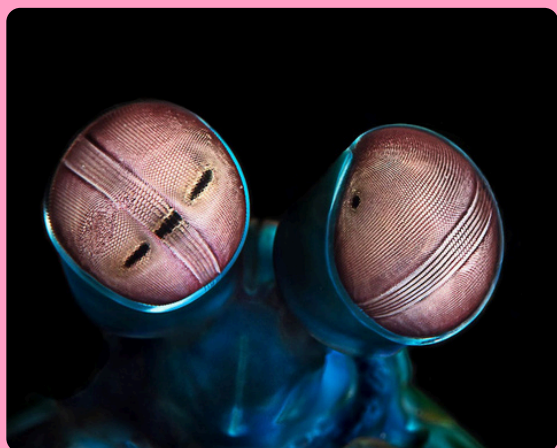
What if humans could see the world like animals do?

Imagine if you could see colours invisible to humans, feel directions without a compass, or hear sounds from kilometers away. Animals experience life in ways we can only imagine!

Take the **mantis shrimp**, for example. Humans see three main colours—red, green, and blue. But this small sea creature sees **sixteen different colours**, including ultraviolet light. To a mantis shrimp, the ocean is a **colourful** world full of patterns and pictures we will never see.

Close-up of Mantis Shrimp's Eyes
(1) By Tambe - Own work, CC BY-SA 4.0

(2) By Cédric Peneau - The uploader on Wikimedia Commons received this from the author/copyright holder., CC BY-SA 4.0

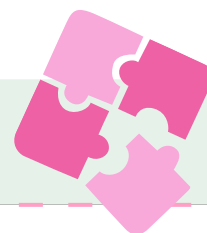
Birds, like the **robin bird**, use **magnetoreception**—a hidden sense that allows them to feel Earth's magnetic field. This helps them fly across thousands of kilometers without getting lost.

Dolphins and whales **communicate** in ways scientists still don't fully understand. Some researchers believe dolphins even have names for each other, using special whistles.

Bees can see ultraviolet (UV) light, which humans cannot see. This helps them find patterns on **flowers** that show where the nectar is. Bees use their **super** vision to choose the best flowers and help plants grow.

These hidden senses show us that animals don't just survive—they also **experience life in deep, meaningful ways**. If humans could experience the world as animals do, would we think differently about their rights?

COMPLETE THE TABLE:

Animal	Super Sense	How Can We Protect Them?
Mantis shrimp		
Robin bird		
Dolphin		
Bee		

Choose **one animal** and write a **one-sentence rule** that humans should follow to protect it.

Example:

"Humans must stop using chemicals that harm bees because they help nature grow."

Your turn:

A DAY IN LIFE

Imagine you **wake up as an animal with one of these special senses**. What would your day be like?

Animal Examples:

- I am a mantis shrimp. The ocean glows with colours no human has ever seen.
- I am a robin. I don't need a map—I feel the planet guiding me home.
- I am a dolphin. I wake up and swim with my family. I hear my friend's special whistle and know it's her.
- Bear in the wild: "Today, I found fresh berries! But later, I saw a trap. I was lucky, but will I be tomorrow?"

Your turn:

Choose an animal and write a **short diary entry (6-8 sentences)** about a day in your life as this animal. Focus on emotions and experiences.

Example:

"I wake up and feel something humans can't—a path in the air, guiding me south. I am a robin, and I know exactly where to go. My wings are strong, and I follow the invisible road of the Earth's magnetic field. But today, something is wrong. A giant metal tower blocks my way. The sky is full of noise. I feel lost."

Share your diary entry in small groups. **Discuss** how could humans change their behavior to make this animal's life better?

Make a social media post about your experience as an animal

EXIT REFLECTION

Reflection is like **a mirror for your mind** – it helps you see how you've grown.

Let's reflect on what we've learned about sensing and feeling life.

- **What new thing** did you learn about animals' senses or emotions that you didn't know before?
- **Which activity or idea** did you enjoy the most?
- **What was challenging** for you, and how did you deal with it?
- **How have your feelings or thoughts changed** from the beginning of the lesson to now?
- If animals have emotions, should they have rights similar to human rights?

Dive deeper, if you like

Level B2

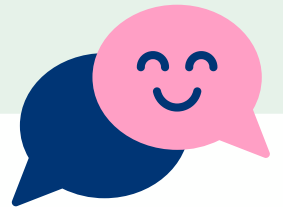
"WHAT IF HUMANS HAD ANIMAL SENSES?"

Imagine scientists could **give humans animal senses**. But there is one problem: some of these abilities could be used in **harmful ways**. Discuss the following scenarios and decide **how humans should use these abilities responsibly**.

Scenario 1: "A new technology lets humans hear underwater like dolphins. Should people be allowed to use it to hunt wild sea animals?"

Scenario 2: "Scientists can improve human vision so we can see like eagles. Should people be allowed to use it for spying?"

Discuss: What rules should we make to protect both humans and animals?

Follow-up:

Write a **short law (2-3 sentences)** that would protect animals and people from misuse of these powers.

Example:

"If humans gain the ability to see like eagles, they must not use it for spying or harming wildlife. The government should make rules to protect privacy and nature."

Story Space: КІНОІСТОРІЇ, ЩО НАВЧАЮТЬ

Простір Кіноісторій — ваш простір розуміння, відчуття і змін.

Це більше, ніж просто перегляд мультфільму чи відео.
Це затишний простір, де ви бачите глибше, де кожна історія починає звучати по-справжньому, оживає і відкриває свої таємниці.

Тут ви — не просто глядачі або глядачки,
а дослідники, емпати, спостерігачі
і творці змін.

**Гасло цього простору:
Дивись. Відчувай.
Розумій.**

Вітаємо у Просторі Кіноісторій!

Інтегровані навчальні матеріали, що охоплюють 4 освітні галузі:

- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Громадянська (ГЮ)
- Мовно-літературна (МОВ)
- Інформатична (ІФО)

Тут ви отримаєте:

- Історії, що змушують серце битися частіше.
- Запитання, які відкривають нові думки.
- Дебати, де твої ідеї важливі.
- Творчі завдання, у яких можна говорити — навіть без слів.
- Інструменти-навички, щоб відчувати себе безпечно і стійко.

Алхімічні лінзи – щоб зрозуміти історію глибше, активуйте свої алхімічні лінзи. Це ваша особлива здатність бачити приховане, помічати тонкі деталі та відчувати глибше почуття інших, навіть якщо це маленькі тварини, яких зазвичай не чують. Лінзи допомагають помічати сенси, заховані глибоко всередині кожної історії, розуміти, що переживають та відчувають герої, знаходити приховані підказки та розкривати таємниці, які можуть змінити світ навколо тебе.

КОМАНДНІ МІСІЇ:

Візьміть участь в обговоренні, щоб побачити приховане під час перегляду!

«КІТБУЛЬ» – КІНОІСТОРІЯ, ЩО НАВЧАЄ РОЗУМІТИ ТВАРИН

Подивіться на два кадри з мультфільму «КітБул»

(Pixar SparkShorts, 2019)

Як гадаєте, яка історія чекає на головних героїв?
Які виклики перед ними постануть?
Що їм доведеться подолати, щоб стати щасливими?

- Як гадаєте, чи можуть бути друзями маленьке кошеня і великий собака?
- Що потрібно, щоб стати другом комусь, хто здається зовсім не схожим на тебе?
- Чи є співчуття важливою рисою сучасної людини? Чому?
- Що робить нас людьми?

ІНСТРУМЕНТИ-НАВИЧКИ РІВНОВАГИ: ЧОТИРИ РІВНІ

Іноді історії чи реальні події викликають сильні почуття: страх, тривогу, сум або навіть злість. **Це нормально.** Але важливо знати, як допомогти собі в такі моменти — і не втратити зв'язок з собою.

Перед вами — чотири рівні вправ для заспокоєння та концентрації. Вони працюють як щит і опора: під час перегляду, на перерві, вдома, у транспорті або в інших життєвих ситуаціях.

«ДИХАННЯ СПОКОЮ» рівень 1

НАВІЩО?

- Коли починаєте **хвилюватися** перед або під час перегляду чи виконання завдання.
- Щоб зробити паузу, **«перезавантажитися»**.

ЯК РОБИТИ?

1. Зупиніться.
2. Зробіть повільний вдих через ніс. Уявіть, що вдихаєте світло, спокій, добро.
3. Повільно видихніть через рот, ніби випускаєте напругу, тривогу, зайвий шум.
4. Повторіть тричі.

Можна заплющити очі, якщо так легше уявляти.

Здобудьте ці навички, щоб спокійно і зосереджено поринати в історії, навіть коли вони викликають багато емоцій.

Використовуйте «Дихання спокою» в будь-який час, коли цього потребуватимете.

**«10 ПОДИХІВ»
рівень 2****НАВІЩО?**

- Щоб **стабілізуватись**, коли емоції вже трохи сильніші.
- Щоб зібрати думки, коли все **«літає»** в голові.

ЯК РОБИТИ?

1. Сядьте зручно.
2. Вдихніть — подумки скажіть «1»,
3. Видихніть — скажіть «2»... і так до «10».

Зробіть 1–3 кола. Якщо збилися — нічого страшного, просто почніть знову.

Можна заплющити очі, якщо так легше уявляти.

**ЗАЗЕМЛЕННЯ «5-4-3-2-1»
рівень 3****НАВІЩО?**

- Якщо відчуваєтеся **розгублено** або **«вихопленими»** з реальності.
- Щоб повернутися до тіла, до моменту **«тут і зараз»**.

ЯК РОБИТИ?

Подивіться навколо та назвіть:

1. **5 речей**, які бачите
2. **4 речі**, яких можете торкнутися
3. **3 звуки**, які чуєте
4. **2 запахи**, які відчуваєте (або пам'ятаєте)
5. **1 емоцію**, яку зараз відчуваєте

**РІВЕНЬ 4 – КОМБО
«ЗАЗЕМЛЕННЯ + ДИХАННЯ»****НАВІЩО?**

- Якщо все стало занадто **інтенсивно**.
- Щоб повернути і **тіло**, і **розум** до **спокою**.

ЯК РОБИТИ?

1. Зробіть **заземлення 5-4-3-2-1** → щоб відчувати себе в тілі.
2. Потім зробіть «10 подихів» → щоб стабілізувати думки.

Можна заплющити очі, якщо так легше уявляти.

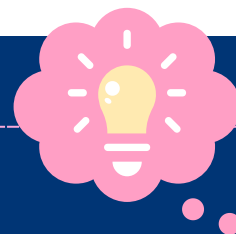
ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

- Допомагають не «зависати» в емоціях.
- Повертають до себе — до тіла, до моменту.
- Вчать бути добрими до себе та свого внутрішнього стану.
- Розвивають уважність, саморегуляцію, силу.

Використовуйте їх в будь-який час, коли потребуватимете.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Ви можете відчувати ВСЕ — і сум, і страх, і радість, і гнів. Але важливо навчитися не тонути в цьому океані — а ставати капітаном своїх емоцій

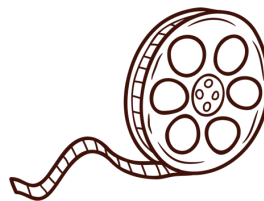
Тепер ви готові спокійно й уважно зануритися в перегляд історії по-новому!

ЧАС ПЕРЕГЛЯДУ

«Kitbull» (Pixar SparkShorts, 2019)

Тривалість: 9 хвилин

<https://www.youtube.com/watch?v=AZS5cgybKcl>

ОБГОВОРЕННЯ ПІСЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ:

1. Які почуття та емоції викликав у вас цей мультфільм?
2. Чи були моменти, які особливо зворушили або здивували вас?
3. Як розвивалися стосунки між кошеням та собакою? Як змінилися почуття кошеняти до собаки під час історії?
4. Що допомогло їм подолати страх і недовіру?
5. Які форми жорстокості до тварин були показані в мультфільмі?
6. Як ви думаєте, чому люди можуть поводитися жорстоко з тваринами?
7. Що відчував пес, коли з ним поводитися погано? Як кошеня допомогло собаці?
8. Як, на вашу думку, тварини хочуть, щоб люди поводитися з ними?
9. Чому важливо допомагати тим, кому боляче або страшно?
10. Що б ви зробили, якби побачили, що з твариною поводяться погано?
11. Як можна запобігти таким ситуаціям?

ЗАКОН: ЯК ВІН ЗАХИЩАЄ ТВАРИН

8 листопада 2021 року в Україні почав діяти **важливий зоозахисний закон №2351**. Його прийняли завдяки активістам і небайдужим людям, які боролися за кращий захист тварин

ЩО ЗМІНИЛОСЬ?

- **Жорстокість заборонена.**

Тепер жорстокість — це не лише побиття або вбивство, а й неправильне утримання, погане поводження або перевезення тварин.

- **Тварину не можна дарувати як приз чи іграшку.**

Наприклад, дарувати кошеня як приз у розіграші — заборонено.

- **Захист домашніх тварин.**

Не можна залишати собаку в машині у спеку, дарувати kota як приз або лишати прив'язану тварину без нагляду. Також заборонено дресирування жорстокими методами.

- **Повідець та шлейка або нашийник — обов'язкові.**

Якщо твоя тварина може бути небезпечною — обов'язково потрібен повідок, а для деяких порід — ще й намордник.

- **Жебракування з тваринами — заборонено.**

Особливо якщо це безпритульні або хворі тварини.

- **Не можна бити, мучити, трюїти тварин чи знущатися з них.**

Це стосується і домашніх, і вуличних, і диких тварин.

- **Заборонено фотосесії з дикими тваринами.**

Це часто завдає їм страждань.

- **Кримінальна відповідальність.**

Люди, які знущаються з тварин, можуть отримати реальне покарання, наприклад не мати права утримувати тварин протягом одного або десяти років.

- **Лише гуманні способи зменшення кількості**

Тварин не можна вбивати задля контролю їхньої кількості. Тільки стерилізація, притулки або інші гуманні методи.

- **Місцева влада має слідкувати за захистом тварин.**

Наприклад, забороняти пересувні зоопарки та охороняти певні види тварин.

Чому це важливо?

Тварини не можуть говорити. Але вони відчують біль, страх, радість і довіру – так само, як і ми.
Цей закон – це голос за них.

ОБМІРКУЙТЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ ДУМКАМИ З ІНШИМИ:

- Як ви вважаєте, чи достатньо ефективні заходи, передбачені законом, для захисту тварин?
- Що ще можна зробити на рівні громади або окремої людини для покращення ситуації?
- Чому важливо мати такі закони?
- Як ці положення можуть вплинути на ставлення суспільства до тварин?
- Яку роль відіграє кожен із нас у захисті тварин?

ЯК НЕ МОЖНА ПОВЕДИТИСЯ З ТВАРИНАМИ ТА ЯК РЕАГУВАТИ НА ЖОРСТОКІСТЬ?

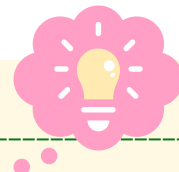
Пройдіть тест із реальними життєвими кейсами від UAnimals!

ЯК РЕАГУВАТИ НА ЖОРСТОКЕ ПОВЕДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

ДЕБАТИ: ОБЕРІТЬ СВІЙ ВАРІАНТ

Час нових пригод! Беріть свої чарівні навички та приготуйтеся до нових дивовижних історій, які навчать вас ще краще розуміти та цінувати світ людей та тварин!

«ЧИ ПРИЙНЯТНО, КОЛИ ТВАРИНИ ЖИВУТЬ В НЕВОЛІ ДЛЯ РОЗВАГИ ЛЮДЕЙ?»

Команда А: «Утримання тварин у неволі для розваг є прийнятним».

Команда Б: «Тварини мають право на свободу і не повинні використовуватися для розваг».

«ЧИ ПОВИННА ДЕРЖАВА ВІДПОВІДАТИ ЗА БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН?»

Команда А: «Ні, це справа волонтерів та громадян».

Команда Б: «Так, тварини — частина громади, і їх потрібно захищати на рівні закону».

«УТРИМАННЯ СОБАК НА ЛАНЦЮГУ АБО В КЛІТКАХ»

Команда А: «За».

Команда Б: «Проти».

«ЧИ МОЖНА ЗАМІНИТИ СПІЛКУВАННЯ З ТВАРИНАМИ ГАДЖЕТАМИ ЧИ ІГРАМИ?»

Команда А: «Так, технології дають більше радості й не потребують догляду».

Команда Б: «Ні, живе спілкування з тваринами дає справжні емоції й вчить нас бути кращими».

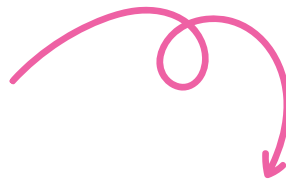
Інструкція:

1. Кожна команда має 5 хвилин для підготовки аргументів.
2. Проведіть дебати, де кожна команда наведе свої аргументи та дасть відповіді на питання опонентів.
3. Після дебатів обговоріть у класі особисті думки щодо теми.

ПОСЛАННЯ ЛЮДИНІ

Напишіть листа від імені тварини людині,
яка з нею жорстоко поводитись:

- Що тварина хотіла б сказати? Що ви напишете?
- Як тварина бачить ситуацію? Як можна пояснити людині, що її поведінка неправильна?
- Про що просить тварина? До чого закликає?

Можна створити колекцію таких листів під
заголовком «Голос тих, кого не чують»,
або ж із вашою власною назвою. Поділіться з іншими!

ВІЗУАЛЬНА МІСІЯ: МАПА СТРАХУ Й ДОВІРИ

У кожній половині зобразіть сцену або символи з мультфільму, які показують **емоції страху й довіри**.

Страх

Довіра

Від страху до довіри: що допомагає перейти з одного стану в інший?

ТАБЛИЦЯ ВИБОРУ: ПОДИВІТЬСЯ НА ТВЕРДЖЕННЯ. ЩО СКАЖЕТЕ? ЧОМУ ТАК? ПОЯСНІТЬ.

Твердження	 Погоджуюсь	 Не погоджуюсь	 Не впевнений (-на)
Кожна тварина має почуття і потребує доброго ставлення			
Справжня дружба можлива навіть між дуже різними істотами			
Варто боятися проявляти турботу і співчуття			
Твоя увага і турбота можуть врятувати чиєсь життя, навіть якщо це маленька тваринка			
Якщо хтось не може говорити, це не означає, що він не відчуває			
Жорстоке ставлення до тварин – це прояв сили			
Усі тварини заслуговують на захист та свободу, незалежно від породи чи зовнішності			
Один добрий вчинок може повністю змінити чийсь історію			

Обговоріть свої відповіді разом. Можливо, в когось зміниться думка?

INFLUENCE:

Виходьте за межі, впливайте історіями

Створіть допис для соцмереж про захист домашніх чи допомогу безпритульним тваринам у будь-якому форматі.

Ідеї:

Світ очима кошеняти

Історія від імені безпритульного кошеняти.
Опишіть його почуття, страхи та радість від нової дружби.
Що кошеня хотіло б нам сказати?

Інтерв'ю з пітбулем

Уявіть, що собака з мультфільму може говорити.
Напишіть діалог-інтерв'ю з ним про його минуле, відносини з людьми та нову дружбу з кошеням. Або ж створіть «інтерв'ю» з безпритульним собакою, якого зустрічали на вулиці.

Ваші ідеї!

ЗАЗИРНІТЬ У НОВИХ СЕБЕ ТА ПОДІЛІТЬСЯ З ІНШИМИ

1. Які почуття тварин ви навчилися розуміти завдяки глибшому зануренню в історію?
2. Чи змінилися ваші думки про тварин?
3. Як ви думаєте, чому тварини іноді бояться людей?
4. Чому важливо навчатися розуміти поведінку тварин – наприклад, коли вони хвилюються або радіють?
5. Чому важливо вміти заспокоюватися самостійно? Як у цьому можуть допомогти навички рівноваги?
6. Якби ви могли сказати одне речення людині, яка кричить на собаку, – що б це було?
7. Як ви можете захистити тварин, якщо хтось із однолітків жартує або поводить з ними грубо?
8. Як можна бути другом тваринам, навіть якщо не маєш домашнього улюбленця?
9. Яку одну добру справу для тварин ти хочеш зробити цього тижня?

ВІТАЄМО!

З ПЕРШОЮ ГЛИБШОЮ ПОДОРОЖЖЮ У СВІТ ІСТОРІЙ! ТЕПЕР ВИ МОЖЕТЕ БАЧИТИ ІСТОРІЇ ТА СВІТ ПО-НОВОМУ!

Ви щойно зробили великий крок — не просто подивилися мультфільм, а побачили глибше: **емоції, почуття, біль, надію і справжню дружбу**. Ви відкрили новий спосіб дивитися на світ — **очима розуміння, співчуття та відповідальності**.

Світ змінюється, коли змінюємось ми. Кожне добре слово, кожна дія на захисті тварин — це пазл, з якого складається краще майбутнє.

Це лише початок.

Попереду нові історії, герої, виклики і відкриття.

І кожна наступна пригода допоможе ще краще пізнати себе, інших і світ.

**ГУМАННІСТЬ ЯК
КОМПЕТЕНТНІСТЬ
МАЙБУТНЬОГО**

Автори:

Шпара Марко Анатолійович
Завидовський Богдан Іванович

Дизайн:

fonina.daria42@gmail.com